METSA
MATKARADA
BALTIC FOREST HIKING

TEEJUHT

METSA MATKARADA

Põhjaosa

Kaugmatkarada
LÄTI (Riia) – EESTI (Tallinn)

~1060 km

WWW.BALTICTRAILS.EU

METSA MATKARADA: FAKTID JA ARVUD

Metsa matkarada on osa Euroopa kaugmatkarajast E11.

E11 rada kulgeb järgmiselt: Scheveningen (NL) –Osnabrück (D)–Potsdam (D)–Poznan (PL)– Ogrodniki (PL) – Kaunas (LT) – Riia (LV) – Tallinn (EE).

METSA MATKARADA moodustab läbi Balti riikide kulgeva osa Euroopa kaugmatkarajast E11. Rada suundub läbi Leedu, Läti ja Eesti kõige ilusamate metsade ja kaitsealade. Rada saab alguse Lazdijai linnast Leedu-Poola piiril, läbib Riia kaudu Läti ning saabub lõpuks Tallinnasse.

Matkaraja algus- ja lõpp-punkt: Lazdijai (LT) / Riia raekoja plats (LV) / Tallinna sadam (EE)

Pikkus: u 2000 km

Käesolev teejuht kirjeldab E11 **Riiast Tallinnasse** suunduvat osa ehk metsa matkarada.

NIMI Lätis: **Mežtaka;**
Eestis: **Metsa matkarada**

ALGUSPUNKT: Riia Raekoja plats

LÕPP-PUNKT: Tallinna sadam
Rada võib alustada mõlemast otsast, seega võid alguseks valida ka Tallinna.

PIKKUS: u1060 km (u 1,3 miljon sammu):
333 km Lätis
725 km Eestis

METSA MATKARADA KULGEB LÄBI

Gauja rahvuspargi, Põhja-Gauja ja Veclaicene maastikukaitsealade Lätis. Eestis tiirutab metsa matkarada üle Haanja kõrgustiku, läbi Setomaa ja piki Peipsi järve läänekallast põhja kuni jõuab Soome laheni, kust keerab lääne poole. Siit edasi kulgeb rada Põhja-Eesti ranniku ja Lahemaa rahvuspargi arvukate poolsaarte kaudu Tallinnasse.

MARSRUUT:

Lätis: Riia–Vangaži–Sigulda–Līgatne–Cēsis–Valmiera–Strenči–Gaujiena–Trapene–Ape–Korneti
Eestis: Haanja–Vana-Vastseliina–Värska–Räpina–Kallaste–Mustvee–Kauksi–Toila–Kunda–Loksa–Maardu–Tallinn.

MARSRUUDI LÄBIMISEKS VAJALIK AEG:

50-58 päeva

Metsa matkarajale või selle lähedale jääb enam kui 400 loodus-, ajaloo- ja kultuuriobjekti ja vaatamisväärsust, sh Riia ja Tallinn, mille maalilised vanalinnad on kantud UNESCO maailmapärandi nimekirja.
Metsa matkarada kulgeb läbi ajalooliste Liivimaa ja Setomaa alade.

Info:
WWW.BALTICTRAILS.EU

Interreg Central Baltic

EUROPEAN UNION
European Regional Development Fund

Projekti „Piiriülene kaugmatkarada Metsa matkarada" (04/01/2019 - 06/30/2021) kaasrahastavad Euroopa Liit ja Euroopa Regionaalarengu Fondi Kesk-Läänemere programm.

Legend

- Põhimaanteed
- Piirkondlikud teed
- Muud teed
- Raudtee
- Laevaliiklus
- Riigipiir
- Vecrīga-Baltezers 1 — Metsa matkaraja lõik

1 : 1 500 000

0 15 km

SISUKORD

	LK
KUIDAS TEEJUHTI KASUTADA	2
TEENUSED JA INFRASTRUKTUUR	3
KUIDAS MATKATA	3
LOODUS	3
METSADE MITMEKESISUS	4
METSAMAJANDUS	5

LÄTI

1	RIIA PIIRKOND #1-3 **Riia vanalinn–Rāmkalni**	6
2	GAUJA RAHVUSPARK #4-8 **Rāmkalni–Valmiera**	14
3	PÕHJA-GAUJA< METSAALA #9-13 **Valmiera–Trapene**	26
4	VECLAICENE METSAALA #14-15 **Trapene–Korneti**	38

EESTI

5	HAANJA KÕRGUSTIK #16-18 **Loogamäe–Vana-Vastseliina**	44
6	SETOMAA #19-21 **Vana-Vastseliina–Ristipalo**	52
7	PEIPSI JÄRVE RANNIK #22-33 **Ristipalo–Kuremäe**	60
8	PÕHJA-EESTI RANNIK #34-50 **Kuremäe–Tallinn**	86

KASULIKUD NÕUANDED 122

KUIDAS TEEJUHTI KASUTADA

Teejuhis on metsa matkarada jagatud **8 osaks:**

1. RIIA JA RIIA PIIRKOND
2. GAUJA RAHVUSPARK
3. PÕHJA-GAUJA METSAALA
4. VECLAICENE METSAALA
5. HAANJA KÕRGUSTIK
6. SETOMAA
7. PEIPSI JÄRVE RANNIK
8. PÕHJA-EESTI RANNIK.

Iga osa on trükises tähistatud eri värviga.

Metsa matkaraja **~1060 km** on jagatud **50 ühepäevaseks lõiguks**. Iga lõik on võimalik läbida ühe päevaga, kuid pikemate lõikude puhul on ära toodud soovitused, kuidas soovi korral lõik kaheks päevateekonnaks jagada.

IGA LÕIGU KIRJELDUS SISALDAB:

KAART

Metsa matkaraja marsruut

Lõigu algus- ja lõpp-punkt

Kõige põnevamad kohad on märgitud kui "Vaatamisväärsused" 1

Piirkonnas pakutavad teenused (bussipeatused), ja .

PRAKTILINE INFO SISALDAB:

Pikkus kilomeetrites

Kestus: lõigu läbimiseks kuluv umbkaudne aeg

Alguspunkt: mugav koht matkapäeva alustamiseks

Lõpp-punkt: mugav koht matkapäeva lõpetamiseks; liikuda võib ka vastupidises suunas

Marsruut: suurimad asulad

Teekate

Raskusaste:

kerge

keskmine

raske

Takistused: peamised looduslikud ja inimtekkelised takistused ja soovitused nende vältimiseks

Võimalikud ohud: ole eriti ettevaatlik!

Pea meeles! Oluline meeles pidada

Valikud: alternatiivsed teed ja rajad, mida valida halva ilma korral või mõnes muus olukorras

1 **Vaatamisväärsused:** kõige põnevamate paikade lühikirjeldused koos GPS koordinaatidega

TEENUSED:

Info ja koordinaadid

.

TEENUSED JA INFRASTRUKTUUR

Info teenuste ja infrastruktuuri kohta leiad käesoleva teejuhi lõigukirjeldustest ja veebist **baltictrails.eu**

Majutuskohtade arv on eri lõikudes väga erinev. Info majutusasutuste kohta leiad käesoleva teejuhi lõigukirjeldustest. Toodud on majutuse nimi, koordinaadid ja . Majutus tasub eelnevalt broneerida, eriti kõrghooajal. Talvel võivad aga osad kohad hoopis suletud olla.

Toitlustuskohtade arv on eri lõikudes väga erinev. Mõnes lõigus pole ühtegi söögikohta. Pea meeles, et mõned ettevõtted on avatud vaid suvel või kindlatel aegadel, seega tuleks ette helistada.

Metsa matkaraja ääres või vahetuses läheduses on üle 100 avalikult ligipääsetava, hästi välja arendatud ja tasuta puhkekoha. Puhkekohtades on varjualused, lauad, pingid, prügikastid ning lõkke- või grillimisvõimalus ja käimlad. Puhkekohad on ka paljude telkimisplatside ja majutuskohtade juures, kuid nende kasutamise osas võiks omanikelt eelnevalt luba küsida. Sümbol märgib telkimisplatse. Sümbol näitab, et puhkekohas on lubatud lõket teha ja grillida.

Poed on ainult tihedamalt asustatud piirkondades. Pane tähele, et mõnel metsa matkaraja lõigul pole terve päevateekonna või isegi mitme ulatuses ühtegi poodi. See teave on lõigukirjelduses kirjas.

Ühistransport (eelkõige buss, mõnes kohas ka rong) on matkaraja lähedal üldjuhul olemas, kuid sõidugraafikud tuleb kindlasti eelnevalt üle vaadata.
Lätis: www.1188.lv/satiksme,
Eestis: www.peatus.ee, www.tpilet.ee.
Riias ja Tallinnas võib kasutada linna ühistransporti.
Eesti saartele saab paatide või väikelaevadega: Prangli (**www.tuuleliinid.ee**), Naissaar (**www.monica.ee**), Pedassaar (mart.praks@gmail.com, +372 5040792).

Lõigukirjeldustes ja kaartidel on märgitud ka: pangaautomaadid , apteegid ja lähimad turismiinfopunktid .
Hädaabitelefon: 112!

KUIDAS METSA MATKARAJAL MATKATA

- Metsa matkarada koosneb 50 erinevast lõigust, mis on käesolevas teejuhis kirjeldatud.
- Iga # lõik on vaadeldav eraldi, iseseisva teekonnana. Teejuhis on iga lõigu soovituslikud algus- ja lõpp-punktid märgitud sümbolitega . Lõike kombineerides saad liita mitu lõiku üheks marsruudiks.
- Sõltuvalt oma huvidest ja võimalustest võid mõned lõigud liikuda ühistranspordiga. Võid ka majutuskohtade omanikega iseenda ja oma pagasi transpordi osas kokku leppida.
- Iga # lõigu trükitavad kirjeldused ja alla laetavad GPX-failid on saadavad veebis balticrail.eu.
- Metsa matkarada tähistavad puudel ja muudel objektidel olevad suunatähised . Asustatud kohtades asuvad tähised kleepsudena liiklusmärkidel ja teistel objektidel. Seal, kus metsa matkarada kattub mõne RMK rajaga , on metsa matkaraja tähistamiseks kasutatud teistsugust värvi. Tähistuse muutusest informeerivad matkajat spetsiaalsed infotahvlid.
- Olulised vaatamisväärsused metsa matkaraja ääres on tähistatud infotahvlitega.
- Metsastes piirkondades kulgeb matkarada piki väikseid metsa- või külateid, kui vähegi võimalik. Selleks, et rada toimiks ühtse, katkestamatu marsruudina, kulgeb see mõnes kohas asfalttee servas. Peipsi järve põhjakaldal ja Soome lahe kaldal kulgeb rada kohati kruusasel, kivisel, liivasel või võsastunud rannaribal. Linnades ja asulates kulgeb metsa matkarada kõnniteedel või tänava ääres.
- Teejuhile lisatud kaardid aitavad sul metsa matkarajal orienteeruda. Võid ka kohalike käest juhiseid paluda.

KUIDAS MA LIIGUN MÖÖDA METSA MATKARADA, KUI JÄTAN OMA AUTO ALGUSPUNKTI?

- Kui võimalik, kasuta ühistransporti, et auto juurde tagasi saada ning suundu sealt majutuskohta või mõnda teise sihtkohta.
- Võid majutuskoha omanikuga transporditeenuse kokku leppida: pererahvas võib su sõidutada su autoni või vajadusel sulle järgi tulla.
- Koos matkates võib jätta ühe auto lõigu lõpp-punkti ning teise alguspunkti. Nii saad kasutada lõpp-punktis olevat autot, et minna järgi alguspunktis olevale autole.

METSA MATKARAJA LOODUS

- Osa metsa matkarajast kulgeb Vidzeme, Alūksne ja Haanja kõrgustikel, osa aga madalikel. Matkaraja madalaimad lõigud on merepinna kõrgusel, kõrgeim punkt asub Suure Munamäe jalamil (u 256 m ü.m.p.). Kõrguselt teine punkt on Drusku linnamägi (246 m ü.m.p.). Suur Munamägi on Balti riikide kõrgeim punkt.
- Reljeef on eriti järsk Gauja jõe ürgorus ja selle lisajõgede orgudes, samuti Põhja-Eesti klindi piirkonnas, kus järsk ja kivine paljandisein ulatub 56 m kõrgusele. Metsa matkarada lookleb Gauja jõe orus — Baltimaade suurimas ja sügavaimas ürgorus — viie päevateekonna ulatuses. Ka Põhja-Eesti klindil, Toila ja Kunda vahel kulgeb rada viie päeva jooksul.
- Metsa matkaraja äärde jäävad järgmised looduslikud vaatamisväärsused: Ehalkivi — Baltimaade suurim rändrahn (930 m^3), Valaste juga — Baltimaade kõrgeim juga (26 m), Jägala juga — üks kõige võimsamaid jugasid Baltimaades. Gauja ja Piusa jõe orgudes kõrguvad majesteetlikud liivakivipaljandid, milles on nii looduslikke kui ka inimtekkelisi koopaid. Piusa koopad on Baltimaade suurim inimtekkeline maa-alune koobastik. Soome lahe rannikul paljanduvad miljonite aastate vanused fossiilid.
- Metsa matkarada kulgeb läbi mitmete suurte metsamassiivide nii Eestis kui ka Lätis ning matkajad saavad tutvuda enamike Balti riikides esindanud metsatüüpide ja elupaigatüüpidega. Tee äärde jäävad arvukad jämedad puud eri liikidest ning mitmed puud, mis on seotud ajalooliste sündmuste või legendidega.
- Matkarada sobib hästi linnu- ja loomavaatluseks. Siin liigub Euroopa suurim imetaja – põder. Kui liigud vaikselt, võid kohata metskitsi, hirvi, rebaseid, jäneseid, nugiseid, saarmaid, oravaid ja siile. Teel võid märgata hundi ja ilvese jalajälgi. Üsna tavalised on koprad, kes veekogude kallastel puid langetavad ja oma kuhilpesi ehitavad.
- Linnuvaatlejad võivad märgata (või kuulda) valge- ja must-toonekurge, väike-konnakotkast, rukkirääku, värbkakku, lehelinde, eri liiki kakulisi ja rähne, sh Euroopa suurimat — musträhni ning jäälindu.
- Metsa matkarada kulgeb läbi kolme rahvuspargi. Gauja rahvuspark on vanim Lätis ning Lahemaa rahvuspark vanim Eestis. Alutaguse rahvuspark on Baltimaade 15-st rahvuspargist noorim (2018). Metsa matkarajale või selle äärde jääb kokku u 40 kaitseala.
- Enam kui nädala jagu kulgeb metsa matkarada Peipsi järve rannikul. Koos Pihkva järvega on see Euroopa suuruselt neljas järv. Siin on kohalikud ammustest aegadest saati sibulaid kasvatanud. Hilissuvel ja varasügisel müüakse kauneid sibulavanikuid teede ääres. Peipsi põhjarannikul on kujunenud kuni 13 m kõrgused liivaluited.
- Rajalt veidi kõrvale jäävad mitmed Põhja-Eesti väikesaared, nt Pedassaar, Prangli, Aegna ja Naissaar, mis sobivad lühemateks matkadeks, õppimaks tundma saarte loodust ja kohalikku kultuuri.
- Looduskatastroofid on Baltimaades ebatavalised. Sügiseti ja talviti võib olla tugevaid torme. Rannikul pole tõusu ega mõõna, mis võiks rannas liikumist segada. Tugevate tuulte ja tormidega veetase siiski tõuseb.
- Suvel võib merevee temperatuur soojeneda 18 °C-ni või enamgi. Siseveekogudes on vesi tavaliselt soojem. Nii suvel, kevadel kui ka sügisel võib olla pikemaid sajuperioode, mil ilm läheb jahedaks, seega vaata enne teele asumist ilmateadet.
- Eestlased ja lätlased armastavad käia metsas marjul ja seenel. Korjatakse ka erinevaid taimi taimeteede jaoks.

METSADE MITMEKESISUS

Igaüks mõistab metsa all midagi veidi erinevat. Mõne jaoks kasvavad õiges metsas kõrged sihvakad männipuud ja metsaalust katab valge samblik, teisele seostub mets eeskätt ürgmetsaga, kus mahalangenud puudel kasvab pehme samblakiht. Mõnele meenub ehk kaasik, kus niiske maapind on kaetud varsakapjadega. Metsad on väga erinevad, kuid igal metsal on loodusliku mitmekesisuse säilitamise seisukohast oluline roll. Järgnevad metsatüübid on vaid mõned näited Eesti ja Läti metsadest. Igal neist on oma koht, tähendus ja kasutus.

Boreaalne mets ehk okasmets on bioom, mida iseloomustavad erivanuselised kuusikud ja männikud. Need on looduslikud metsad, kus liigiline mitmekesisus on kõrge. Eriti väärtuslikud on sellised metsad, kus puud on eri vanuse ja suurusega ning esindatud on erinevad rinded.

Laialehistes metsades puudub valdav puuliik. Looduslikud laialehised metsad on väga olulised liigilise mitmekesisuse säilitajad, kuna seal leidub arvukalt taimedele, putukatele, lindudele ja loomadele olulisi elupaiku, nagu õõnsad tõved, tüükad, erinevad lehtpuuliigid.

Soometsades kasvavad sookail, jõhvikas, erinevad turbasamblad, samuti madalad männid ja kuused, sookask, must lepp, madalad põõsad ja kõrrelised.

Lammimetsad kasvavad veekogude kallastel. See metsatüüp on üsna tavaline Gauja jõe ürgorus.

Eriti maalilised on mitmesugused **järsakumetsad**, mis kasvavad jõeorgudes. Need on segametsad, kus okaspuudele lisanduvad tammed, pärnad ja jalakad. Maastikule lisavad veelgi põnevust uhked paljandid ja koopad ning väikesed jõed ja ojad, mis toetavad piirkonna bioloogilist mitmekesisust.

Laias laastus koosnevad metsad erivanuselistest puistutest, mis on kujunenud erinevates ajaloolistes ja majanduslikes oludes ning mida on mõjutanud nii looduslikud tingimused kui ka inimtegevus. Mitmekesistes metsades on ruumi paljudele erinevatele metsaelanikele, kel kõigil on veidi erinevad elupaigatingimused. Tasakaalu leidmine looduskaitse ja metsamajanduse vahel tagab selle, et saame metsades matkata, seenel ja marjul käia ning samas saada metsast ka majanduslikku kasu.

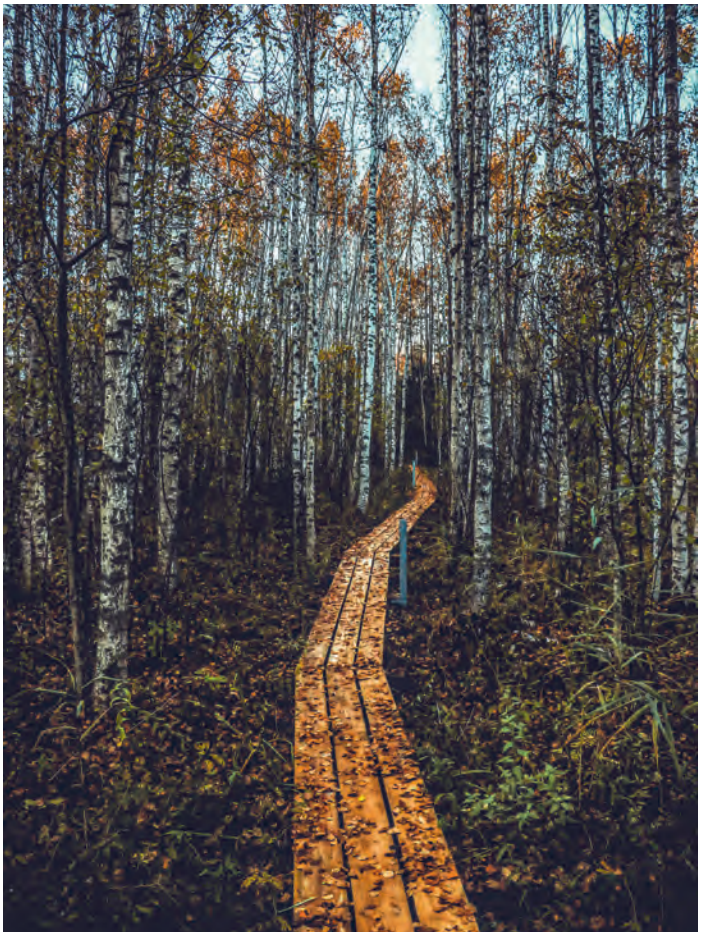

METSAMAJANDUS

Metsa matkarada läbib nii kaitsealuseid kui ka majandusmetsi.
Majandusmetsades on raieringi pikkuseks 80–120 aastat.

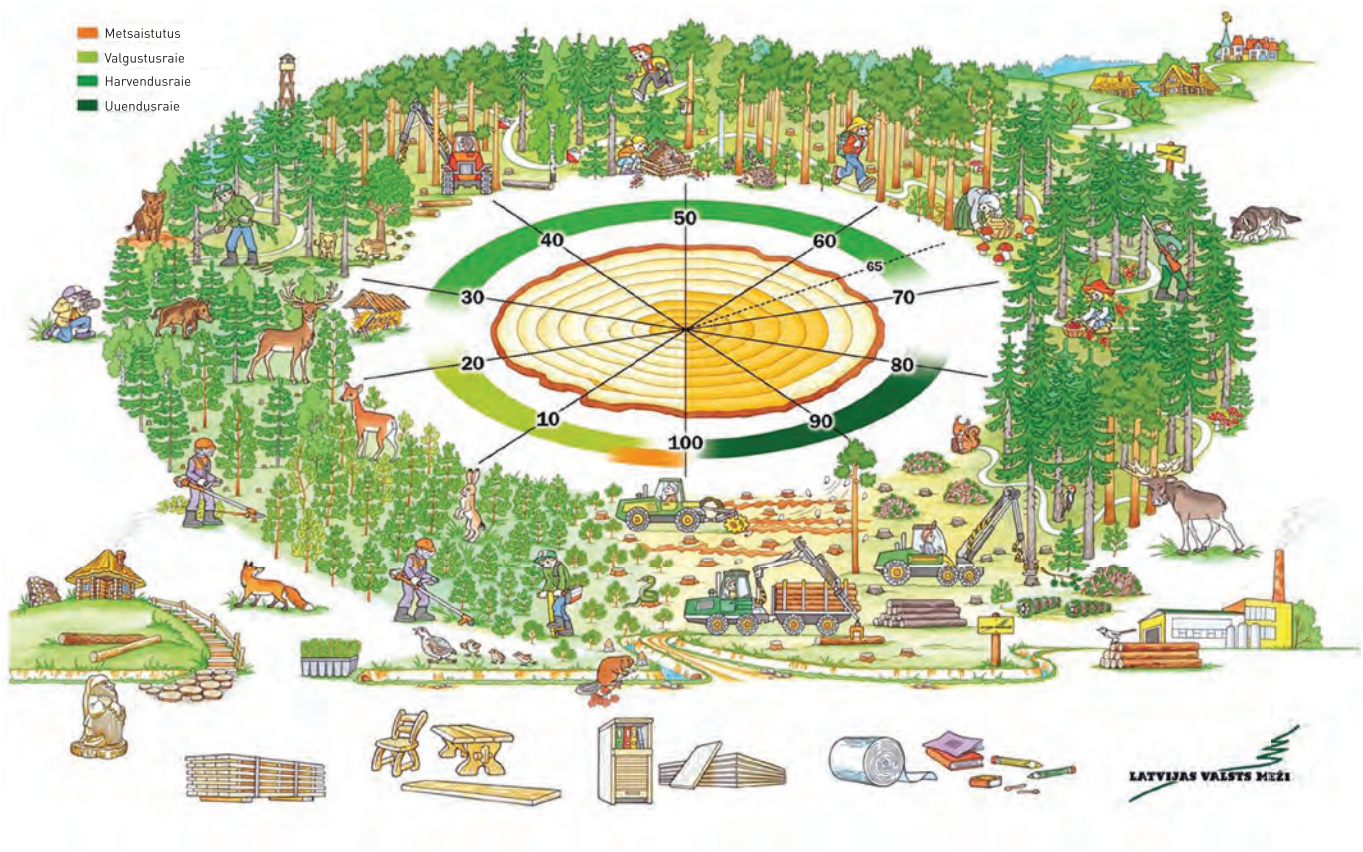

Joonis: Läti Riigimets

Metsanduse majandustsükkel ehk raiering hõlmab metsa elutsükli. See algab hoolikalt valitud puudelt kogutud seemnetest, mis puukoolis istikuteks kasvatatakse. Noored puud istutakse just sellele liigile sobivatesse tingimustesse. Nii kujuneb noor mets.

Mets vajab hoolitsust, et kasvada ilusaks ja väärtuslikuks. Kui puud on kasvanud 1,5–2 meetri kõrguseks, tehakse noores metsas harvendust, jättes alles kõige tugevamad ja väärtuslikumad puud. Nii pannakse alus väärtuslikule ja hea tervisega puistule, mis suudab toime tulla lumikatte, tugevate tuulte ja muude kahjulike mõjudega. Puistus tehakse hooldusraiet 2–3 korda aastas mitme aasta vältel.

Sellistes noortes metsades kasvavad mustikad, metsmaasikad ja metsvaarikad.

Selleks, et mets jätkuvalt ilus ja terve püsiks, tuleb tema eest hoolitseda ka hiljem. Hooldusraiete abil reguleeritakse puistu liigilist koosseisu ja parandatakse tervislikku seisundit, võimaldades puudel kasvatada tugevad tüved ja tiheda krooni, mis seovad rohkem süsiniku.

Kui puud on kasvanud 12 meetri kõrguseks, tehakse metsas valgustusraiet, et anda tugevamatele puudele rohkem kasvuruumi ja valgust ning parandada toitetingimusi. Seda tüüpi raiet tehakse vajadusel 1–2 korda.

Kui mets saavutab raieküpsuse, raiutakse puistu järk-järgult maha, tehes ruumi uuele metsale. Puistu elutsükkel ehk raiering saab täis ning seemikute kasvatamisega algab uus. Tänapäeval pööratakse erilist tähelepanu keskkonnakaitseliselt, majanduslikult ja sotsiaalselt vastutustundlikule metsamajandusele. Nii suurendatakse metsa väärtust, kasvatatakse tootlikud puistud, luuakse võimalused erinevate puit- ja teiste metsaga seotud toodete tootmiseks ning metsas aja veetmiseks.

RIIA JA RIIA PIIRKONNA
VAATAMISVÄÄRSED KOHAD

- **Riia vanalinn** – UNESCO maailmapärand
- **Vabadussammas** ja **Läti Rahvusooper**
- **Riia Keskturg** – ajaloolised õhusõidukite ehk tsepeliinide angaarid
- **Vērmane aia** kultuuri- ja looduspärand
- Tērbata **juugendstiilis majad**
- Läti **Etnograafiline Vabaõhumuuseum**
- **Baltezersi järve pumbajaam** – tööstuspärand
- Anna Ludiņa **Kunstnike aed**
- Inčukalnsi **jahiloss**
- Inčukalnsi **Kuradikoobas**

LÄTI **RIIA JA RIIA PIIRKOND**

MAALILINE KONTRASTIDE PIIRKOND – TORNIDEST METSADE JA KALJUDENI

#1-3

Riia vanalinn – Rāmkalni, 54 km

Riia on ümbritsetud metsaga, sellepärast on linna keskusest võimalik vaid paari tunniga jõuda kaunite männimetsade keskele. Rada lookleb metsaste rannikuluidete vahel, Gauja (Koiva) jõe ääres ja mööda ajaloolist postiteed, mida kasutati naaberriiki rändamiseks juba muistsetel aegadel. Suve algul õitseb heinamaadel rikkalikult tõrvalilli.

WWW.BALTICTRAILS.EU

LÄTI **RIIA JA RIIA PIIRKOND**

RIIA VANALINN–BALTEZERS, 19 km

Läbi Riia - UNESCO maailmapärandi meistriteos

Metsa matkaraja alguspunkt Lätis asub Riia vanalinnas, Raekoja platsil. Rada kulgeb piki Kaļķu tänavat, mööda Vabadussambast, läbi Vērmane aia ja jätkub Tērbata (Tartu) maanteel, ületab Zemitāni raudteejaama jalakäijate silla ning suundub Biķernieki ja Šmerlise metsadesse. Tee läbib Läti etnograafilise vabaõhumuuseumi ja kulgeb mööda kergliiklusteed Baltezersi külani.

PRAKTILINE INFO

19 km

6–8 h

Riia vanalinn, Raekoja plats (Riia turismiinfokeskuse juures)

Baltezers, hotell Baltvilla

Raekoja plats – Kaļķu tn – Inženieru tn – Vērmane aed – Tērbata tn – Tallinna mnt – Krišjāņis Baronsi tn – Pērnava (Pärnu) mnt – Zemitāni raudteejaama jalakäijate sild – Ieriķu tn – Kastrāne tn – Rauna tn – Ķeguma tn – Biķernieki mets – Šmerlis – Šmerlise mets – Brīvībase allee – Melderu tn – Rožu tn – Rīga-Sigulda maantee kergliiklustee – Senču allee – Baltezers

Peamiselt kõnniteed, kergliiklusteed, metsateed ja -rajad

Kerge

Ületa maanteed ja raudteed ainult selleks ette nähtud kohtades!

Kergliiklusteedel kõndides tuleb jälgida, et liiguksid jalakäijate vööndis ning järgida kõiki liiklusreegleid.

Vabadussamba juurest võib teekonda jätkata piki Brīvībase alleed. Baltezersisse võib liikuda ka ühistranspordiga.

METSAD

Metsa matkarada algab Riia kesklinnast, kus loodus on koondunud aedadesse ja parkidesse. Kanali ääres kasvab hõlmikpuu, üks maailma ürgsemaid puuliike. Riia on (lisaks Tallinnale) üks kõige põhjapoolsemaid kohti, kus hõlmikpuu suudab ellu jääda. Vērmane aias kasvavad mandžuuria pähklipuu, euroameerika pappel, suurelehine ja hõbepärn, Kaukaasia tiibpähklipuu ja palju teised taimharuldused.
Linnast välja jõudes kulgeb metsa matkarada läbi Biķernieki ja Šmerlise luitemetsade, kus kasvavad hiiglaslikud männid. Šmerlise metsas kasvavad mitmed haruldased liigid nagu harilik kastanipuu ja hall pähklipuu.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Riia vanalinn.** UNESCO maailmapärand, Läti kõige populaarsem turismisihtkoht. GPS: 56.94928, 24.10969
2. **Raekoja plats.** Kuni 19. sajandini asus Raekojas ja Mustpeade majas linna halduskeskus. GPS: 56.94762, 24.10663
3. **Līvu väljak.** Väljak on rajatud pärast II maailmasõda, väljaku ääres on 18. sajandist pärinevad elumajad. GPS: 56.94956, 24.10907
4. **Laima kell.** Riia kõige populaarsem kohtumispaik alates aastast 1924. GPS: 56.95041, 24.11199
5. **Vabadussammas.** Ehitatud 1935. a linnakodanike annetatud rahadega langenud Läti sõdurite mälestuseks. GPS: 56.95148, 24.11328
6. **Läti ülikool.** Asutatud 1919, Baltimaade suurim ülikool. GPS: 56.95053, 24.11563
7. **Läti Rahvusooper.** Asutatud 1863 Saksa teatrina. GPS: 56.94943, 24.11399
8. **Vērmane aed.** Üks Riia kesklinna vaimaid ja ilusamaid parke. Pargis asub ka putukamaja. GPS: 56.95105, 24.11860
9. **Tērbata (Tartu) tänav.** Hooned nr 14, 15/17 ja 33/35 on juugendstiili pärlid. GPS: 56.95371, 24.12147
10. **Krišjāņis Baronsi tänav.** Tänav on nime saanud Läti kuulsaima rahvaluuleteadlase ja -koguja järgi. GPS: 56.96107, 24.14099
11. **Püha Kolmainu katedraal.** Üks Läti tähelepanuväärsemaid õigeusu kirikuid. Asub Sergiuse nunnakloostri lähedal. GPS: 56.96340, 24.14753
12. **Biķernieki mets.** Memoriaal II maailmasõja holokaustiohvritele ning Bākase mägi. GPS: 56.97229, 24.20793
13. **Šmerlise mets.** Riia kõige mitmekesisema elustikuga mets, 200-aastased männid. GPS: 56.98447, 24.21700
14. **Jugla.** Nime etümoloogia viitab Riia põlislelanikele liivlastele: *jok, jog, joig* tähendab liivi keeles 'jõgi'. GPS 56.98866, 24.23914
15. **Jugla järv.** Madal järv, oluline lindude pesituspaik. GPS: 56.99121, 24.25372
16. **Läti etnograafiline vabaõhumuuseum.** Üks Euroopa vanimaid vabaõhumuuseume. GPS: 56.99480, 24.26994
17. **Baltezers.** Lielais Baltezers ja Mazais Baltezers järvede (Suur ja Väike Valgejärv) vahel olev asula, mille asustus ulatub 13. sajandisse. Sõjajärgsel perioodil muutus see eramajade piirkonnaks. GPS: 57.01878, 24.31039

TURISMIINFO:

Riia turismiinfokeskus,
Raekoja plats 6, Riia;
www.liveriga.com,
+371 67037900; GPS: 56.94726, 24.10706

TEENUSED

Majutus

1. **Baltvilla hotell**, +371 67840640; GPS: 57.02197, 24.31323
2. **Külalistemaja "Vanaga ligzda"**, +371 22443232; GPS: 57.04217, 24.31485

Riias: **www.liveriga.com**

Söögikohad

1. **Kohvik Korsārs**, +371 25999077; GPS: 57.01925, 24.31328
2. **"Pica&Grill"**, +371 67436066; GPS: 57.03407, 24.31945
3. **"Vanaga ligzda"**, +371 22443232; GPS: 57.04217, 24.31485

Riias: **www.liveriga.com**

Poed

Mitmed poed ja tanklad.

Ühistransport

Riias:
läbi Jugla võid sõita trammiga nr 1 või rongiga. Linna ühistranspordi sõiduplaanid: **www.rigassatiksme.lv**; linnadevaheliste bussiliinide ja rongi sõiduplaanid: **www.1188.lv**,

Baltezersis:
www.sabiedriskaisautobuss.lv

Puhkekohad

1. **Šmerlise metsas,** GPS: 56.98385, 24.21271
2. **Jugla järve ääres,** GPS: 56.99139, 24.25003
3. **Baltezersi järve ääres,** GPS: 57.02203, 24.31125

LÄTI **RIIA JA RIIA PIIRKOND**

BALTEZERS–VANGAŽI, 22 km

Ajalooline Tartu maantee Gauja (Koiva) jõe kallastel

Metsa matkarada ületab tunneli kaudu Via Baltic maantee ja kulgeb läbi Mazais Beltezersi järve eramupiirkonna. Seejärel suundub tee piki Gauja-Baltezersi kanalit itta. Garkalne-Āņi lõigus laiuvad kahel pool teed kaunid niidud, mida suvel ehivad punane pusurohi, valge karikakar ja kollane tulikas. Juba iidsetest aegadest saati on Gauja jõe kallastel kulgenud tähtsad ühendusteed; üle jõe on pääsenud Iļķenes parve või praamiga. Pärast Āņi küla suundub metsa matkarada läbi metsade ja asustatud kultuurmaastiku, kuni jõuab Gauja tänavat pidi Vangažisse.

PRAKTILINE INFO

22 km

7-9 h

Baltezers, hotell Baltvilla

Vangaži keskus, Gauja tänav

Baltezers (Senču allee – Mētru tn – Alderu tn– Kanāla tn) – Alderi – Garkalne – Āņi – Romantika – Vangaži

Kuni Āņini kõvakattega teed, vahepeal kruusateed, Romantikast Vangažisse kõvakattega tee

Kerge

Ületa maanteed ainult selleks ette nähtud kohtades! Teepervel kõndides järgi liiklusreegleid.

Suur osa päevateekonnast kulgeb autoteedel (liiklus pole tihe, kuid kõnniteed puuduvad), seega tuleb matkajal olla ettevaatlik, eriti kurvides. Garkalne ja Riia vahel on ühistranspordiühendus (väikebussid).

Võid kõndida ka Gauja jõe vastaskaldal ning suunduda Baltezersist Ādaži kaudu (ületades jõe Kadagase silla kaudu) Rāmkalnisse. See on kahe päeva teekond, ööbimiseks sobib kämping Leiputrija.

METSAD

Metsa matkarada kulgeb läbi metsa kasvanud liivaluidete ning piki Mazais Baltezersi järve kallast. Mazais Baltezers on toiterohke ja seega kinnikasvav järv. Siin-seal on kaitsealused vanad kuusemetsad. Matkatee kulgeb läbi Garkalne metsa hoiuala, mis on Läti suurim siniraagade pesitsuspaik. Siinses kuivas ja hõredas männimetsas elab kaitsealune kivisisalik.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Lielais Baltezers (Suur Valgejärv).** Järv on jäänuk viimasest jääajast ja kõik selle saared moodustavad looduskaitseala. Siia ümbrusesse on kerkinud uhkete villade piirkond. GPS: 57.02467, 24.29904
2. **Riia veevarustuse muuseum.** Muuseum räägib Riia linna veevarustussüsteemi 400-aastasest ajaloost. Sel ajal rajati hobupumbajaam ja puidust torustik, et linnaelanikke varustada Daugava jõe veega. +371 67088326; GPS: 57.03623, 24.32756
3. **Mazais Baltezers (Väike Valgejärv).** Alates 1904. aastast saab Riia linn siit oma joogivee. GPS: 57.047123, 24.328337
4. **Alderi.** Küla nimi pärineb siin tegutsenud õllekojalt. 20. sajandil asustasid piirkonna parvetajad, kes Gauja-Daugava kanali kaudu palke parvetasid. GPS: 57.05709, 24.35401
5. **Utaiņkalns.** Luide, millelt avaneb kena vaade. GPS: 57.06176, 24.34874
6. **Gauja-Baltezersi kanal.** Osa Gauja-Daugava veeteest, rajatud 1903 eesmärgiga transportida palke Gauja ja Vecmīlgrāvise vahel. GPS: 57.06629, 24.36659
7. **Garkalne luteri kirik.** Ehitatud aastal 1848. GPS: 57.06889, 24.41989
8. **Iļķene praamisadam.** Tegutses kuni 1940. aastateni. Koht sai nime David Hilcheni (Poola kuninga sekretäri) mõisa järgi. GPS: 57.08963, 24.47497
9. **Ajalooline maantee.** Juba 13. sajandist saadik oli siin tee. Hiljem sai sellest Vidzeme piirkonna tähtsaim postitee, mis ühendas Riiat Tartu ja Peterburiga. GPS: 57.09001, 24.47265
10. **Vangaži.** Esmakordselt mainitud 17. sajandil. Peale II maailmasõda avastati siin rikkalikud liiva- ja kruusamaardlad ning siia rajati raudbetoonelementide tehas ja töölisasula. GPS: 57.09286, 24.54680
11. **Vangaži kirik.** GPS: 57.09444, 24.5406
12. **Vangaži linnamuuseum.** GPS: 57.09188, 24.55057

TEENUSED

Majutus

1. **Mazpipari puhkemaja**, +371 29 667 472; GPS: 57.07281, 24.44875
2. **Kämping Leiputrija**, +371 29267705; GPS: 57.08960, 24.44514

Majutus Ādažis: www.adazi.lv/turisms/

Söögikohad

Ādažis: www.adazi.lv/turisms/

1. **"Pie Brāļa"**, +371 67995015; GPS: 57.09138, 24.56016

Poed

„Lats", Alderi, GPS: 57.05408, 24.34232

„Lats", Ādaži, GPS: 57.06837, 24.36214

„Aibe", Garkalne, GPS: 57.07140, 24.42168

Vangažis: GPS: 57.09055, 24.54338, GPS: 57.09276, 24.54430, GPS: 57.09251, 24.54685

Apteek

Vangažis: GPS: 57.09563, 24.54315, GPS: 57.09093, 24.54478

Pangaautomaat

Vangažis: GPS: 57.09246, 24.54675

Ühistransport

Vangažist Riiga ja Siguldasse käivad bussid mitu korda tunnis. Sõiduplaanid: **www.1188.lv** ja **www.sabiedriskaisautobuss.lv/**. Vangaži raudteejaam asub Vangažist 3–4 km kaugusel (Riia ja Sigulda suunas).

Puhkekohad

1. **Mazais Baltezersi järve (Alderi) rand**, GPS: 57.05311, 24.34220
2. **Garkalne kiriku juures**, GPS: 57.06889, 24.41989
3. **Āņi, Gauja jõe ääres** (kunagine Iļķene praamisadam), GPS: 57.08955, 24.47516
4. **Telkimiskohad Vangaži tiikide ääres** (suvel), +371 29473726; GPS: 57.11295, 24.53889

TURISMIINFO:

Ādaži piirkonnakeskus, Gauja tn 33A, Ādaži; +371 67997350; GPS: 57.08005, 24.33212

Turismiinfostend Alderi rannas, GPS: 57.05311, 24.34220

LÄTI **RIIA JA RIIA PIIRKOND**

VANGAŽI–RĀMKALNI, 13 km

Inčukalnsi jahilossi juurest Gauja rahvusparki

Pärast Vangažit kulgeb metsa matkarada väiksematel teedel, mööda Vangaži kirikust ja Libahundimännist. Teekond jahilossi juurde viib mööda nn Katriina teed, seejärel suundub matkarada veidikeseks metsa ning suundub peale jahilossi jahirajale. Siin on juba näha Gauja ürgoru sügavaid kõrvalorge. Üks selline reljeefne kõrvalorg asub Kuradikoopa (Inčukalns Velnala) juures, mida ümbritsevad Gauja jõe vanajõgede jupid ehk soodid. Siit edasi kulgeb matkarada niitude vahel, ületab Murjāņi-Valmiera maantee ja jõuab Rāmkalni puhkeparki.

PRAKTILINE INFO

- 13 km
- 4-6 h
- Vangaži keskus, Gauja tn
- Rāmkalni puhkepark
- Vangaži–Pavēji–Kārļzemnieki–Rāmkalni
- Kruusateed, metsateed ja -rajad.
- Kerge
- Ületa Murjāņi-Valmiera (A3) maantee ainult selleks ette nähtud kohas!
- Võid kõndida ka Gauja jõe vastaskaldal ning suunduda Baltezersist Ādaži kaudu (ületades jõe Kadagase silla kaudu) Rāmkalnisse. See on kahe päeva teekond, ööbimiseks sobib mõni Gauja vastaskaldal olev majutusasutus.

METSAD

Eri vanuses männimetsad. Teekonna keskel, Inčukalnsis, asub Līgotnese puhkepark, kuhu juurde kuulub u 80 puu- ja 120 põõsaliigiga arboreetum. Lõigu lõpus vahetuvad okasmetsad järk-järgult lehtmetsadega ja maastikku ilmuvad Devoni liivakivi paljandid ja nendega seotud kaitsealused elupaigad.

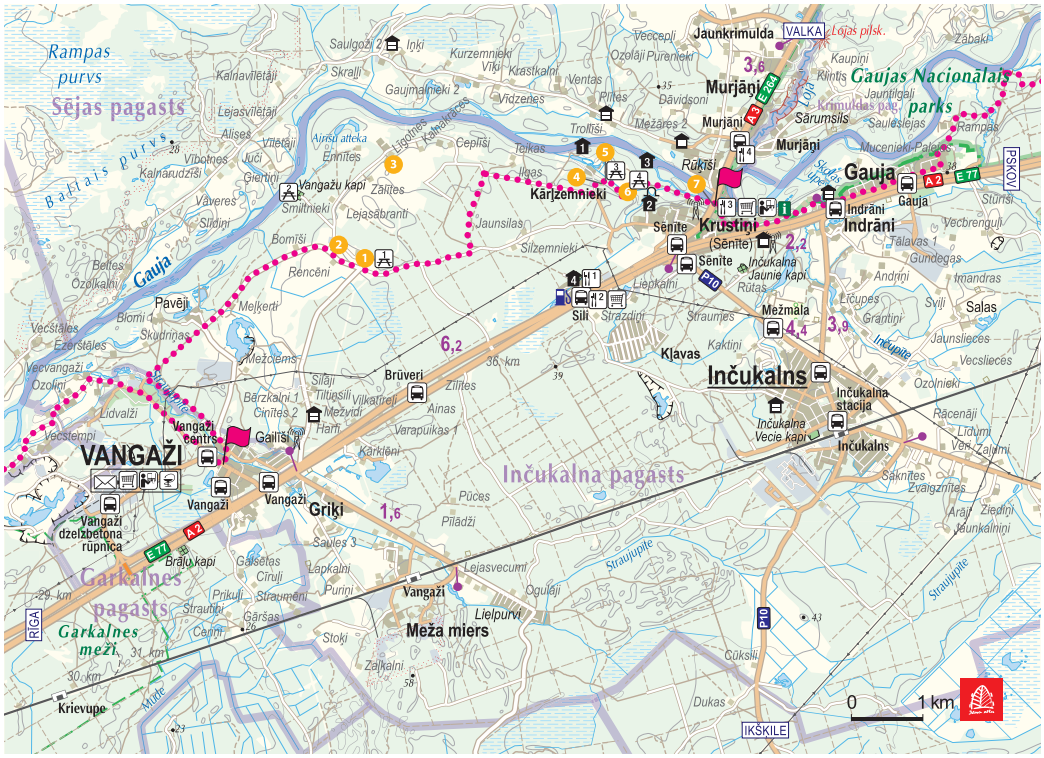

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Vangaži luteri kirik.** Ehitatud aastal 1789, hävis II maailmasõjas, taastatud 1935. Nõukogude ajal kasutati kirikut laohoonena. Kirik rekonstrueeriti 1992. aastal. GPS: 57.11883, 24.57752
2. **Kalnabranti Libahundimänd.** Eriliselt käänduva tüvega ja omapärase kujuga mänd. Koore alt leitud mündid annavad põhjust arvata, et tegu on kunagise kultuskohaga. GPS: 57.12053, 24.57158
3. **Anna Ludiņa Kunstnike aed.** 1,2 hektari suurune arboreetum, mille rajas 1964. aastal ooperilaulja Anna Ludiņa. Asub Inčukalnsis. GPS: 57.13056, 24.58443
4. **Inčukalnsi jahiloss.** Loss ehitati 1914. aastal parun von Zonberhardi, Balti petrooliumitehase direktori tellimusel kingitusena tema kolmele pojale ja tütrele. Aja jooksul on hoones tegutsenud sanatoorium, sõjahaigla ja lastekodu. GPS: 57.12799, 24.63237
5. **Jahirada.** Näha on kahest viimasest sõjast pärinevad kaevikud, suured puud ja Stalšēni jõe tõusuallikad. GPS: 57.12837, 24.63319
6. **Kuradikoobas (Inčukalns Velnala).** Räägitakse, et koopas elanud Kurat, kuid Piksejumal hävitas ta. Koopal on suur kaarlagi ning koopast voolab välja allikas, millel arvatakse olevat ravijõud. Sügisest kevadeni on koopasse minek keelatud, vältimaks seal talvituvate nahkhiirte häirimist. GPS: 57.12685, 24.63849
7. **Rāmkalni puhkepark.** GPS: 57.12503, 24.65857

TEENUSED

Majutus

1. **Citi Krasti puhkemaja,** +371 24001871; GPS: 57.13179, 24.62316
2. **Aivari puhkemaja,** +371 29221519; GPS: 57.12456, 24.64302
3. **Kämping Zuši,** (suvel). +371 29699363; GPS: 57.13009, 24.64307
4. **Motell Sorbas,** +371 28 445 544; GPS: 57.11387, 24.62602

Pangaautomaat

"Rāmkalni", +371 29100280; GPS: 57.12503, 24.65857

Söögikohad

1. **„Subway",** +371 28611054; GPS: 57.11510, 24.62990
2. **"Sorbas",** +371 28 445 544; GPS: 57.11387, 24.62602
3. **"Rāmkalni",** +371 29100280; +371 67977277; GPS: 57.12503, 24.65857
4. **„Vīganti",** +371 67977829; GPS: 57.13273, 24.66416

Poed

Rāmkalni puhkepark, Murjāņi, +371 29100280, +371 67977277; GPS: 57.12503, 24.65857

Tankla Total, +371 28611054; GPS: 57.11376, 24.63006

Ühistransport

Regulaarne bussiliiklus Murjāņi ja Sēnīte (Valmiera ja Vidzeme maanteede ristumiskoht) ning Vangaži vahel, samuti Riia ja Sigulda suunas (sõiduplaanid: **www.1188.lv**).

Puhkekohad

1. **Vangaži kiriku juures,** GPS: 57.11886, 24.57730
2. **Gauja jõe kaldal** (pärast Vangaži kalmistut), GPS: 57.12720, 24.56003
3. **Jahiraja ääres,** GPS: 57.12802, 24.63441 (kokkuleppel +371 29411860)
4. **Kuradikoopa juures,** GPS: 57.12755, 24.63852

TURISMIINFO:

Rāmkalni puhkepark, Murjāņi, **www.ramkalni.lv,** +371 67977277;

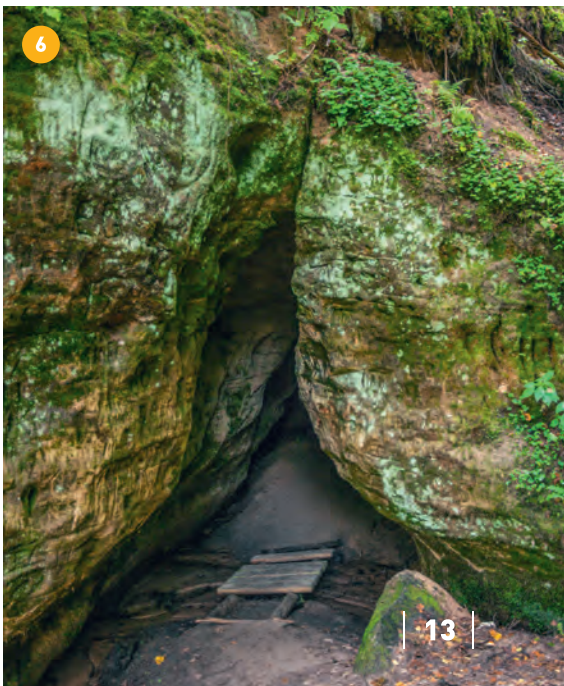

GAUJA RAHVUSPARGI
VAATAMISVÄÄRSED KOHAD

- **Koiva jõe ürgorg** – Baltimaade sügavaim jõeorg
- **Sigulda** – üks populaarsemaid turismisihtkohti Lätis
- **Sigulda bobi- ja kelgurada**
- **Sigulda rippraudtee** 43 m kõrgusel Koiva kohal
- Sigulda, Krimulda, Turaida ja Cēsise (Võnnu) **keskaegsed lossid**
- **Gutmani koobas** – Baltimaade suurim grott
- **Līgatne loodusrajad** – võimalus vaadelda Baltimaadele iseloomulikke looma- ja linnuliike
- **Līgatne paberitehase asula** – tööstuspärand
- **Nõukogudeaegne salapunker** Skaļupes
- Cēsise **keskaegne vanalinn**
- **Velnala, Kūku, Zvārte, Ērglu ja Sietiņiezise paljandid** – kõige muljetavaldavamad liivakivipaljandid Lätis
- **Valmiera** – Gauja rahvuspargi põhjavärav

LÄTI **GAUJA RAHVUSPARK**

KOIVA (GAUJA) JÕE ÜRGORG – LÄTI MULJETAVALDAVAIM JÕEORG

#4-8

Rāmkalni – Valmiera, 112 km

Metsa matkarada kulgeb enam kui 100 km ulatuses mööda Gauja jõe ürgorus ja läbi kogu Gauja rahvuspargi. Gauja jõe kallastel on palju liivakivipaljandeid, mis tekitavad vees värvilisi peegeldusi. Kõige kaunimad vaated on seal kevadel, kui õitsevad toomingad ning sügisel, kui puude lehed värvuvad erkpunaseks ja kollaseks. Gauja jõe ürgorus on reljeefne maastik: kõrguste vahe ulatub 80 meetrini. Tee kulgeb enamasti mööda jõeäärseid metsaradu, väljudes metsast Līgatne ja Sigulda juures.

WWW.BALTICTRAILS.EU

LĀTI
GAUJA RAHVUSPARK

RĀMKALNI–SIGULDA, 19 km

Maaliline Gauja jõe ürgorg Sigulda lähedal

Metsa matkarada kulgeb sel päeval Gauja jõe ürgoru järskudel nõlvadel, läbib Gauja küla ja suundub seejärel oru põhja, kus ületab Lorupe jõe ja jätkub Gauja jõe käänulistel kallastel. Rada möödub Velnala paljandist, ühest kauneimast liivakivipaljandist Gauja jõel. Seejärel suundub matkarada Ķeizarskatsi vaateplatvormile ja keerleb siis allapoole Ķeizarkrēslsi külla, möödudes Sigulda seikluspargist „Tarzan" ja Sigulda bobi- ja kelgurajast.

PRAKTILINE INFO

19 km

6-8 h

Rāmkalni puhkepark

Sigulda jaamaväljak

Rāmkalni puhkepark – Gauja – Viesulēni – Kaķīši – Sigulda (piki Kalna, Šveicese ja Ausekļa tänavaid)

Peamiselt metsateed ja -rajad, Gaujas ja Siguldas kõvakattega teed ja kõnniteed.

Keskmine

Mõned teelõigud ja jõekaldad Gauja jõe ürgorus võivad märjal ajal ja talvel libedad olla. Gauja jões ujumine võib olla ohtlik!

Kogu lõik jääb Gauja rahvuspargi territooriumile.

Rāmkalnist Siguldasse võib liikuda ka jõe teisel (parem-) kaldal, kuid seal kulgeb rada kohati jõest omajagu kaugemal.

METSAD

Metsa matkarada kulgeb läbi Läti vanima ja suurima rahvuspargi – Gauja rahvuspargi. Peaaegu pool rahvuspargi territooriumist on kaetud metsaga. Rahvuspark on tuntud mitmekesiste kaitsemetsade poolest: esindatud on alustaimestikurikkad kuusikud, nõlva- ja järsakumetsad ja laialehised segametsad. Metsade mitmekesisus loob head tingimused paljudele erinevatele looma- ja taimeliikidele.
Ķeizarskatsist, Ķeizarkrēslsist ja Sigulda bobi- ja kelguradade juurest avanevad hingematvad vaated Turaida linnusele ja ulatuslikule, metsaga kaetud Gauja ürgorule, mis moodustus liustikujää sulamisel ja sellele järgneval perioodil.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Rāmkalni puhkepark.** GPS: 57.12492, 24.65855
2. **Patilte (Upe, Vītiņi) koobas.** ~15 m sügavune liivakivikoobas. GPS: 57.12473, 24.66022
3. **Suurtükialus.** I maailmasõja punker. GPS: 57.12266, 24.67005
4. **Vanasõidukite klubi "Gauja".** +371 26884037. GPS: 57.12803, 24.70177
5. **Katlapu paljandid.** Riia poolt tulles esimesed liivakivipaljandid metsa matkarajal. GPS: 57.14176, 24.72645
6. **Ziedleju paljand.** Liivakivipaljand Gauja jõe kaldal. GPS: 57.14471, 24.77878
7. **Lorupe järsak.** Sügav kõrvalorg Gauja jõe vasakkaldal. GPS: 57.14557, 24.80372
8. **Jalakäijate sild Gauja jõel.** Ehitatud aastal 1979. GPS: 57.14866, 24.80742
9. **Velnala paljandid.** Gauja jõe pikim lausaline liivakivipaljand (2,5 km) ning 35 m sügavune Kuradikoobas. GPS: 57.15029, 24.81170
10. **Ķeizarskats.** Vaateplatvorm. GPS: 57.14305, 24.81781
11. **Ķeizarkrēsls.** Massiivne puidust tool. GPS: 57.14275, 24.82381
12. **Sigulda seikluspark „Tarzan“.** GPS: 57.14357, 24.82907
13. **Vaade Gauja jõe ürgorule.** GPS: 57.14933, 24.83901
14. **Bobi- ja kelgurada.** Rajatud 1986. aastal, pikkus 1420 m. GPS: 57.15086, 24.84126
15. **Gutmani koobas.** Balti riikide suurim koobas. GPS: 57.17615, 24.84234
16. **Sigulda jaamaväljak.** Sigulda raudteejaam ehitati aastal 1950. Varasem jaam – aastal 1925 Pēters Federsi kavandi järgi ehitatud hoone – hävis sõjas. Varasemat jaamahoonet peetakse Läti kõige ilusamaks jaamahooneks. GPS: 57.15352, 24.85391

TEENUSED

Majutus

1. Zvīgulī puhkemaja,
+371 20789789; GPS: 57.12530, 24.68513

Siguldas: www.tourism.sigulda.lv

Poed

Tankla Virši, +371 67977921; GPS: 57.12698, 24.70397 poed Rāmkalni puhkepargis, Gaujas ja Siguldas.

Söögikohad

Rāmkalni puhkepark, Murjāņi, +371 29100280, +371 67977277; GPS: 57.12503, 24.65857

1. **Tankla Virši,** +371 67977921; GPS: 57.12698, 24.70397
2. **Kõrts "Kaķītis",** +371 67 976886; GPS: 57.14376, 24.82909

Siguldas: www.tourism.sigulda.lv

Ühistransport

Regulaarne bussiliiklus Murjāņi ja "Sēnīte" (Valmiera ja Vidzeme maanteede ristumiskoht) vahel, samuti Riia ja Sigulda suunas (sõiduplaanid: **www.1188.lv**).

Puhkekohad

1. **Katlapu paljand,** GPS: 57.14176, 24.72578
2. **Laud ja pink,** GPS: 57.14296, 24.75143
3. **Suurkivi,** GPS: 57.15036, 24.76145
4. **Jalakäijate sild,** GPS: 57.14973, 24.81181
5. **Ķeizarskats,** vaateplatvorm. GPS: 57.14305, 24.81781

TURISMIINFO:

Rāmkalni puhkepark, Murjāņi, +371 29100280, +371 67977277; GPS: 57.12503, 24.65857

Sigulda piirkonna turismiinfokeskus, Ausekļa tn 6, Sigulda, **www.tourism.sigulda.lv,** +371 67971335; GPS: 57.15320, 24.85378

METSAD

Seda teelõiku ja Gauja rahvusparki iseloomustab järkjärguline üleminek mitmekesistelt laialehistelt metsadelt (saar, hall lepp, tamm, pärn) okasmetsadele. Klaukase kääru juures, kus Gaujasse suubub Vējupīte jõgi, on pargitaoline mets. Tänapäeval, mil luhtasid ja niitusid enam karjatamiseks ega heinategemiseks ei kasutata, kasvavad paljud luhad võssa, ehkki veel 20. sajandi alguses olid seal lopsakad lamminiidud. Niitudel kasvasid üksikud suured puud, mis pakkusid elupaika enam kui 300-le sambla-, sambliku-, selgrootu-, looma- ja linnuliigile.

LÄTI
GAUJA RAHVUSPARK

SIGULDA–LĪGATNE, 24 km

Gauja rahvuspargi südames

Pärast Siguldat suundub metsa matkarada piki Vējupīte jõge Maalilise mäeni, kus järsk trepp viib alla Gauja jõe ürgorgu ja Vējupīte jõe sügavasse orgu. Seejärel lookleb rada üle niitude, ületades mõned väiksemad jõed, mille kallastel kõrguvad liivakivipaljandid. Teekonna viimased 6 km kulgevad mööda Līgatne loodusrada. Līgatnele lähenedes suundub metsa matkarada Gauja oru kõrgematele kallastele, kuni laskub taas alla, Līgatne jõe sügavasse orgu, kus asub endine Līgatne paberitööstus.

PRAKTILINE INFO

24 km

8-10 h

Sigulda jaamaväljak

Līgatne turismiinfopunkt

Sigulda (Pils tn – Līvkalna tn – Miera tn) – Līgatne loodusrajad – Līgatne (mööda Dārza ja Brīvības tänavaid).

Peamiselt metsateed ja -rajad, külavaheteed, Maalilise mäe juures puidust trepp, Siguldas ja Līgatnes kõvakattega teed ja kõnniteed.

Keskmine

Mõned teelõigud ja jõekaldad Gauja jõe ürgorus võivad märjal ajal ja talvel libedad olla. Gauja jões ujumine võib olla ohtlik!

Lumerikkal talvel on Vējupīte org suurepärane koht murdmaasuusatamiseks. Nurmiži looduskaitseala ei ole külastajatele avatud.

Siguldas võib liikuda piki Gauja tänavat – Gauja jõe kaldal olevad metsarajad viivad Vējupītesse.

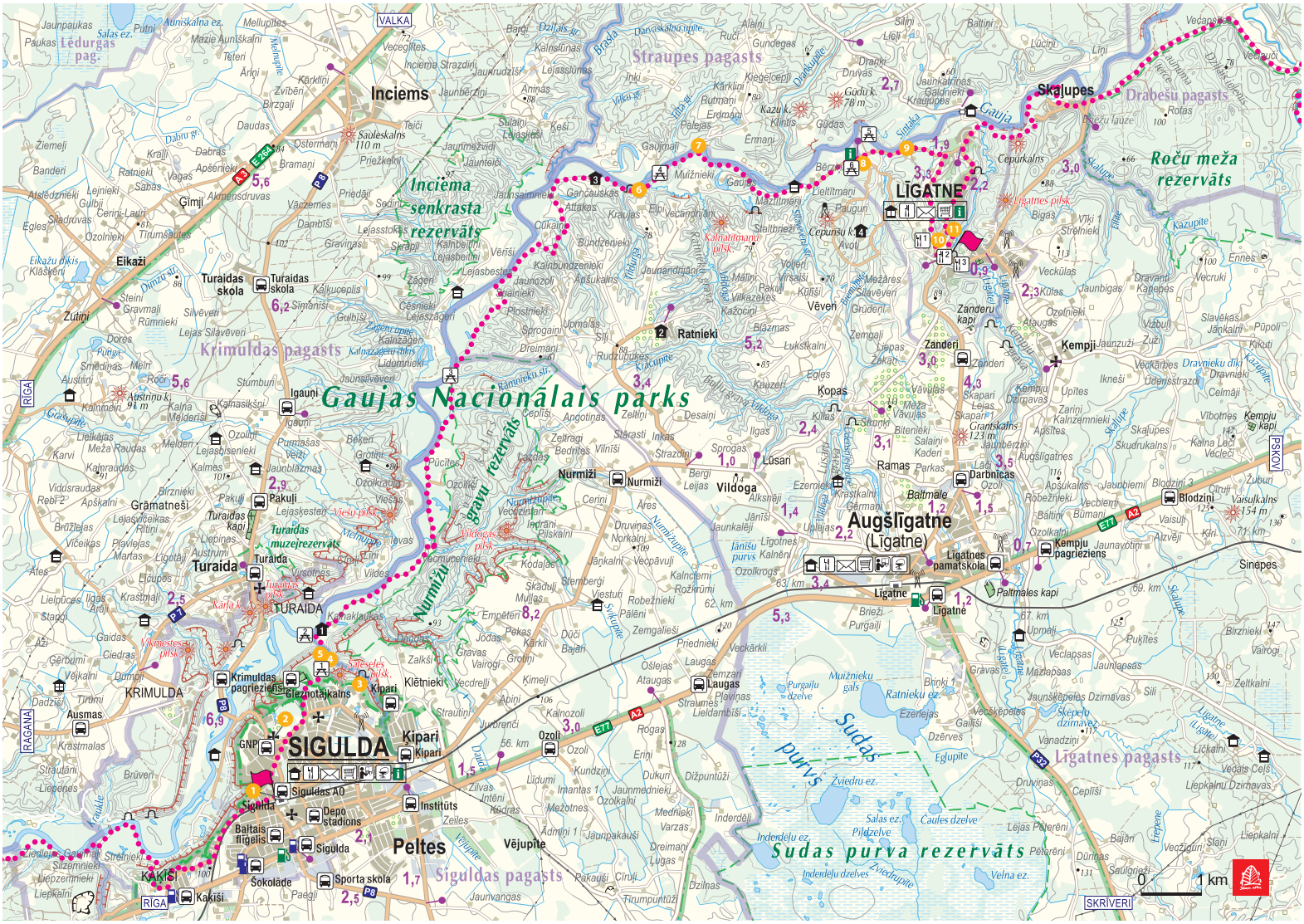

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Sigulda jaamaväljak.**
GPS: 57.15352, 24.85391

2. **Sigulda luteri kirik.** Sai Liivi sõjas Poola-Rootsi lahingutes kahjustada. Nõukogude ajal oli see Sigulda ainus kirik.
GPS: 57.16241, 24.85202

3. **Vējupīte** jõe org ja Kraukļu koobas, Kraukļu, Maaliline mägi, Satezelese linnamägi ja Peetri koobas.
GPS: 57.17115, 24.87634

4. **Kraukļu koobas.** 11,5 m sügavusse järsakusse on tekkinud 5 m sügavune koobas.
GPS: 57.17416, 24.86777

5. **Maaliline mägi (Paradīzes (Gleznotāju) kalns).** Siit avanev hingetuks tegev vaade on inspireerinud paljusid Läti maalikunstnikke, nt J. Feders, V. Purvītis ja J. Rozentāls.
GPS: 57.17521, 24.86575

6. **Elpju paljand.** 90 m pikk liivakivipaljand.
GPS: 57.24420, 24.95366

7. **Launaga paljand.** Jõe vastaskaldal.
GPS: 57.25068, 24.97147

8. **Līgatne loodusrajad.** 5 km pikkune rada annab võimaluse tutvuda kohaliku loomastikuga ja lindudega. +371 64153313, 28328800; GPS: 57.24798, 25.01529

9. **Jumpravu paljand.**
GPS: 57.24986, 25.02921

10. **Līgatne võrgupark.** 4–7 m kõrgusele puulatvadesse on rajatud võrgust labürindid. +371 25779944; GPS: 57.23612, 25.03751

11. **Līgatne.** Tööstuspärand.
GPS: 57.23743, 25.04182

TEENUSED

Majutus

1. Glämping Klaukas,
+371 27489107; GPS: 57.17766, 24.86545

2. Ratnieki konverentsi- ja puhkekeskus,
+371 26445211, 64155688;
GPS: 57.22306, 24.96069

3. Gančauskase kristlik puhkemaja,
+37164129237; GPS: 57.24563, 24.94025

4. Avoti puhkemaja,
+371 25141190; GPS: 57.23665, 25.01557

Siguldas:
www.tourism.sigulda.lv/accomodation/

Līgatnes: www.visitligatne.lv

Söögikohad

Siguldas:
www.tourism.sigulda.lv

Līgatnes:
1. **"Zeit Café",** +371 25779944;
GPS: 57.23608, 25.03759

2. **"Vilhelmīnes dzirnavas",**
+371 27551311; GPS: 57.23354, 25.04024

3. **"Pie Jančuka",**
+371 29149596; GPS: 57.23254, 25.04291

Ühistransport

Regulaarne bussi- ja rongiliiklus Sigulda ja Augšlīgatne vahel (sõiduplaanid: **www.1188.lv**), bussiliiklus Augšlīgatne ja Līgatne ning Gaujasmala vahel (asub 6–7 km kaugusel) on veidi hõredam (u 7 korda päevas).

Poed

Siguldas ja Līgatnes. Kohv ja maiustused on saadaval Līgatne loodusradade külastuskeskuses.

Puhkekohad

1. Vējupīte jõe org,
GPS: 57.17326, 24.86683

2. Kämping „Vējupīte",
GPS: 57.17767, 24.86169

3. Kämping „Bērzi",
GPS: 57.21645, 24.90246

4. Vildoga, GPS: 57.24671, 24.96093

5. Kämping „Katrīnas",
GPS: 57.25192, 25.01769

6. Līgatne loodusrajad,
5 km pikkune loodusrada pakub võimalust jälgida kohalikke elusloodusi ja linde.
GPS: 57.24798, 25.01529

TURISMIINFO:

Līgatne loodusrajad.
www.ligatnesdabastakas.lv,
+371 64153313, 28328800;
GPS: 57.24798, 25.01529

Sigulda piirkonna turismiinfokeskus,
Ausekļa tn 6, Sigulda,
www.tourism.sigulda.lv,
+371 67971335; GPS: 57.15320, 24.85378

Līgatne turismiinfokeskus,
Līgatne, Spriņģu tn 2,
www.visitligatne.lv,
+371 64153169, 29189707;
GPS: 57.23352, 25.03968

LĀTI
GAUJA RAHVUSPARK

LĪGATNE–CĒSIS, 26 km

Piki vana Cēsise teed läbi Amata jõe oru

Metsa matkaraja üks kõige maalilisemaid lõike kulgeb läbi Līgatne paberivabriku ajaloolise tööliskülа, möödub Spriņģi paljandist, tiirutab mööda Skaļupe matkarada ja mütoloogilist rada, põikab läbi ühest Nõukogude aja kõige salajasemast kohast – suurest maa-alusest punkrist – siinpool raudset eesriiet ning suundub edasi Roči looduskaitsealale, ületab Amata jõe (selles lõigus on Amata kõige ilusam ja paljandirohkem) ning jõuab lõpuks välja Zvārte paljandini. Järgmiseks kulgeb metsa matkarada Amata oru kõrgetel kallastel ning suundub mööda ajaloolist Cēsise–Riia "maanteed" (praegu väike külavahetee, mille ääres on vanad teetähised) Rakšisse, tõuseb üles Vāļukalni mägedele ja Ozolkalnsi. Gauja jõe kaldaid pidi edasi suundudes kohtub metsa matkarada Cīrulīši loodusradadega. Päeva teekond lõpeb Gauja tänaval, kuid matkajad võivad kõndida rada mööda edasi Cēsisesse (2,8 km), veeta seal öö ning jätkata sealt järgmisel päeval teekonda.

PRAKTILINE INFO

26 km

8-10 h

Līgatne turismiinfopunkt

Gauja tn Cēsises Gauja jõe silla lähedal

Līgatne (Brīvības tn – Gauja tn) – Skaļupe rada – Skaļupes – Ķūķu paljand – Amata geoloogiarada – Zvārte paljand – V329 maantee (kuni Krustkalnini) – Rakši – Meijermuiža – Cīrulīši loodusrajad – Cēsis (Gauja tn)

Peamiselt metsateed ja väikesed külavaheteed, metsateed, kruusateed. Līgatnes kõvakattega teed ja kõnniteed.

Keskmine / raske (kui teha ühe päevaga)

Gauja ja Amata ürgorgudes võivad mõned rajalõigud vihmaga, kevadel ja talvel olla libedad. Ole Amata kallastel ettevaatlik! Gauja jões ujumine võib olla ohtlik!

Roči metsakaitseala on külalistele suletud.

Selle päeva teekonna võib jagada kahele päevale. Esimesel päeval jätka matka Zvārte paljandi juurest Amata matkaraja kaudu Kārļisse (u 10 km, järgi oranži märgistust puudel, kokku u 25 km). Teisel päeval kõnni Kārļist Krustkalnisse (3,3 km), seejärel suundu Cēsisesse kulgevale Rakši teele (kokku u 11 km) just nagu põhirada.

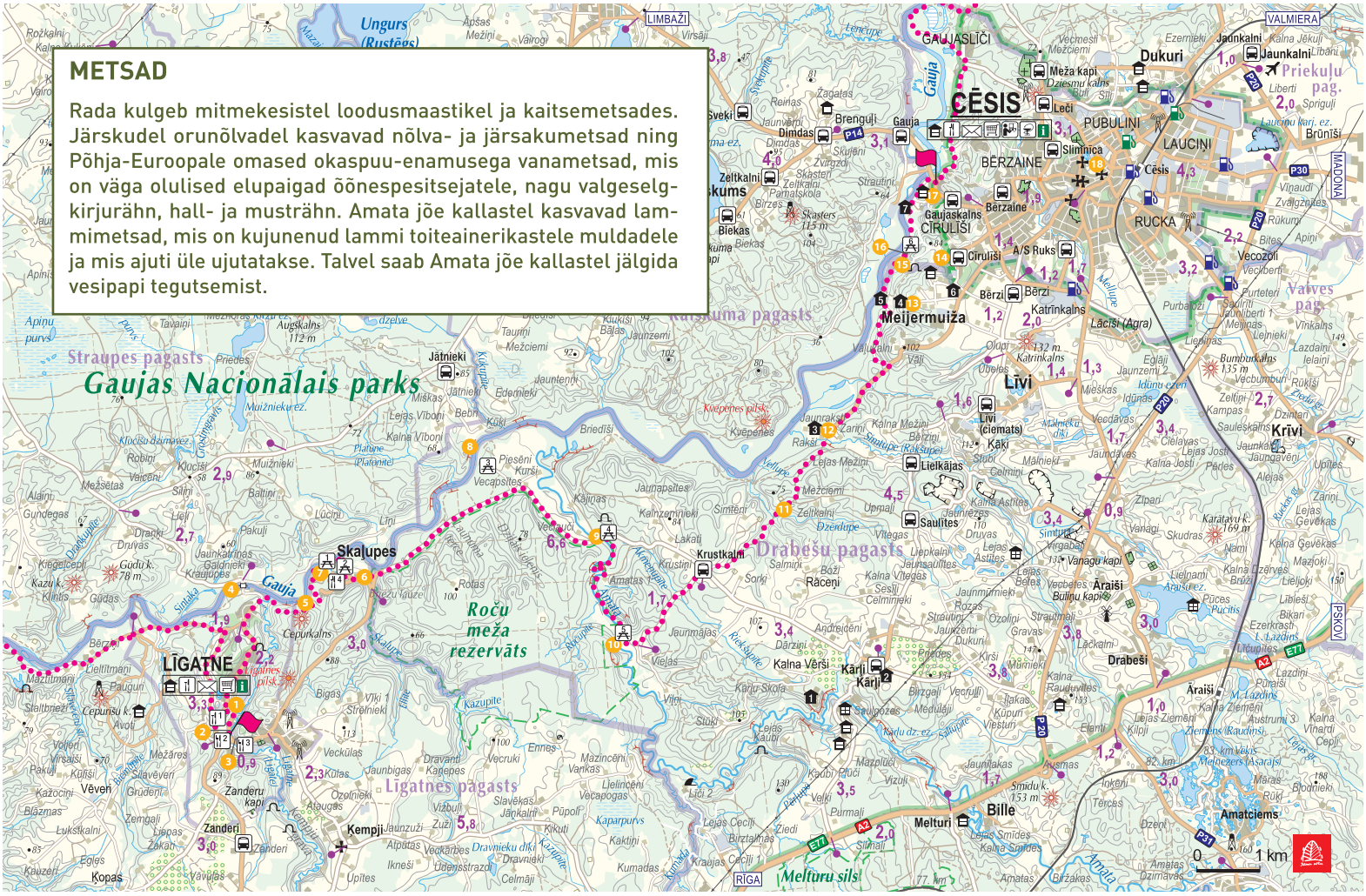

METSAD

Rada kulgeb mitmekesistel loodusmaastikel ja kaitsemetsades. Järskudel orunõlvadel kasvavad nõlva- ja järsakumetsad ning Põhja-Euroopale omased okaspuu-enamusega vanametsad, mis on väga olulised elupaigad õõnespesitsejatele, nagu valgeselg-kirjurähn, hall- ja musträhn. Amata jõe kallastel kasvavad lammimetsad, mis on kujunenud lammi toiteainerikastele muldadele ja mis ajuti üle ujutatakse. Talvel saab Amata jõe kallastel jälgida vesipapi tegutsemist.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Endine Līgatne paberivabrik ja tööliskülа.** GPS: 57.23773, 25.04210
2. **Līgatne paberivabriku tööliskorter.** GPS: 57.23436, 25.04028
3. **Līgatne veinikoda.** Veinide degusteerimine. +371 26521467, 28602642; GPS: 57.23314, 25.04189
4. **Līgatne praam-parv.** Parv töötab jõevoolu jõul. GPS: 57.25492, 25.04436
5. **Spriņģu paljand.** 600 m pikkune liivakivipaljand. GPS: 57.25266, 25.06090
6. **Nõukogudeaegne salapunker.** 2000 m² suuruse põrandapinnaga punker 9 m sügavusel maa all. Avatud külalistele. +371 64161915, 26467747; GPS: 57.25606, 25.07636
7. **Mütoloogiarada.** GPS: 57.25680, 25.06475
8. **Ķūķu paljand.** Läti kõrgeim liivakivipaljand (43 m). GPS: 57.27446, 25.10554
9. **Amata org ja Amata geoloogiarada.** GPS: 57.26152, 25.13796
10. **Zvārte paljand.** Läti ilusamaid liivakivipaljandeid. GPS: 57.24588, 25.14214
11. **Allikas.** GPS: 57.26481, 25.18695
12. **Rakši.** Loomapark: kaamelid, laamad, alpakad jms. +371 20009097; GPS: 57.27616, 25.19879
13. **Ozolkalns.** Suvel seikluspark, talvel suusa- ja lumelauarajad. +371 26400200; GPS: 57.29416, 25.22170
14. **Žagarkalns.** Suusakeskus. GPS: 57.30075, 25.22960

Cīrulīši loodusrajad kolme vaatamisväärsusega:

15. **Dzidravots,** GPS: 57.29991, 25.21921;
16. **Spoguļu paljand.** GPS: 57.30088, 25.21973;
17. **Zvanu paljand.** GPS: 57.30947, 25.22716
18. **Cēsis.** GPS: 57.31314, 25.27159

TEENUSED

Majutus

1. **Eglainese puhkemaja,** +371 29172332; GPS: 57.23838, 25.19108
2. **Kārļamuiža hotell,** +371 26165298; GPS: 57.24038, 25.21289
3. **Rakši hotell,** +371 20009098; GPS: 57.276279, 25.198577
4. **Kämping Oškalns,** +371 20034344, GPS: 57.29385, 25.22674
5. **Kämping Ozolkalns,** +371 26400200, GPS: 57.29416, 25.22170
6. **Puhkemaja Zābaciņi,** +371 29119797, +371 28346374; GPS: 57.29626, 25.22873
7. **Kämping Žagarkalns** (suvel). +371 26266266; GPS: 57.30077, 25.23045

Cēsises: www.turisms.cesis.lv

Söögikohad

Cēsises: www.turisms.cesis.lv

1. **"Zeit Cafe",** +371 25779944; GPS: 57.23608, 25.03759
2. **"Vilhelmīnes dzirnavas",** +371 27551311; GPS: 57.23354, 25.04024
3. **"Pie Jančuka",** +371 29149596; GPS: 57.23254, 25.04291
4. **Līgatne rehabilitatsioonikeskuse kohvik,** +371 64161915, 26467747; GPS: 57.25558, 25.06879

Ühistransport

Regulaarne bussi- ja rongiliiklus Cēsise ja Augšlīgatne vahel (sõiduplaanid: **www.1188.lv**), bussiliiklus Augšlīgatne ja Līgatne ning Gaujasmala vahel (asub 6–7 km kaugusel) on veidi hõredam (u 7 korda päevas).

Poed

Līgatnes ja Cēsises. Kohv ja maiustused on saadaval Zvārte paljandi külastuskeskuses.

Puhkekohad

1. **Mütoloogiarada,** GPS: 57.25680, 25.06475
2. **Skaļupes,** GPS: 57.25661, 25.07043
3. **Ķūķu paljand,** GPS: 57.27170, 25.10940
4. **Amata jõe ääres** (kämping), GPS: 57.26188, 25.13985
5. **Zvārte paljand,** GPS: 57.24718, 25.14408
6. **Cīrulīši loodusrajad,** GPS: 57.30146, 25.22020

TURISMIINFO:

Līgatne turismiinfokeskus, Līgatne, Spriņģu tn 2, **www.visitligatne.lv**, +371 64153169, 29189707; GPS: 57.23352, 25.03968

Cēsise turismiinfokeskus, Cēsis, Baznīcas laukums 1, **www.turisms.cesis.lv**, +371 28318318; GPS: 57.31268, 25.27169

LĀTI
GAUJA RAHVUSPARK

CĒSIS–CAUNĪTES, 23 km

Muljetavaldavad liivakivipaljandid Gauja jõel

Metsa matkarada kulgeb väikestel metsateedel kuni „Lenči" kämpinguni, tiirutab läbi muutuva maastiku Ērģeļu paljandini ja laskub siis Gauja jõe ürgorgu. Pärast Ērģeļu paljandit suundub rada tagasi Cēsise suunas, kuid keerab Pieškalnsis ära Rāmnieki suunas, ületades Gauja jõe. Olles möödunud Jāņrāmise kämpingust, jõuab metsa matkarada ilusasse valgusrikkasse männimetsa ning kulgeb läbi metsa Caunītese turismitaluni. See on üks kõige ilusamaid kohti Gauja jõe kallastel.

PRAKTILINE INFO

23 km

7-9 h

Gauja tn Cēsises Gauja jõe silla lähedal

Caunītese turismitalu

Cēsis (Peldu tn – Dzirnavu tn – Upes tn) – Lenči kämping – Ērģeļu paljand – Pieškalni – Rāmnieki – Caunītese turismitalu

Väikesed metsa- ja külavaheteed, kruusateed, Ērģeļu paljandi juures puidust trepid.

Keskmine

Gauja ürgorus võivad mõned trepid ja rajalõigud vihmaga, kevadel ja talvel olla libedad. Ole Ērģeļu paljandil ettevaatlik! Gauja jões ujumine võib olla ohtlik!

Kahepäevasel teekonnal Cēsise ja Valmiera vahel pole ühtegi poodi!

Cēsise kesklinnast saab Lenču tänavat pidi otse Ērģeļu paljandini. Kindlasti soovitame võtta päev või paar ning tutvuda Cēsise peamiste vaatamisväärsustega.

METSAD

Alustuseks kulgeb rada läbi Gauja kallaste hall-lepiku, kõrgematel kohtadel kasvavad männikud ja kaasikud. Pärast Rāmnieki silda ümbritsevad matkajat peamiselt hõredad ja kuivad männimetsad. Sellistes metsades elavad taime- ja loomaliigid (nt kivisisalik, palu-karukell, kollad ja mitmed samblikud) on kohastunud eluks just sellises toiteainevaeses elupaigas ning ei jääkski mujal ellu. Neid kuivi männimetsi ohustab metsamuldade järkjärguline viljakamaks muutumine. Peale tungivad uued liigid ning mets muutub ajapikku tihedaks kuusemetsaks.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Cēsis.**
GPS: 57.31314, 25.27159

2. **"Siļķes".** See on üle 200 aasta olnud Jansoni skulptorite pere kodu; külastajad saavad osaleda skulptuuri õpitubades.
+371 29124876, 26498912;
GPS: 57.31766, 25.23032

3. **Ērģeļu paljand.** Vaatekohast avaneb võrratu vaade 700 m pikkusele liivakivipaljandile ja kaunile loodusmaastikule.
GPS: 57.36081, 25.26076

4. **Rāmnieki.** Sild üle Gauja jõe.
GPS: 57.35745, 25.30126

5. **Toolitööstusmuuseum.** Võimalus tutvuda Vaidava toolivalmistajate traditsioonidega ning osaleda keraamika õpitubades.
+371 29481519; GPS: 57.39314, 25.36380

TEENUSED

Majutus

1. Onn Ninierise järve kaldal,
+371 29462628; GPS: 57.33574, 25.29324

2. Caunītese turismitalu, +371 29284119;
GPS: 57.39839, 25.38180

3. Leimaņi puhkemaja,
+371 22011560; GPS: 57.42975, 25.33619

Cēsises: www.turisms.cesis.lv

Kocēni piirkonnas: visit.koceni.lv

Söögikohad

Cēsises:
www.turisms.cesis.lv

Poed

Cēsises

Ühistransport

Bussiliiklus Cēsise ja Ērģeļu paljandite vahel 3 korda päevas; kord päevas Cēsise ja Rāmnieki vahel. Bussiliiklus Valmiera ja Brieži (Caunītese turismitalule lähim bussipeatus, asub u 3,5 km kaugusel) vahel 5-6 korda päevas.
Sõiduplaanid: www.1188.lv

Puhkekohad

1. Kämping Lenči,
GPS: 57.35836, 25.23745

2. Kämping Jāņrāmis,
GPS: 57.36146, 25.30533

3. Caunītese turismitalu,
GPS: 57.39839, 25.38180

TURISMIINFO:

Cēsise turismiinfokeskus,
Cēsis, Baznīcas laukums 1,
www.turisms.cesis.lv,
+371 28318318;
GPS: 57.31268, 25.27169

Kocēni piirkond,
+371 28644530;
GPS: 57.52046, 25.33982

LÄTI
GAUJA RAHVUSPARK

CAUNĪTES–VALMIERA, 20 km

Teel Valmierasse, rohelisse linna

Metsa matkarada suundub läbi lummavate männimetsade ja märgalade, üle ja ümber küngaste ja mägede. Eriti ilus vaade Gauja jõele avaneb Sietiņiezise paljandilt ning tasub võtta aega ja rännata siinsel Sietiņiezise matkarajal. Edasi viib rada läbi külamaastike ja metsade Valmierasse. Pärast Valmiera ümbersõitu kulgeb metsa matkarada kõnniteedel. Viimane lõik, mis algab vana Dzelzītise raudteesilla juurest ja viib Cēsise tänavani, kulgeb Gauja jõe äärsel metsarajal.

PRAKTILINE INFO

20 km

6-8 h

Caunītese turismitalu

Valmiera, Cēsise tänava sild üle Gauja jõe

Caunītese turismitalu – Sietiņiezis – Valmiera ümbersõit – Jumaras tn – Leona Paegles tn – Dzelzītise raudteesild – Plostnieku tn

Väiksed metsa- või külavaheteed, kruusateed, kõvakattega teed. Valmieras ja selle ümbruses mustkattega teed ja kõnniteed, Sietiņiezise loodusrajal metsateed ja puidust trepid.

Kerge

Gauja jões ujumine võib olla ohtlik! Ole Jumara ümbruse kitsastel ja käänulistel teedel ettevaatlik!

Kahepäevasel teekonnal Cēsise ja Valmiera vahel pole ühtegi poodi!

Soovitame sel rajalõigul võtta päev või paar ning tutvuda Valmiera vaatamisväärsustega.

METSAD

Mõnel pool on näha kase- ja kuusemetsad, ent peamiselt kulgeb metsa matkarada erineva viljakusega männimetsades. Sietiņiezise paljandi eripära on kõikvõimalike geoloogiliste vormide küllus: esindatud on väikesed koopad, nišid ja erosiooniorud, kuid ka võimsad sambalaadsed liivakivivormid. Nimi *Sietiņiezis* ('kurn') tuleneb ilmselt erakmesilaste arvukatest urgudest liivakivipaljandis, mistõttu näeb see välja otsekui sõel.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Sietiņiezise paljand ja matkarada.** Balti riikide suurim valge liivakivi paljand: 15 m kõrge ja 400 m pikk.
GPS: 57.42784, 25.38644
2. **Sietiņiezise paljand.**
GPS: 57.42660, 25.38583
3. **Allikas.**
GPS: 57.46551, 25.38536
4. **Jumara jõgi.** Gauja rahvuspargi servas.
GPS: 57.50503, 25.37590
5. **Dzelzītise raudteesild.** 1911. aastal valminud Smiltene–Valmiera–Ainaži kitsarööpmelise raudtee sild üle Gauja jõe. Viimane rong sõitis siin 1971. aastal.
GPS: 57.52842, 25.40833
6. **Ģīme loodusrada.**
440 m pikkune rada õpetab tundma maapinna, vee ja õhuga seotud teemasid.
GPS: 57.53073, 25.40717
7. **Valmiera riigigümnaasium.** Hoone ehitati 1903. aastal. Hoonel oli E-tähe kujuline kuppel, nagu kirikul, sümboliseerides sõna 'evangeelium' esimest tähte.
GPS: 57.53272, 25.40855
8. **Skulptuur „Valmiera poisid".** Asub Vidzeme rakenduskõrgkooli kõrval. P. Rozītise romaani „Valmiera poisid" järgi rajatud skulptuuri autor on T. Munkēvič.
GPS: 57.53467, 25.4241756

Teised Valmiera vaatamisväärsused on kirjeldatud 9. päeva juures.

TEENUSED

Majutus

1. Straupnieki puhkemaja,
+371 29423234;
GPS: 57.47729, 25.38022

Valmieras: www.visit.valmiera.lv

Poed

Valmieras:
www.visit.valmiera.lv/en/catering

Söögikohad

Valmieras: www.visit.valmiera.lv

Ühistransport

Bussiliiklus Valmiera ja Brieži (Caunītese turismitalu lähim bussipeatus asub u 3,5 km kaugusel) vahel 5-6 korda päevas.
Sõiduplaanid: **www.1188.lv**

Puhkekohad

1. Sietiņiezis,
GPS: 57.42913, 25.38628

2. Piknikuplats,
GPS: 57.48385, 25.37946

3. Dzelzītise silla juures,
GPS: 57.52875, 25.40763

TURISMIINFO:

Kocēni piirkond,
+371 28644530;
GPS: 57.520463, 25.33982

Valmiera turismiinfopunkt,
Valmiera, Rīga tn 10,
www.visit.valmiera.lv/en,
+371 64207177, 26332213;
GPS: 57.53866, 25.42130

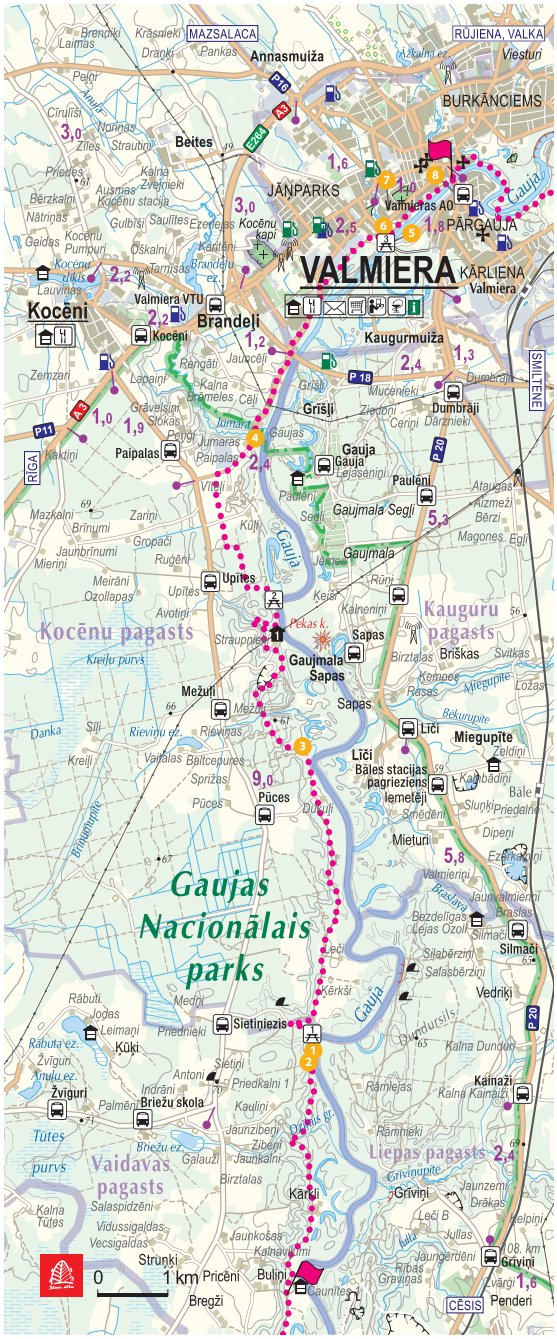

PÕHJA-KOIVA METSAALA
VAATAMISVÄÄRSED KOHAD

- Koiva järskudel kallastel asuv **Tunnete Seikluspark** – kõrgel puude vahel kulgev rada ja Valmiera keskuses asuv paljajalu käimise rada
- Strenči külje all asuv **sild üle Koiva jõe**
- **Strenči** – traditsiooniline parvepoiste linn
- **Seda** – sotsialismiaegses ehitusstiilis valminud linn ja Stalini-aegne klassitsistlik arhitektuur
- Cirgaļi **sisemaaluited** ja **vaatetorn**
- **Zvārtava loss** – neogooti stiilis loss, ehitatud aastal 1881
- **Trapene lehiseallee**
- **Kalamecu-Markuzu orud** – maalilised orud koskede ja väikeste koobastega

LÄTI **PÕHJA-GAUJA METSAALA**

PUUTUMATU VIDZEME METSAALA

#9-13

Valmiera–Trapene, 123 km

Üks vähem asustatud ja metsasemaid alasid matkarajal. Metsades on rikkalikud seene- ja marjakohad, palju linde ja metsloomi. Gauja, Läti pikim jõgi, lookleb siin sisemaa luidete vahel, mida katavad hõredad, valgusküllased männimetsad. Maad katab põdrasamblik, mille heleda tooni tõttu tundub mets alati päikeseline. Kõrgematest kohtadest vaadates ilmuvad nähtavale maalilised vaated Gauja orule. Kohati ootavad matkajaid laiad heinamaad, mille keskel kasvavad vanad majesteetlikud tammed. Põllumaade ja metsade vahel on üksikud talud.

WWW.BALTICTRAILS.EU

METSAD

Peamiselt eri vanuses männimetsad. Gauja jõele lähenes muutub metsamaastik kiiresti ning männid asenduvad tammede, saarte, jalakate, künnapuude, haabade ja musta lepaga. Siinsed männikud ja tammikud on peaaegu 200 aastat vanad. Põhja-Gauja (*Ziemeļgauja*) maastikukaitseala metsad on väga mitmekesised: jõe ääres kasvavad vanad või looduslikud okasmetsad, soometsad, lammimetsad (kujunenud perioodiliselt üle ujutatavatele lammisetetele) ning tamme-jalaka-saare segametsad. Vanad ja haralised tammed näitavad, et siin laiusid omal ajal puisniidud, mida regulaarselt niideti või karjatati. Puu otsas on arvukalt lindude pesakaste, suurimad pesakastid on aga mõeldud siinsete metsade haruldasele elanikule pähklinäpile.

LÄTI
PÕHJA-GAUJA

VALMIERA–STRENČI, 29 km

Piki Abulsi jõe kallast Strenčisse, parvepoiste pealinna

Matkarada suundub läbi Valmiera ajaloolise südame ja Atpūtase pargi, mis on matkajate ja kepikõndijate meelispaik. Seejärel ületab rada jalakäijate silla ning möödub Pauku männikust ja Baiļu mägedest. Siit alates langeb metsa matkarada kokku Abulsi matkarajaga, mis tiirutab jõe kallastel kuni jõuab Brenguļi pruulikojani. Sealt edasi, pärast Pūpoli suvilarajooni, viib rada matkaja läbi ulatuslike inimasustuseta metsade. Raja esimene pool kulgeb läbi väikeste suvilarajoonide (nt Enerģētiķis, Saulītes, Sprīdītis, Gaujmaļi, Pūpoli ja Gaujaslāči), mis rajati nõukogude ajal Valmiera ja ümbruskonna inimeste suvitusaladeks. Ūdriņase lähedal läbib matkarada jõesängide labürindi ning keerab põhja poole, ületades Gauja jõe paatide vettelaskmis- ja puhkekoha juures. Strenči keskus on siit 1,5 km kaugusel. Osa päevateekonnast kulgeb Põhja-Gauja maastikukaitsealal.

PRAKTILINE INFO

29 km

1 (pikk) päev või 2 päeva

Valmiera, Cēsise tn

Gauja sild Strenči lähedal

Valmiera (Cēsise tn) – Atpūtas park – Vanšu sild – Enerģētiķis – Brenguļi – Pūpoli – Ūdriņi – Gauja sild Strenči lähedal (Trikātase tn)

Metsarajad ja metsateed, kruusateed, asustatud piirkondades mustkattega teed ja kõnniteed.

Kerge kuni mõõdukas, kui teekond jagada kahele päevale;

Raske, kui läbida see ühe päevaga.

Abulsi matkaraja kaldad on äärmiselt järsud.

Ole raudtee ületamisel ja maantee ääres kõndides ettevaatlik!

Abulsi jõe kaldad on märjal ajal libedad!

Tugevad matkajad, kel pole rasket seljakotti, suudavad läbida teekonna ühe päevaga. Soovitav on jagada teekond kahele päevale, ööbides Baiļi puhkekeskuses või Jaunarāji kämpingus (u 6 km esimesel päeval ja 23 km teisel päeval). Hea võimalus tutvuda esimesel päeval Valmieraga. Brenguļisse võib sõita bussiga.

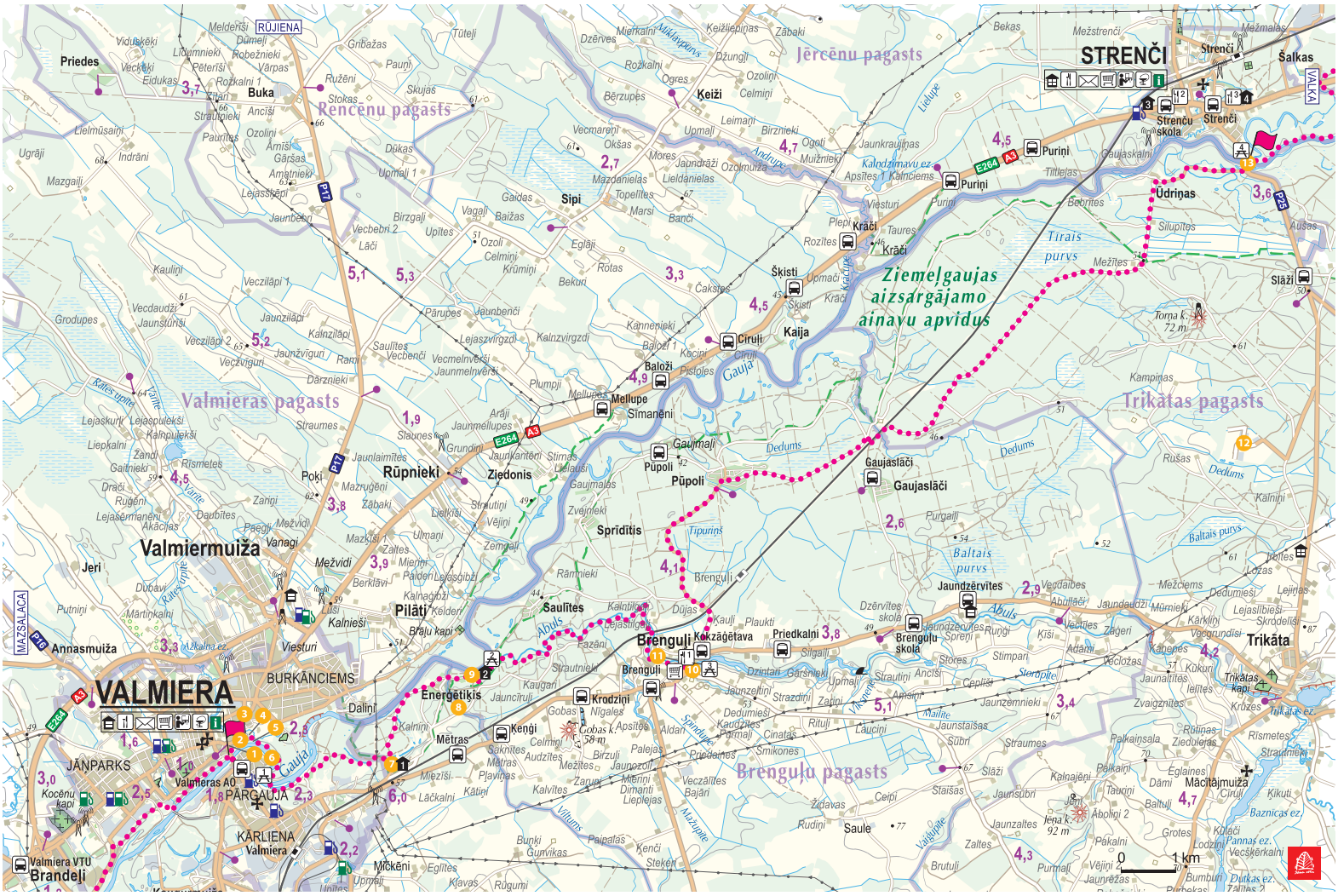

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Riia värava varemed.** Keskaegse (15. sajl linnuse kindlustusfragmendid on eksponeeritud klaaspaneelide all. Kindluse visuaalne rekonstruktsioon on näha kõrvaloleva maja seinal.
GPS: 57.53795, 25.42328
2. **Valmiera Püha Siimeoni kirik.** Kirikut hakati ehitama 1238. aastal, seda loetakse ka linna asutamisajaks. Kirikutornis on vaateplatvorm.
+371 28472152; GPS: 57.53845, 25.42626
3. **Liivi ordu lossivaremed.** 13.–17. sajand.
GPS: 57.538823, 25.427764
4. **Valmiera muuseum.** Püsiekspositsioon käsitleb Valmiera ja ümbruskonna ajalugu. Hooajalised näitused, ürdiaed.
+371 64223620; GPS: 57.53930, 25.42893
5. **Valterkalniņš.** 17. sajandil rajatud linna kaitsesüsteemi fragment. Puidust paviljonist avaneb võimas vaade Gauja jõele.
GPS: 57.53830, 25.43001
6. **Kazu kärestik.** Aeruslaalomirada.
GPS: 57.53590, 25.43486
7. **Baiļu mäed.** Talvel suusanõlvad, suvel telkimisplats ja ürituste toimumise koht.
+371 29284119; GPS: 57.53447, 25.46863
8. **Mazkalnēni turismitalu.** Tutvu mesilaste pidamisega, maitse talutoodangut ja võta osa teistest talu tegemistest.
+371 29393630; GPS: 57.54260, 25.48540
9. **Bekuru hiigeltamm.** Jaunarājis, Gauja jõe ääres. Ümbermõõt 6,6 m.
GPS: 57.54729, 25.48923
10. **Allikas.**
GPS: 57.54733, 25.54856
11. **Brenguļi veejõujaam ja Brenguļi pruulikoda.** Jõujaama juures on muljetavaldav kosk ning kõrts.
+371 64230272; GPS: 57.54847, 25.54679
12. **Strenči puukool.** Üks kõige moodsama seemistamistehnoloogiaga puukoole kogu maailmas. +371 29395418, 29413952;
GPS: 57.57813, 25.69806
13. **Gauja jõe sild Strenči lähedal.** Vanuselt teine raudbetoonsild Lätis (1909). GPS: 57.61861, 25.70123

SERVICES

Majutus

1. Baiļi puhkekeskus,
+371 29284119; GPS: 57.53447, 25.46863

2. Kämping Jaunarāji,
+371 29121702, GPS: 57.54701, 25.49007

3. Strenči puhkemaja,
+371 20242829; GPS: 57.62660, 25.67453

4. Ceļa viesnīca hostel,
+371 20281058; GPS: 57.62690, 25.70106

Valmieras:
www.visit.valmiera.lv/en/accommodation

Söögikohad

1. Brenguļi pruulikoda,
+371 64230272; GPS: 57.54834, 25.54839

2. Kohvik "Sanvik",
+371 29178252; GPS: 57.62770, 25.68450

3. Kohvik "Irina & Madis",
+371 29403948; GPS: 57.62800, 25.70060

Valmieras:
www.visit.valmiera.lv

Poed

Brenguļis, GPS: 57.54664, 25.54495
Strenčis - 1, GPS: 57.62770, 25.68450
Strenčis - 2, GPS: 57.62708, 25.68873
Valmieras.

Apteek

Apteek, GPS: 57.62721, 25.68439

Ühistransport

Regulaarne bussiliiklus Valmiera ja Strenči vahel, rong 2 korda päevas.
Sõiduplaanid: **www.1188.lv**

Puhkekohad

1. Valmieras Gauja jõe ääres,
GPS: 57.53317, 25.43224

2. Abulsi jõe suudmes,
GPS: 57.54914, 25.49421

3. Brenguļi pruulikoda,
+371 64230272; GPS: 57.54834, 25.54839

4. Strenči sild,
GPS: 57.61923, 25.70014

TURISMIINFO:

Valmiera turismiinfopunkt,
Valmiera, Rīga tn 10,
www.visit.valmiera.lv/en,
+371 64207177, 26332213;
GPS: 57.53866, 25.42130

Strenči turismiinfokeskus,
Strenči, Rīga tn 7,
www.strencunovads.lv,
+371 64715667, GPS: 57.62723, 25.68481

LÄTI
PÕHJA-GAUJA

STRENČI – SPICU SILD, 27 km

Läbi ilusate Vidzeme metsade

Selles lõigus langeb metsa matkarada kokku Gauja matkarajaga, mis kulgeb otse Gauja jõe kallastel. Kahes kohas ületab metsa matkarada A3 maantee (enne Seda linna keeramist ja enne Kaučit – ole ettevaatlik!) ning jätkub väikestel metsateedel liiva-kruusakarjäärini, keerates seejärel Oliņasse suunduvale kruusateele. 3,5 km pärast keerab rada taas paremale ja suundub väikeseid ja üksildasi metsateid pidi Spicu sillani, kus Zemā saare ehk Madala saare juures avanevad Põhja-Gauja (Ziemeļgauja) maastikukaitseala kõige ilusamad vaated. Päevateekonna lõpus, kus maantee P24 kulgeb Spicu silda pidi üle Gauja jõe, on telkimis- ja piknikuplats.

PRAKTILINE INFO

27 km

1 (pikk) päev või 2 päeva

Gauja sild Strenči lähedal

Spicu sild Gauja jõel

Gauja matkarada – Kauči – Oliņas – Spicu sild

Peamiselt väiksed metsateed ja -rajad, kruusateed.

Keskmine mõõdukas, kui teekond jagada kahele päevale; Raske, kui läbida see ühe päevaga.

Pärast Strenčit tuleb kaks korda ületada A3 maantee. Ole teed ületades ettevaatlik! Gauja jões ujumine võib olla ohtlik!

Strenči ja Gaujiena vahel (3–5 päeva teekond) pole ühtegi poodi ega toidukohta! Jälgi hoolikalt märgistust või kasuta GPX-faili, et mitte ära eksida.

Tugevad matkajad, kel pole rasket seljakotti, suudavad läbida teekonna ühe päevaga. Soovitav on jagada teekond kahele päevale, ööbides pärast Oliņast oleval telkimisplatsil, mis jääb umbes poolele teele.

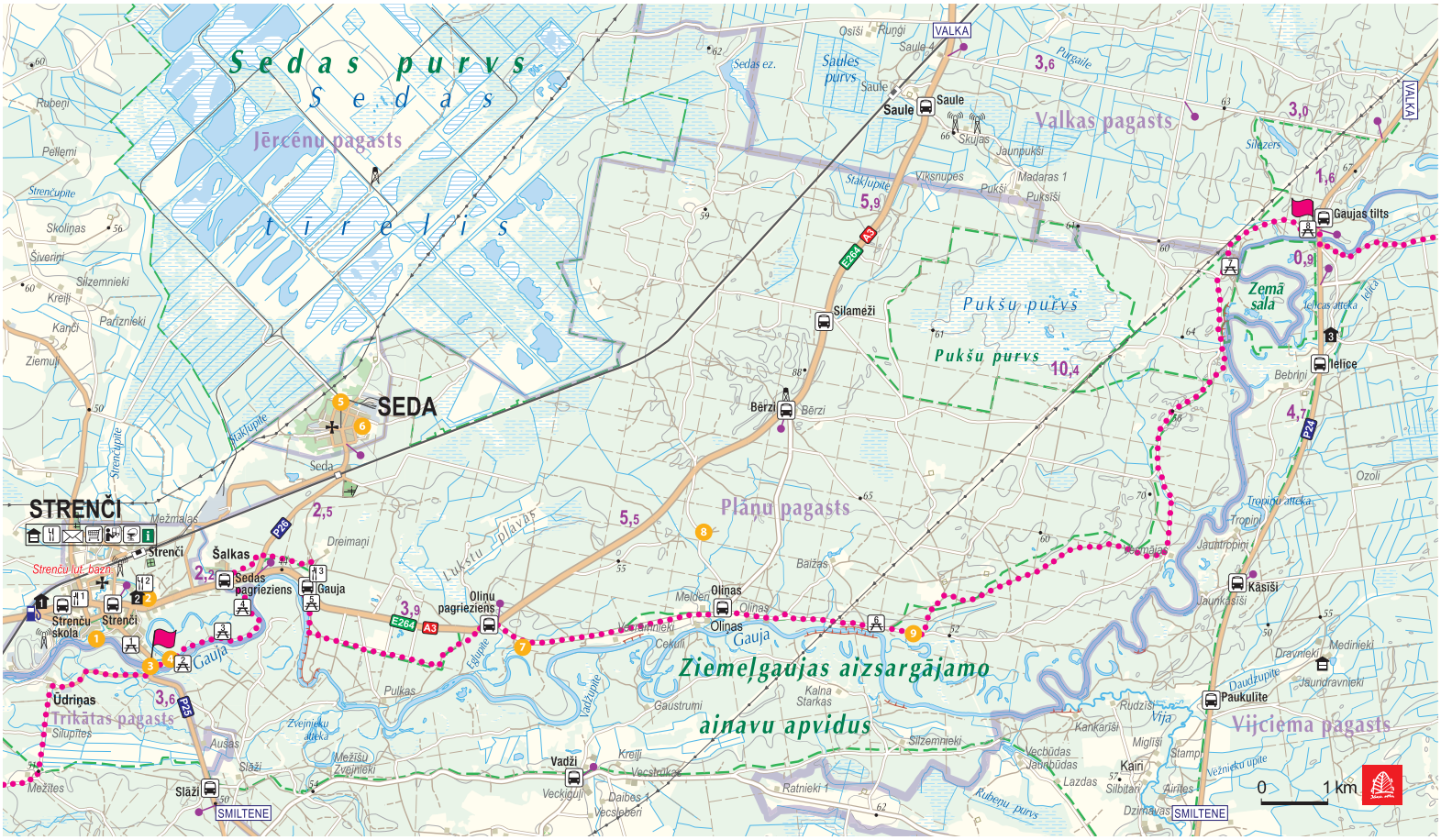

METSAD

Strenči territooriumil olev Gauja matkarada on üks parimaid võimalusi tutvuda metsade mitmekesisuse ja aastaajaliste muutustega. Rajal leidub ka arvukalt kultuuri- ja ajaloo-objekte. Sügise saabudes meelitavad siinsed metsad korilasi, kuna need on Vidzeme parimad marja- ja seenemetsad. Metsades on I maailmasõja jälgi, nt padrunikestad, okastraat, mürsukillud ja punkrid. Selles lõigus kulgeb metsa matkarada läbi Põhja-Vidzeme biosfääri kaitseala, mis on ainus ja suurim omataoline Lätis. Zemā saare (Madal saar) ja Spicu silla lähedal kasvavad Gauja jõe luhtadel Lätis haruldased tamme-, jalaka- ja saaremetsad.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Puuskulptuuride park.** Parvetajate auks rajatud skulptuurid. Parvetamine oli ajalooliselt siin kandis laialt levinud tegevusala. GPS: 57.62239, 25.68837
2. **Strenči psühhoneuroloogiahaigla.** Hoone arhitekt on A. Reinbergs, kes kujundas ka Läti Rahvusteatri hoone. Haigla veetorn-korsten on üks kõige omanäolisemaid insenertehnilisi rajatisi Balti riikides. GPS: 57.62789, 25.70115
3. **Gauja jõe sild Strenči lähedal.** Vanuselt teine raudbetoonsild Lätis (1909). GPS: 57.61873, 25.70128
4. **Dravase tarutamm.** Tamme tüves peetakse mesilasi. GPS: 57.61962, 25.70629
5. **Seda linnaarhitektuur.** Seda linn on hea näide sotsialistlikust linnaehitusest ja stalinistlikust klassitsismist. Unikaalne arhitektuuriline tervik. GPS: 57.65041, 25.75078
6. **Seda kultuurikeskus.** Püsiekspositsioon keskendub Seda piirkonna ajaloole ja kultuuripärandile. +371 29436275; GPS: 57.65045, 25.75454
7. **Oliņase alllikas.** GPS: 57.62056, 25.79697
8. **Jahimonumendid** Vene suurvürst Vladimir Alexandrovitšile ja ooperilaulja Rihards Veidele. GPS: 57.63481, 25.84149
9. **Kaķu hiigelmänd.** Tõenäoliselt Läti vanim hiigelmänd. GPS: 57.62035, 25.89368

TEENUSED

Majutus

1. **Strenči puhkemaja,** +371 20242829; GPS: 57.62660, 25.67453
2. **Ceļa viesnīca hostel,** +371 20281058; GPS: 57.62690, 25.70106
3. **Ielīcase talu,** +371 29461673; GPS: 57.65790, 26.00147

Söögikohad

1. **Kohvik "Sanvik",** +371 29178252; GPS: 57.62770, 25.68450
2. **Kohvik "Irina & Madis",** +371 29403948; GPS 57.62800, 25.70060
3. **Kohvik "Kauči",** +371 29413873; GPS: 57.62969, 25.74229

Poed

Strenčis - 1, GPS: 57.62770, 25.68450

Strenčis - 2, GPS: 57.62708, 25.68873

Apteek

Strenči apteek, GPS: 57.62721, 25.68439

Ühistransport

Regulaarne bussiliiklus Valmiera ja Strenči vahel, rong 2 korda päevas. P24 maanteel on Gauja jõe sillale lähim peatus Ielīcas. Valka–Smiltene marsruudil sõidab buss 3–5 korda päevas. Sõiduplaanid: **www.1188.lv**

Puhkekohad

1. **Strenči ujumiskoht,** GPS: 57.62134, 25.69474
2. **Piknikuplats,** GPS: 57.61916, 25.70600
3. **Piknikuplats,** (maksimum 3). GPS: 57.62225, 25.71949
4. **Piknikuplats,** GPS: 57.62672, 25.72638
5. **Gauja jõe ääres, A3 parkimisplatsi kõrval,** GPS: 57.62756, 25.74049
6. **Oliņasest edasi, Gauja ääres,** GPS: 57.62105, 25.88398
7. **Gauja jõe ääres,** GPS: 57.66756, 25.97700
8. **Spicu silla juures,** (telkimine lubatud). GPS: 57.67265, 25.99651

TURISMIINFO:

Strenči turismiinfokeskus, Strenči, Rīga tn 7, **www.strencunovads.lv,** +371 64715667, GPS: 57.62723, 25.68481

Valka turismiinfopunkt, Valka, Rīga tn 22, **www.visit.valka.lv/ee,** +371 64725522 või +371 26446602; GPS: 57.77427, 26.01927

LÄTI
PÕHJA-GAUJA

SPICU SILD – ZAĶI, 31 km

Üle võimsate Cirgaļi luidete

Metsa matkarada kulgeb üle Spicu silla ja viib nelja Kokši järve juurde, mis on omavahel ühendatud väikese ojaga. Siin on telkimis- ja piknikuplats ning loodusrada. Ümbritsev loodus on väga kaunis ning metsad on täis häid söögiseeni. Pärast viimast Kokši järve, Dibenat, jõuab rada tunni või paari pärast Cirgaļi luitemassiivini ning ületab selle põhja-lõunasuunaliselt. Ülejäänud osa metsa matkarajast kulgeb läbi suure metsamassiivi, siin-seal on näha mõned üksiktalud või väikejärved. Päevateekond lõpeb väikeses Zaķi külas. Külas puuduvad teenused, seega mõtle oma matka kavandades hoolikalt läbi kõik, mida vajad ning tee vastavad kokkulepped. Rada kulgeb Põhja-Gauja (Ziemeļgauja) maastikukaitsealal.

PRAKTILINE INFO

31 km

1 (pikk) päev või 2 päeva

Spicu sild Gauja jõel

Zaķi

Spicu sild – Kokši järved – Cirgaļi luited – Zaķi

Väiksed metsateed ja -rajad, kruusateed

Kerge, kui teekond jagada kahele päevale;
Raske, kui läbida see ühe päevaga.

Ole käänulistel kruusateedel ettevaatlik!

Lähimad majutusasutused asuvad Zakist 5–8 km raadiuses. Võid paluda majutusasutusel sulle vastu tulla või sõida Smiltene–Gaujiena bussiga (kl 15.10; ei ole käigus nädalavahetusel ja riiklikel pühadel ja kl 19.15), mis ühendab Zakit Aumeisteri, Zvārtava ja Gaujienaga. Nimetatud kohtades on majutused.

Tugevad matkajad, kel pole rasket seljakotti, suudavad läbida teekonna ühe päevaga. Soovitav on jagada teekond kahele päevale, ööbides Cepurīte telkimisplatsil (u 3 km kaugusel metsa matkatee marsruudist), mis asub umbes poolel teel.

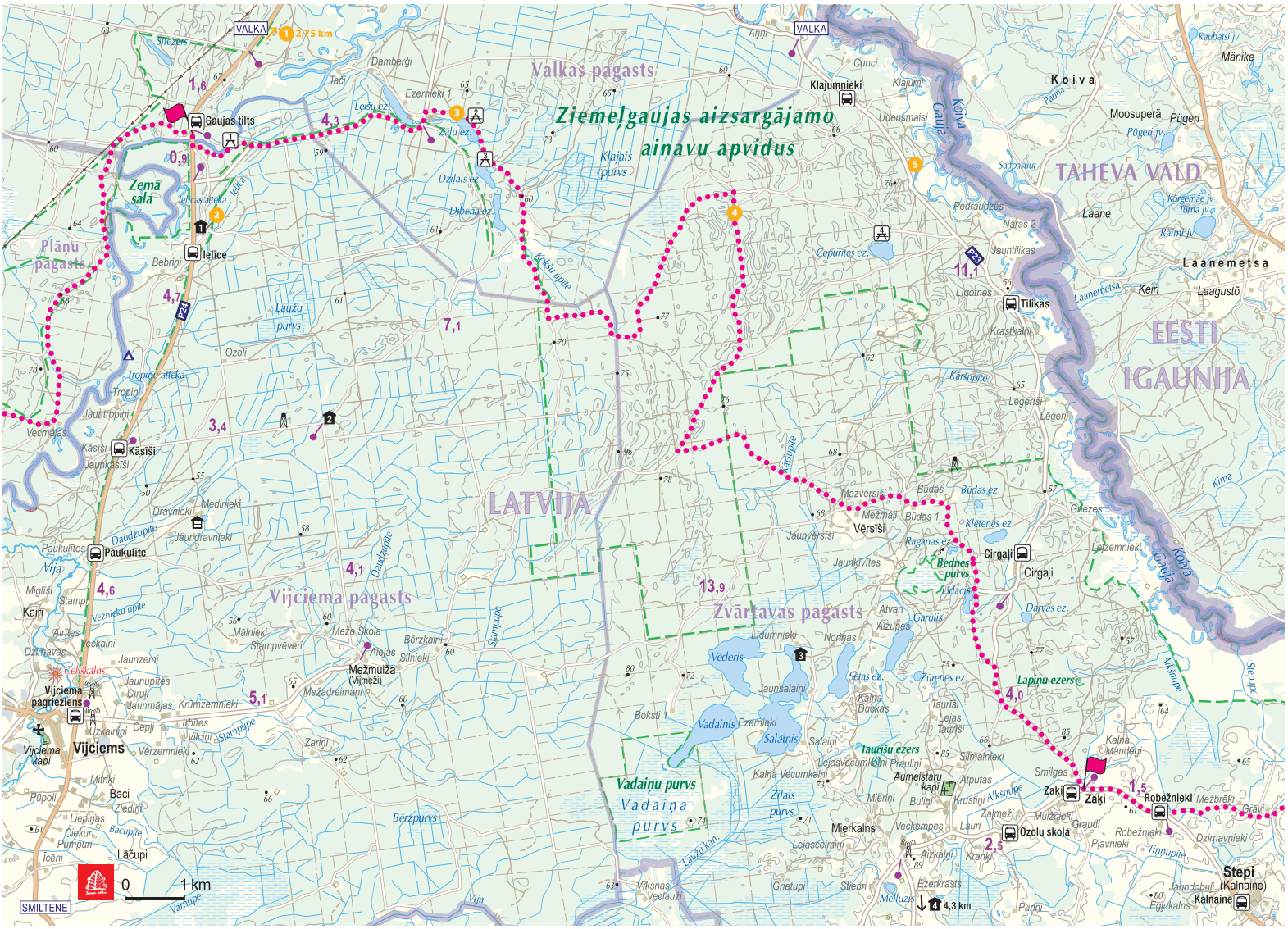

METSAD

Metsarada viib läbi hõreda männimetsa, kus on mitmed haruldased elupaigad ja kooslused: samblikurikkad männimetsad, mis kasvavad vaid sisemaaluidetel ja mere ääres Piejūra madalikul. Siinsed männimetsad kõrguvad Cirgaļi luitemassiivil. Luited pärinevad viimase jääaja lõpust. Kujunenud maastik on eriliselt kaunis ja Lätis haruldane. Siin pesitseb metsis ning teda kohates ära sega teda, lahku vaikselt. Paljud suured männid on tähistatud valgete joontega – need on nn seemnepuud. Teadlased teevad siinsetes vanades metsatukkades uuringut CO^2 sidumisest. Mõnes paigas näed vanu mände, mille tüvedel on kalasabamustrikujulised jäljed. Need on tekkinud puude vaigutamisel möödunud sajandil.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Zīle ja Vekši loodusrajad.** Asuvad päevateekonna algusest u 4,5 km kaugusel. Kui suundud algus- või lõpp-punkti autoga, siis võiks ka need rajad läbi käia.
GPS: 57.70289, 26.04634

2. **Ielīcase pärimustalu.** Pärineb 18.–19. sajandist. Tüüpiline Vidzeme üksiktalukompleks. +371 29461673;
GPS: 57.65790, 26.00147

3. **Kokšu loodusrajad.**
2,7 ja 4,5 kilomeetri pikkused hästi hooldatud rajad ümber Zāļu ja Dziļo järve.
GPS: 57.67506, 26.07358

4. **Cirgaļi sisemaaluited.**
Võimas männimetsaga kaetud luitemassiiv, mille pindala on u 30 km². Mõned luited on üle kilomeetri pikad ja 15–25 m kõrged.
GPS: 57.65866, 26.15087

5. **Cirgaļi vaatetorn.**
27 m kõrgusest tornist avaneb kaunis vaade käänulisele Gauja jõele ja selle lisajõge ning ümbritsevatele niitudele ja metsadele.
GPS: 57.66448, 26.20078

TEENUSED

Majutus

1. **Ielīcase talu,**
+371 29461673;
GPS: 57.65790, 26.00147

2. **Bergervilla puhkemaja,**
+371 2926847;
GPS: 57.62884, 26.03309

3. **Mednieki puhkekeskus,**
+371 25770081;
GPS: 57.59146, 26.16517

4. **Aumeisteri puhkemaja,**
+371 64728457;
GPS: 57.52333, 26.20361

Ühistransport

P24 maanteel on Spicu sillale lähim peatus Ielīcas. Valka–Smiltene marsruudil sõidab buss 3–5 korda päevas. Smiltene–Zaķi–Gaujiena liinil sõidab buss kaks korda päevas. Sõiduplaanid: **www.1188.lv**

Puhkekohad

1. **Piknikuplats Gauja jõe ääres,**
(maksimum 3)
GPS: 57.67161, 26.00984

2. **Zāļu järve ääres,**
GPS: 57.67439, 26.07481

3. **Dziļaise järve ääres,**
GPS: 57.66783, 26.08152

4. **Cepurīte järve ääres,**
GPS: 57.6539, 26.19283

Järveäärsetes puhkekohtades on telkimine lubatud.

TURISMIINFO:

Valka turismiinfopunkt,
Valka, Rīga tn 22,
www.visit.valka.lv/ee,
+371 64725522 või +371 26446602;
GPS: 57.77427, 26.01927

LÄTI
PÕHJA-GAUJA

ZAĶI–GAUJIENA, 15 km

Zvārtava linnusest Gaujienasse

1,5 km pärast Zaķit keerab metsa matkarada Sēļi–Vireši teelt (P23) kõrvale ning jätkub piki väikest külavaheteed kuni Zvārtavani, kus pika allee otsas paistab Zvārtava mõis. Pärast Zvārtavat naaseb metsa matkarada teele nr P23 ning 2 km pärast suundub järsult ülesmäge jõudes Gaujiena (Koivaliina) keskusesse. Osa päevateekonnast kulgeb Põhja-Gauja (Ziemeļgauja) maastikukaitsealal.

PRAKTILINE INFO

- 15 km
- 5-7 h
- Zaķi
- Gaujiena
- Zaķi–Zvārtava–Gaujiena
- Kruusateed; Gaujienas mustkattega teed

- Kerge
- Ole käänulistel kruusteedel ettevaatlik!
- Strenči ja Ape vahelisel lõigul pole ühtegi söögikohta ning Strenči ja Gaujiena vahel pole ühtegi poodi, seega varu piisavalt süüa ja juua.

METSAD

Siinses maastikus valdavad ulatuslikud põllud ja üksikute suurte lehtpuudega kaitsealused rohumaad. Sellistel puudel on eriline tähtsus paljude sambla- ja samblikuliikide jaoks, samuti selgrootutele, nt erakmesilane ja kuldpõrnikas. Mõlemad liigid on nn võtmeliigid, kelle olemasolu viitab, et elupaik sobib ka sadadele teistele liikidele. Siin kasvab palju erinevaid puuliike: mänd, kask, lepp, kuusk. Lindudest elutsevad siin öösorr, vööt-põõsalind, aed-roolind, soo-roolind jt.

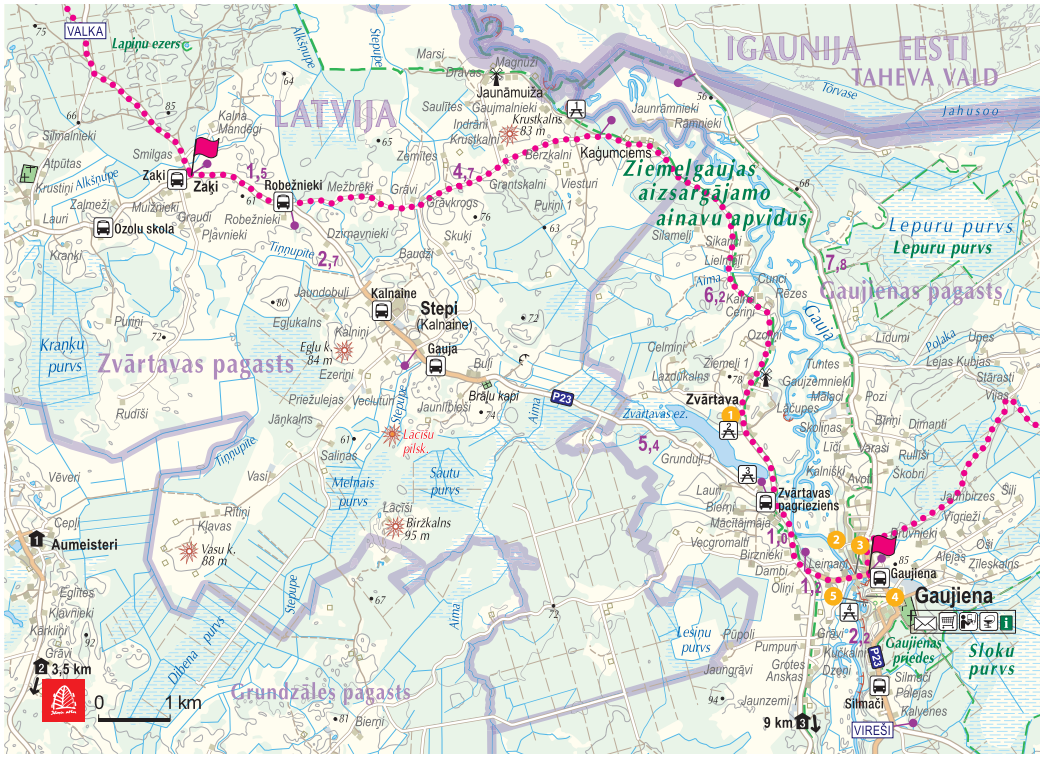

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Zvārtava mõis.**
Uusgooti stiilis mõis on ehitatud 1881. aastal. Läti kunstnike liidu residents ja sümpoosiumipaik.
+371 29454543; GPS: 57.53719, 26.36903

2. **Gaujiena loodusrada.**
6 km pikkune matkarada tutvustab kohalikku kultuuripärandit ning dolomiidipaljandeid, allikaid ja Põhja-Gauja orule tüüpilisi maastikke. Maastik on väga vaheldusrikas ja liigiliselt mitmekesine.
GPS: 57.521319, 26.39031

3. **Baznīckalns.**
Mäelt avaneb imeline vaade Gauja orule.
GPS: 57.51712, 26.39571

4. **Gaujiena (Koivaliina) mõis ja park.**
Parun Julius von Wulff pidas Gaujienat Euroopa keskpunktiks. Klassitsistlik peahoone, kõrvalhooned ja park.
GPS: 57.51438, 26.39730

5. **Jāzeps Vītolsi memoriaalmuuseum "Anniņas".**
"Koivaliina on mu paradiis..." on öelnud helilooja Jāzeps Vītols.
+371 29247772; GPS: 57.51327, 26.39852

TEENUSED

Majutus

1. Aumeisteri külalistemaja,
+371 64728457;
GPS: 57.52333, 26.20361

2. Trīssaliņase puhkekeskus,
+371 29477124;
GPS: 57.49106, 26.21902

3. Jaunzilākši külalistemaja,
+37129204530;
GPS: 57.45685, 26.30313

Poed

Gaujienas,
GPS: 57.51726, 26.39951

Apteek

Gaujienas,
GPS: 57.51897, 26.39866

Ühistransport

Bussiliiklus Smiltene-Zaķi-Gaujiena marsruudil 2 korda päevas.
Sõiduplaanid: **www.1188.lv**

Puhkekohad

1. Rozītes,
+371 20237377;
GPS: 57.57579, 26.33419

2. Zvārtava mõis,
+371 26628302;
GPS: 57.53719, 26.36903

3. Zvārtava järve ääres,
GPS: 57.52923, 26.37142

4. Gaujienas,
GPS: 57.51199, 26.39348

TURISMIINFO:

Valka turismiinfopunkt,
Valka, Rīga tn 22,
www.visit.valka.lv/ee,
+371 64725522 or +371 26446602;
GPS: 57.77427, 26.01927

Gaujiena turismiinfokeskus,
Gaujiena, "Pilskalni",
www.apesnovads.lv/turisms-apes-novads/,
+371 64381601 või +371 28386923;
GPS: 57.51490, 26.39924

LÄTI
PÕHJA-GAUJA

GAUJIENA–TRAPENE, 21 km

Piki Läti pikimat lehisealleed Trapenesse

Gaujiena ja Līzespastsi vaheline teelõik kulgeb läbi üksildaste metsade, mida ümbritsevad suured sood. Ainus asula on Mežciems, üksiktalud puuduvad. Umbes viiekilomeetrine lõik Līzespastsist Trapenesse kulgeb läbi avatud põllumajandusmaastike, mida iseloomustavad lopsakad niidud ja Alūksne kõrgustiku lääneosale omased maastikud. Umbes pool sellest 5 km lõigust kulgeb piki imelist Trapene lehisealleed.

PRAKTILINE INFO

- 21 km
- 7-9 h
- Gaujiena
- Trapene
- Gaujiena–Līzespasts–Trapene
- Peamiselt kruusateed. Līzespastsi ja Trapene vahel mustkattega teed.
- Kerge
- Mööda Trapene lehisealleed kulgev autotee on kitsas ja käänuline, seega ole ettevaatlik ja järgi ohutusreegleid!
- Ainsad poed asuvad algus- ja lõpp-punktis. Strenči ja Ape vahel pole ühtegi söögikohta.
- Līzespasts–Trapene vahelise lõigu võib läbida õhtuse bussiga.

METSAD

Gaujienast edasi kulgeb metsa matkarada mitmete suurte soode vahel: siin laiuvad Melnsala, Sloka, Kaulezeri ja Tetersala sood, mille keskel asub Pariis (endine mõisnik armastas oma karjuste majad nimetada Euroopa suurlinnade järgi). Sageli näeb siin tiirutamas hiireviid ja teisi röövlinde. Siin asuvad arvukad olulise kaitsetähtsusega elupaigad: rabad, sood, vanad okasmetsad, vanad laialehised segametsad. Trapene lähedal kasvab kaitsealune lehiseallee, kus paljud puud on muljetavaldavalt suured. Allee on eriliselt tähtis putukaliikide mitmekesisuse seisukohast.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Kalamecu-Markūzu orud.**
Imekaunid orud on kõige huvitavamad kevadiste sulavete ja sadude aegu, mil moodustuvad arvukad joad ja kärestikud.
GPS: 57.54597, 26.44651

2. **Līzespastsi postijaam ja kõrts.**
Riia-Pihkva maantee äärde rajatud hooned ehitati 19. sajandi algul.
GPS: 57.47620, 26.52625

3. **Trapene lehiseallee.**
Läti kõige võimsam ja pikem lehiseallee asub Līzespastsi-Bormaņmuiža teel.
GPS: 57.456277, 26.564985

4. **Parun Wulffi Bormaņmuiža mõis.**
Alates 1934. aastast asub hoones Trapene rahvamaja, nüüd kultuurikeskus. Keskuse kõrval on kirjanik Linards Laicensi kuju.
GPS: 57.44949, 26.59496

5. **Trapene pärandkultuurikeskus.**
Osa ekspositsioonist on pühendatud kohalikule kirjanikule ja poeedile Ojārs Vācietisele. Salvestistelt saad kuulata poeeti oma luuletusi esitamas.
+371 25413403; GPS: 57.44840, 26.58960

6. **Vanakraamimuuseum „Fazāni“.**
Kollektsiooni kuulub u 40 000 eset. Vanim ese on u 300-aastane külmkapp, mis kuulus baltisaksa haritlasele Ernst Glückile.
+371 29498605; GPS: 57.44815, 26.59789

TEENUSED

Majutus

1. Jaunzilākši külalistemaja,
+37129204530;
GPS: 57.45685, 26.30313

2. Jaunvosi puhkemaja,
+371 64355346 või +371 26116845;
GPS: 57.51246, 26.67812

3. Kalpaki külalistemaja,
+371 29160419;
GPS: 57.51563, 26.68708

Apteek

Gaujienas,
GPS: 57.51897, 26.39866

Poed

Gaujienas,
GPS: 57.51726, 26.39951

Trapenes,
GPS: 57.45059, 26.59204

Ühistransport

Bussiliiklus Gaujiena ja Trapene vahel kord päevas hommikuti;
Līzespasts ja Trapene vahel olenevalt nädalapäevast 1–3 korda päevas.
Sõiduplaanid: **www.1188.lv**

Puhkekohad

1. Gaujienas,
GPS: 57.51199, 26.39348

TURISMIINFO:

Gaujiena turismiinfokeskus,
Gaujiena, "Pilskalni",
www.apesnovads.lv/turisms-apes-novads/,
+371 64381601 või +371 28386923;
GPS: 57.51490, 26.39924

VECLAICENE METSAALA
VAATAMISVÄÄRSED KOHAD

- **Alūksne kõrgustiku** maastik küngaste ja järvedega
- **Ape ajalooline keskus** – dolomiithooned ja munakiviteed
- **Korneti-Peļļi ürgorg** – Läti üks muljetavaldavamaid liustiku sulamisel tekkinud maastikke
- **Drusku linnamägi** ja **Dzērve mäe vaatetorn**
- **Nõiakaljud** Vaidava jõe kaldal

LÄTI **VECLAICENE (VANA-LAITSNA) METSAALA**

PÕHJA-LÄTI KAUNEIM KUPPELMAASTIK

#14-15

Trapene–Korneti, 44 km

Matkarada läbib Alūksne kõrgustikku. See on üks raja raskemaid lõike, sest maastik on ebatasane ja künklik. Siin on palju liustiku sulamisel tekkinud orge ja künkaid, millelt avanevad avarad panoraamvaated ja kust võib näha isegi Eestit ja Suurt Munamäge. Kõige kaunimad vaated on siin kevadel, kui õitsevad võililled ja sügisel, kui värvuvad puude lehed. Kõrgematele küngastele rajati tuhanded aastad tagasi linnuseid, et õigeaegselt näha vaenlaste tulekut. Matkarada põikab korraks Eestisse, maaliliste metsajärvede ja vaatetorniga Paganamaale, et siis Läti kaudu piiripunkti viia.

WWW.BALTICTRAILS.EU

LÄTI
VECLAICENE

TRAPENE–APE, 19 km

Apesse, kus Vaidava jõe kallastel elasid nõiad

Esimesed 6 km kulgevad maanteel P44, seejärel keerab matkarada põhja suunas Ādamsi–Ape teele. 4 km enne Riia-Pihkva maanteele jõudmist läbib metsa matkarada võimsa paksu metsa, mis on populaarne marja- ja seenemets. Pärast Riia-Pihkva maanteed kulgeb rada läbi põllumajandusmaastiku, ületab endise Ape-Valka kitsarööpmelise raudteetammi ning jõuab välja Ape, ühe Läti väikseima linna keskusesse.

PRAKTILINE INFO

- 19 km
- 6-8 h
- Trapene
- Ape
- Trapene–Ādams–Ape
- Peamiselt kruusateed, Trapenes ja Apes mustkattega teed
- Kerge
- Ole käänulistel teedel ja Riia-Pihkva maanteed ületades ettevaatlik!
- Ainsad poed asuvad algus- ja lõpp-punktis. Kohvik Krodziņš Apes on avatud 12–16, nädalavahetusel suletud.

METSAD

Trapenest edasi kulgeb rada mitmekesisel maastikul, kus põllud vahelduvad metsatukkade ja -massiividega. Suvisel ajal võib siin lendamas näha väike-konnakotkast. See liik eelistab just sellist vahelduvat maastikku. Väike-konnakotkas pesitseb sega- ja lehtmetsade servades, kuid toitu jahib niitudel ja sööti jäetud maadel, harvemini metsades ja põldudel. Metsas kõndides ole valmis kohtuma teiste inimestega, sest siinseid metsi armastavad ühtviisi nii korilased kui ka orienteerujad. Siin künklikul maastikul valdavad kuivad metsad, kus domineeriv puuliik on mänd.

MÕNISTE VALD
EESTI
LATVIJA
Apes pagasts
Trapenes pagasts
Alsviķu pagasts
Ape
Trapene
Adams
Apes muižas
Apes pagrieziens
Celumājas
Strautmali
Noteskrogs
Lušakrogs
Robežnieki
Dauškāni
Uskani
Vosi
Rūpnieki
Indriķi
Lipši
Sevelī
Melnupes meži
Tetersalas purvs
Ploskavas purvs
Korneti-Pelji
Veclaicenes
aizsargājamo
ainavu apvidus
Ašu purvs
Ezera (Ašu) purvs
Somu karavīru kapi
Mõisamõtsa lka
Suurotammõ
Karisõõdi
Peebu
Ala-Kasa
Lambasuu
Utiksaarõ
Kalkahu
Leppura
Naha
Pelni
Upmaļi
Kraces
Jaunlazdas
Ceplakalni
Cīrulkalni
Mālpas
Sniķeri
Amatnieki
Mucenieki
Jankalni
Upes
Jaunupes
Smiltāji
Ozoli
Nigasti
Paeglī
Plavnieki
Daudži
Aiksnupes
Bites
Klaviņas
Lejasvītoli
Palejas
Jakābkalni
Melderkalni
Līči
Egles
Gruntes
Kristiņi
Vārpas
Fazāni
Dumbrāji
Darzini 2
Vecvimmežī
Vidusleiši
Kalnaleiši
Naugrubi
Kalnaļāci
Vētras
Mertiņi
Lejasļāci
Jaunkrampji
Krampji
Skapari
Vierni
Stādzeni
Bēbri
Vēveri
Mežmalītes 2
Birzītes
Noras
Jaši
Ievinas
Iesaliņas
Baloži
Grobiņas
Pumpuri
Laurenes 2
Jaunlaurenes
Jaunceriņi
Jaunlāči
Dārzniieki
Augstkalni
Augstkalnu gr.
Jaunaugstkalni
Jaunzemi
Gundegas
Strautmaļi
Vētras
Launagi
Vesūkalni
Sapnīši
Strēlnieki 2
Jaunūzkliņģi
Silakalni
Enītes
Vērsēni
Kaleji
Graudi
Jaunbriednieki
Tautiņas
Upesuzkliņģi
Jaunkļāviņas
Silmaļi 2
Cepļīši
Smiķi 2
Žubītes
Melderkalni
Līči
Salāšanas nama
Mikuži
Vanagi
Dumpji
Reģenkalns
Skujenieki
Lazdukalns
Dūrukalns
Vecupes
Aizkalni
Garais ez.
Ozoliņi
Liepukalni
Vīzuļi
Kišūkakti
Kišūs
Vilnīši
Kantorkalns
Sliini
Lukstu ez.
Ucu purvs
Zvirgzdupīte
Baltiņu purvs
Melnupe
Bērzupīte
Bērzupīna gr.
Vaidava
Aiksnupes gr.
Ūra
Āuhõja
Sõõnõjõgi
Kõrtõjõgi
Ālūksnes gr.
Cēļupīte
Ālūksnes
Ālūksne
Ilzene
Lipši
Rīga
Pskov
Germani
Meža kapi
Ancāns
Valdis
Melnā Liepas
Veckoruļi
Jaunzīļi
Jaunkoruļi
Jaunīši
Lūši
Paures k.
140 m
Ozolkalni
Opešlepas
Niedras
Kalekaura ez.
Pūrakalni
Konnītes
Dzerkaļi
Ozoli
Lielaiši
Mazīši
Dedzīni
Upmaļi
Cekuļi 2
Lidumi
Jaskas
Andūši
Vecskrūpļi
Griezes
Ansīši
Kalniņši
Pauļi
Tralmaki
Avotiņi
Ala-Kasa
Lipski
Druvas
Zālāji
Zīļi
Vairogi
Alūksnes gr.
Alūksnes
Jaunālūksnes
Jaunālūksnes gr.
Jaunālūksnes 2
Jaunālūksnes 3
Jaunālūksnes 4
Jaunālūksnes 5
Jaunālūksnes 6
Jaunālūksnes 7
Jaunālūksnes 8
Jaunālūksnes 9
Jaunālūksnes 10
Jaunālūksnes 11
Jaunālūksnes 12
Jaunālūksnes 13
Jaunālūksnes 14
Jaunālūksnes 15
Jaunālūksnes 16
Jaunālūksnes 17
Jaunālūksnes 18
Jaunālūksnes 19
Jaunālūksnes 20
Jaunālūksnes 21
Jaunālūksnes

METSAD

Erinevad metsatüübid (männikud, kaasikud, kuusikud, lepikud, haavikud) on koduks erinevatele kaitsealustele linnuliikidele, nt laanepüü ja värbkakk. Siin elutsevad ka mitmed nahkhiireliigid. Pärast Dauškānit kulgeb metsa matkarada läbi Veclaicene maastikukaitseala, mis on loodud Põhja-Vidzeme kultuurmaastike ja looduspärandi kaitseks. Korneti-Peļļi looduskaitseala on loodud nõlvametsade ja oksametsade kaitseks. Seda iseloomustavad okas-, sega- ja lehtmetsas ning ulatuslikud väetatud rohumaad.

LÄTI
VECLAICENE

APE – PAGANAMAA – KORNETI – LÄTI-EESTI PIIR, 25 km

Läbi Korneti-Peļļi vagumuse ja Paganamaa

Pärast Apet kulgeb metsa matkarada künklikul põllumajandusmaastikul, siis siseneb pimedasse metsamassiivi, mida siin-seal ilmestavad sinised veesilmad. Peļļist edasi langeb metsa matkarada kokku Peļļi matkarajaga, ületab Eesti-Läti piiri ning lookleb 2 km ulatuses Eesti territooriumil, Paganamaal Liivajärve, Sarapuujärve ja Kikkajärve kallastel. Seejärel laskub rada Korneti-Peļļi liustikutekkelisse orgu. See on üks Läti kõige muljetavaldavamaid orge. Seejärel naaseb metsa matkarada Lätti ja viib üle künkliku maastiku kõrgele Drusku linnamäele. Päevateekond lõpeb Kornetis, kust on Eesti-Läti piirini veidi alla 3 km. Tee sinna viib mööda kaunitest Suure-Palkna (Lielais Baltiņš) ja Väike-Palkna (Mazais Baltiņš) järvedest. See osa teekonnast asub Veclaicene (Vana-Laitsna) maastikukaitsealal.

PRAKTILINE INFO

25 km

8-10 h

Ape

Korneti või Läti-Eesti piir. Piirile kõige lähem ühistranspordipeatus on Kornetis (2,6 km piirist).

Ape – Dauškāni – Peļļi – Paganamaa – Renci – Druskas – Korneti – Läti-Eesti piir

Kruusateed, metsarajad, loodusrajad, puidust trepid, Apes ja Kornetis kõnniteed.

Raske ühe päevaga matkates

Niiskel ajal võivad orgude ja mägede nõlvad olla libedad.

Rada ületab Eesti-Läti piiri, kulgedes vahepeal 2 km ulatuses Eesti territooriumil. Kanna kaasas isikut tõendavat dokumenti. Ainsad poed asuvad Apes ja Kornetis. Ape ja Eesti-Läti piiri vahel ning edasi Haanja poole (2–3 päeva teekond) pole ühtegi söögikohta.

Selle lõigu võib jagada kaheks, ööbides mõnes rajalähedases majutuskohas.

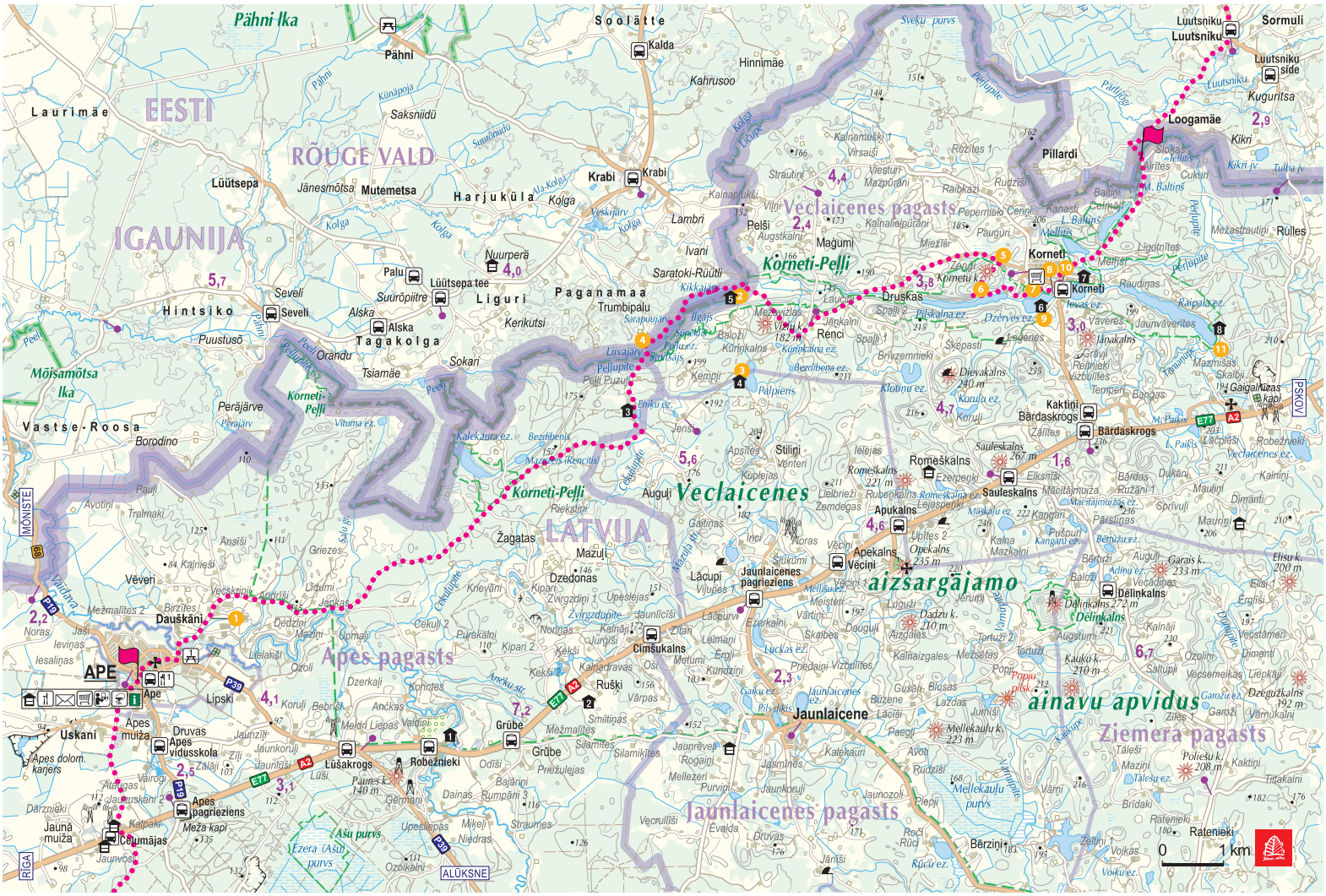

VAATAMISVÄÄRSUSED

Ape linna vaatamisväärsused on kirjeldatud 14. päeva juures.

1. **Ape motokrossirada.** Vaidava Karika rada. GPS: 57.54658, 26.71369
2. **Pelļi matkarada.** 7 km pikkune rada 7 järve ääres. Rada ületab kahel korral Eesti-Läti piiri. GPS: 57.59146, 26.86182
3. **Ilgājs–Naudase kivirada.** 4,5 km pikkune matkarada Ilgājse järve äärest Naudase kivini (Rahakivi). Legendi järgi matsid Põhjasõja ajal Rootsi sõdurid kivi alla raha. GPS: 57.57989, 26.86189
4. **Paganamaa matkarada ja vaatetorn.** Asub Eestis. GPS: 57.58508, 26.83473
5. **Drusku linnamäe matkarada.** 3,5 km pikkune looklev matkarada. GPS: 57.59458, 26.93307
6. **Drusku linnamägi.** Linnamäe järsu edelanõlva kõrgus on 90 m alloleva Pilskalni järve pinnast. See on Läti kõrgeim ja järsunõlvalisim linnamägi. GPS: 57.59080, 26.92644
7. **Dzērve mäe (Kuremäe) vaatetorn.** 27 m kõrgusest vaatetornist avaneb ilus vaade Haanja kõrgustiku maastikule, näha on ka Suur Munamägi. GPS: 57.58977, 26.94185
8. **Veclaicene vallamuuseum.** Näitus Veclaicene (Vana-Laitsna) looduse, inimeste, ajaloo, etnograafia ja hariduse kohta. +371 29347398; GPS: 57.58978, 26.947299
9. **Mucenieki ratsatalu.** Ratsutamine ja hobuvankrisõidud. +371 26391443; GPS: 57.58575, 26.94435
10. **Raipalsi järvede matkarada.** 7,5 km pikkune matkarada möödub kolmest maalilisest Alūksne väikejärvest: Raipals, Trumulītis ja Ieva. GPS: 57.59003, 26.94877
11. **Mišase mesindusmuuseum.** Muuseumis kogutakse ja restaureeritakse vanu mesindustarbeid ja fotosid ning uuritakse mesindusega seonduvaid traditsioone. +371 26699005; GPS: 57.58016, 26.99209

TEENUSED

Majutus

1. Grūbe puhkekeskus,
+371 20379986 või +371 29496005;
GPS: 57.52662, 26.77583

2. Kalnarušķi puhkemaja,
+371 26594554; GPS: 57.53209, 26.81650

3. Eniķi järve loodusmaja,
+371 29130280, 25442335;
GPS: 57.57462, 26.83133

4. Palpierisi järve loodusmaja,
+371 29130280, 25442335;
GPS: 57.57901, 26.86135

5. Ilgājsi järve loodusmaja,
+371 29130280 või +371 25442335;
GPS: 57.59046, 26.86270

6. Dzērve järvemaja,
+371 28382899; GPS: 57.58717, 26.94405

7. Ezerlīči puhkemaja,
+371 26186570; GPS: 57.59064, 26.95559

8. Raipalsi järve loodusmaja,
+371 29130280 või +371 25442335;
GPS: 57.58247, 26.99149

Apteek

Apes, GPS: 57.53985, 26.69570

Söögikohad

1. Kohvik "Krodziņš",
+371 26594554; GPS: 57.53746, 26.69592

Poed

Ape keskuses,
GPS: 57.53929, 26.69412

Kornetis, GPS: 57.591466, 26.94432

Ühistransport

Bussiliiklus Riia ja Ape vahel kaks korda päevas; Korneti ja Alūksne vahel kaks korda päevas, v.a laupäeval ja pühapäeval. Bussiliiklus Alūksne ja Riia vahel 5–7 korda päevas. Sõiduplaanid: **www.1188.lv**

Puhkekohad

1. Raganu paljandid,
GPS: 57.54036, 26.70717

TURISMIINFO:

Ape turismiinfokeskus,
Ape, Skolas tn 4,
www.apesnovads.lv/turisms-apes-novads/, +371 29131404;
GPS: 57.53756, 26.69277

Alūksne turismiinfokeskus,
Alūksne, Pils tn 25 a,
www.visitaluksne.lv
+371 25442335 või +371 29130280;
GPS: 57.42447, 27.04878

Veclaicene kihelkond,
www.veclaicene.lv,
+371 29347398; GPS: 57.59009, 26.94803

Korneti turismiinfopunkt, "Vaiņagi",
Korneti, Veclaicene kihelkond, Alūksne piirkond, GPS: 57.58999, 26.94831

HAANJA KÕRGUSTIKU
VAATAMISVÄÄRSED KOHAD

- **Haanja looduspark** – vahelduvad vaated ja kaunis loodus
- **Suure Munamäe vaatetorn**
- Baltimaade **kõige kõrgemas kohas asuv** kohvik
- **Traditsiooniline suitsusaun** – UNESCO vaimne kultuuripärand
- **Nopri talu** – kohalik piimatoodete tootja
- Vana-Vastseliina piiskopilinnuse **varemed ja palverännumaja**
- National Geographicu **kollased aknad** Haanjas ja Vana-Vastseliinas

EESTI **HAANJA KÕRGUSTIK**

SUUR MUNAMÄGI HAANJA LOODUSPARGIS – BALTIMAADE KÕRGEIM TIPP

#16-18

Loogamäe – Vana-Vastseliina, 54 km

Haanja kõrgustiku maastikku on 50 km raadiuses kõige paremini näha Suure Munamäe vaatetornist. Suure Munamäe kõrgus on 318 m merepinnast ja see on Baltimaade kõrgeim tipp. Matkarada kulgeb mööda väikseid külavaheteid. Metsad vahelduvad siin põllumaade ja hajataludega.

WWW.BALTICTRAILS.EU

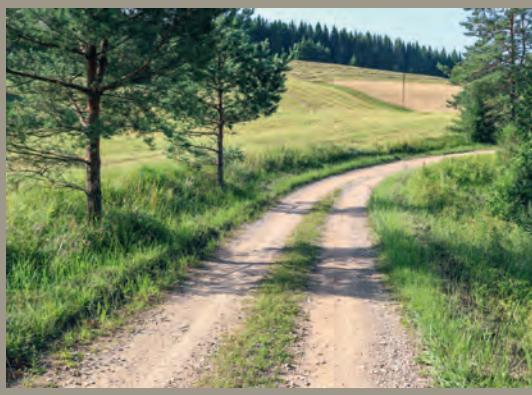

EESTI
HAANJA

LOOGAMÄE–HAANJA (Suur Munamägi), 23 km

Teel Suurele Munamäele, Balti riikide kõrgeimasse tippu

Pärast seda, kui metsa matkarada ületab mööda väikest külavaheteed Eesti-Läti piiri, kulgeb rada külateedel, möödub üksikutest taludest ja väikeküladest, seejärel ronib mööda Haanja kõrgustiku läänekülge üha kõrgemale kuni jõuab välja Suurele Munamäele. See on kogu Riiast Tallinna suunduva matkaraja kõrgeim punkt. Võta aega, et nautida Haanja kauneid maastikke ja kohalikke roogi.

PRAKTILINE INFO

- 23 km
- 7-9 h
- Eesti-Läti piir Mazais Baltiņši järve ja Loogamäe vahel
- Haanja, Suur Munamägi
- Loogamäe–Luutsniku–Viitina–Haanja
- Kruusateed ja mustkattega teed. Trepid Suure Munamäe tippu.
- Keskmine
- Ole väikestel ja käänulistel külavaheteedel ettevaatlik!
- Ainsad kohad, kus süüa ja poes käia, asuvad Haanjas.

METSAD

Eestis algab rada Väike-Palkna maastikukaitseala vanades laanemetsades. Edasi kulgeb rada mööda väiksemaid ja suuremaid teid Haanja kõrgustiku kultuurmaastikus, kus võib kõikjal näha metsaga kaetud kupleid. Suuremad metsamassiivid on Saluora, Mahtja ja Haanja külas. Enamik neist metsadest on viljakal mullal kasvavad laanemetsad, kuid leidub ka üksikuid salumetsa kilde. Maastik on vaheldusrikas ja teedevõrk tihe. Asustus on hajutatud eraldunud sumbküladesse. Nõgude ja kallakute tõttu on teed käänulised.

Rõuge
Haanja
Haanja looduspark
RÕUGE Luhasoo VALD
Luhasoo mka
ALÜKSNES NOV.
Veclaicenes pagasts
Korneti-Pelši
LATVIJA
Väike-Palkna maastikukaitseala
Viitina
Võru
Ruusmäe
Kõrgemäe
Kõrgemäe
Kõrgem

EESTI
HAANJA

HAANJA (Suur Munamägi) – TSIISTRE, 12 km

Haanja kõrgustiku käänulistel teedel

Metsa matkarada suundub Haanja kõrgustiku kõrgeimast punktist allapoole, teeb tiiru ümber Vaskna järve lõunaosa ning kulgeb edasi mööda väikeseid külavaheteid. Siin-seal on üksiktalud ja väikesed külakesed. Künkad on kaetud metsaga, lamedamad kohad põllustatud. Tsiistrele lähenedes on kultuurmaastikku rohkem. Suve lõpus laiuvad siin kuldsed viljaväljad.

PRAKTILINE INFO

- 12 km
- 4-6 h
- Haanja, Suur Munamägi
- Tsiistre külakoda
- Haanja–Kirbu–Pari–Tsiistre
- Esimesed 3 km mustkattega tee, ülejäänud rajaosas kruusateed.
- Kerge
- Ole väikestel ja käänulistel külavaheteedel liikudes ettevaatlik!
- Ainsad kohad, kus süüa ja poes käia, asuvad Haanjas.

METSAD

Suure Munamäe nõlvadel kasvav vana salukuusik on omaette vaatamisväärsus. Ligi 150 aastaste kuuskede vahelt viib tee Suure Munamäe vaatetorni. Suur Munamägi on Baltimaade kõrgeim tipp Edasi kulgeb rada taas rahutul Haanja maastikul. Rajal, nagu kõikjal Haanjas, on valdavad laanemetsad, kus kuuskede kõrval on ka palju lehtpuid: peamiselt haabu, kaski, vähem muid lehtpuid. Kuplitevahelistes nõgudes on arvukalt niiskeid soometsalapikesi, kus sageli võib näha ka kopra tegevusjälgi.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Haanja looduspark.**
Ligikaudu 18% looduspargi territooriumist asub kõrgemal kui 250 meetrit merepinnast. Siin asuvad Baltimaade kõrgeim tipp (Suur Munamägi 318 m) ja Eesti sügavaim järv Rõuge Suurjärv (38 m).
GPS: 57.7166, 27.0499

2. **National Geographicu kollane aken.**
Kollane raam tõmbab külaliste tähelepanu Lõuna-Eesti erilistesse paikadesse, ajalooliste sündmuste, traditsioonide, kultuuri ja looduse juurde ning jutustab kohalike inimeste lugu.
GPS: 57.71374, 27.05497

3. **Suur Munamägi.**
Baltikumi kõrgeim punkt (318 m) pakub külastajatele suurepärase 50 km pikkuse vaate Eesti loodusele.
GPS: 57.71397, 27.05994

4. **Haanja puhke- ja spordikeskus.**
Haanja murdmaasuusarajad sobivad nii algajatele kui ka kogenud suusatajatele. Puhkekeskuse kõrval on lasketiir laskesuusatamise austajatele.
GPS: 57.7227, 27.0488

5. **Haanja kettagolfi *(disc golf)* park.**
Pargis on peaaegu 2 km pikkusel rajal kokku 18 korvi. Ideaalne rada juba kogenumatele mängijatele.
GPS: 57.7227, 27.04888

TEENUSED

Majutus

1. Jõeniidu puhkemaja,
+372 5304733;
GPS: 57.72191, 27.08532

2. Vaskna turismitalu,
+372 5087359;
GPS: 57.71048, 27.07015

3. Suhka turismitalu,
+372 5193800;
GPS: 57.68250, 27.11690

4. Tsiistre külakoda,
+372 57800992;
GPS: 57.66241, 27.19333

Poed

Haanja, +372 7878831;
GPS: 57.72074, 27.05168

Nopri talupood,
+372 5660 8722;
GPS: 57.64750, 27.20190

Haanja ja Vastseliina vahel pole ühtegi poodi!

Toitlustus

2. Kohvik Suur Muna,
+372 58664668;
GPS: 57.71330, 27.05520

3. Kohvik 318,
+372 55543116;
GPS: 57.71380, 27.06000

Enne Vana-Vastseliinat (avatud ainul suvel) ja Obinitsat pole teel ühtegi söögikohta.

Ühistransport

Võru–Haanja–Misso–Haanja–Võru kaks korda päevas.

Puhkekohad

1. Suure Munamäe puhkekoht,
GPS: 57.71516, 27.05546

2. RMK Vaskna järve lõkkekoht,
GPS: 57.71628, 27.08315
(lubatud kuni 10 telki)

3. Tsiistre,
GPS: 57.66241, 27.19333

TURISMIINFO:

Võrumaa turismiinfokeskus,
www.visitvoru.ee, +372 7821881;
GPS: 57.8479, 26.9944

Rõuge turismiinfokeskus,
+372 5032341 (juuni–august);
GPS: 57.72840, 26.93913

EESTI
HAANJA

TSIISTRE – VANA-VASTSELIINA, 19 km

Mööda iidset palverännuteed Vana-Vastseliinasse

Selles rajalõigus kulgeb metsa matkarada mööda Haanja kõrgustiku põhjaosa ning laskub siis Vana-Vastseliina suunas. Piusa jõe ürgorus asuv Vastseliina piiskopilinnus on iidne palverännakute sihtkoht. Oru kõrgel kaldal kõrguvad linnusevaremed on uhke vaatamisväärsus.

PRAKTILINE INFO

- 19 km
- 6-8 h
- Tsiistre külakoda
- Vastseliina piiskopilinnus
- Tsiistre–Möldre–Vana-Vastseliina
- Kruusakattega külavaheteed, viimased 4 km mustkattega tee
- Kerge
- Ole Võru-Tartu maanteed ületades ettevaatlik!
- Lähimad toidupoed ja söögikohad asuvad Vastseliinas (mitte ajada segi Vana-Vastseliinaga, kus asub piiskopilinnus. Kahe asula vahe on 5 km). Ööd on võimalik veeta piiskopilinnuse juures olevas palverännumajas.

METSAD

Tsiistrest Vana-Vastseliina poole liikudes ei olegi hästi aru saada, et tegu on peamiselt põllumajandusalaga, sest väikseid metsatukki on näha igal pool ning need vaheldu-vad põldude ja niitudega. Alles Kirikumäe maastikukaitsealal jõuab rada taas valdavalt loodusmaastikusse, kus Kirikumäe järve ümber laiutavad sood ja metsad. Kui raja ääres on näha taas vaid vanu laanemetsi, siis rajast mõnesaja meetri kaugusele jäävad rabametsad. Ka peale Kirikumäed kulgeb rada suuremas metsamassiivis ja raja ääres on näha majandatud laanemetsi.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1 **Tsiistre linamuuseum.**
Muuseumisse on kokku kogutud kiulinaga, Eesti ühe vanima kultuurtaimega, seotud pärimus ja vajalikud tööriistad. Mõned aastakümned tagasi olid sinised linapõllud Lõuna-Eestis tavaline nähtus, praegu aga kasvatatakse lina Eestis vaid ligikaudu 150 hektaril. Muuseumis on eraldi väljapanek Prastuli talu väärika ajaloo kohta.
GPS: 57.65432, 27.19228

2 **Nopri talu.**
Talu asutati 1859. a ja sellest saati on siin järjepidevalt elatud ja karja kasvatatud. Nopri talu toodang – piim, jogurt, hapukoor, juustud, võided, kohupiimakreemid, smuutid jpm – on kohalik, vähetöödeldud ja tervislik. Ning muidugi väga maitsev!
GPS: 57.6475, 27.2019

3 **Kirikumäe järv.**
Metsa- ja niidukooslused.
GPS: 57.68731, 27.25210

Külaoru
Vastseliina
Vana-Vastseliina
Piusa jõe ürgoru mka
Kirikumäe mka
Kisejärve mka
VÕRU VALD
RÕUGE VALD
SETOMAA VALD
ROSSIJA
Natalkino
Perametsa
Heinasoo
Haava-Tsäpsi
Kirikumäe
Pedeja
Häärmäni
Möldre
Tsiistre
Põnpi
Hürsi
Kundsa
Põrsto
Tiastö
Saagri
Koorla
Hindsa
Mäasi
Napi
Tiilige
Pruntova
Viitka
Kurõkivi
Saarde
Asunduse kauplus
Möldriküla
Plessi
Kuksina
Ruutsi
Miikse
Raudoja
Keldo
Sandi
Mauri
Järvemäe
Järveotsa
Kõo
Pusa
Kundja
Petrusö
Pölso
Luhte
Savioja
Kärina
Tika
Pältre
Misso-Saika
Horosuu
Mokra
Illi
Iiri
Kõstrimaa
Raudmäe
Rõusamäe
Pundsu
Kõrbja
Järvemäe
Kõnnumäe
Kapstoja
Kõimagu
Tserebi
Ala-Viitka
Kõrkol'o
Kamara
Kar'akärsnä
Joora
Vatsa
Pulli
Plussa
Naise
Kõse
Janari
Ravvanõrmõ
Kõivistu
Tammemäe
Kõlma
Roosiku
Roosigu
Palsi
Sabali
Latte
Hallika
Kikka
Laane
Metsa
Kaime
Pärna
Uibo
Talpase
Meeksi kirk
Kõlmläte lump
Kõrgemäe
Maeoru
Piirmäe
Kamenka
Kuksina mägi 213 m
Kõrgemäe lump
Rebasmäe
Mutsu
Tammemäe
Metsilinnu
Kõlvu
Hällümäe
Rõdu
Ristimäe
Kotka
Kelba
Lepiku
Ojavere
Plessimäe
Maeaiikka
Uus-Veski
Kõrvistu
Kõlma
Kõrgemäe lump
Kõrgemäe lump
Kõrgemäe lump

SETOMAA
VAATAMISVÄÄRSED KOHAD

- **Unikaalne kultuur:** traditsioonid, arhitektuur, käsitöö, keel, köök
- **Seto leelo** – setode traditsiooniline mitmehäälne laul, UNESCO vaimne kultuuripärand
- Rikkalikud **seene-** ja **marjakohad**
- Piusa jõe **ürgorg, koopad ja nahkhiired**
- **Härma müürid** – Eesti kõrgeimad devoni liivakivi paljandid
- **Mustoja maastikukaitseala**
- **Seto muuseumid**
- Värska **mineraalvesi** ja **ravimuda**
- National Geographicu **kollased aknad** Obinitsas ja Podmotsas

EESTI **SETOMAA**

SETOMAA – MITMEKESINE LOODUS JA RIKKALIK KULTUURIPÄRAND

#19-21

Vana-Vastseliina – Ristipalo, 73 km

Setomaal elavad setod – eriline rahvas, kel on oma keel ja hästi säilinud traditsioonid. Metsa matkarajal käijad saavad külastada traditsioonilist seto talu ja maitsta seto köögi hõrgutisi. Metsad on siin eriti kaunid varasügisel, kui maapinna värvib lillaks õitsev kanarbik. Üks kaunimaid rajalõike Setomaal kulgeb piki Piusa jõekallast, kus võib näha liivakivipaljandeid. Värska lahe kaldal, kauni männimetsa rüpes on Värska kuurortravikeskus, mis kasutab kohalikku loodusväge – mineraalvett ja järvemuda. Värska mineraalvesi on tuntud kogu Eestis ja kaugemalgi.

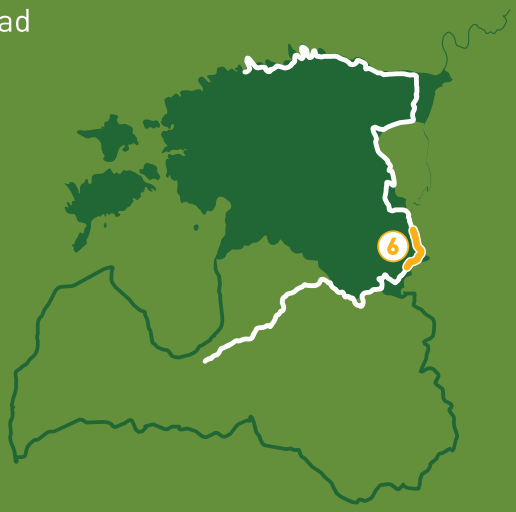

WWW.BALTICTRAILS.EU

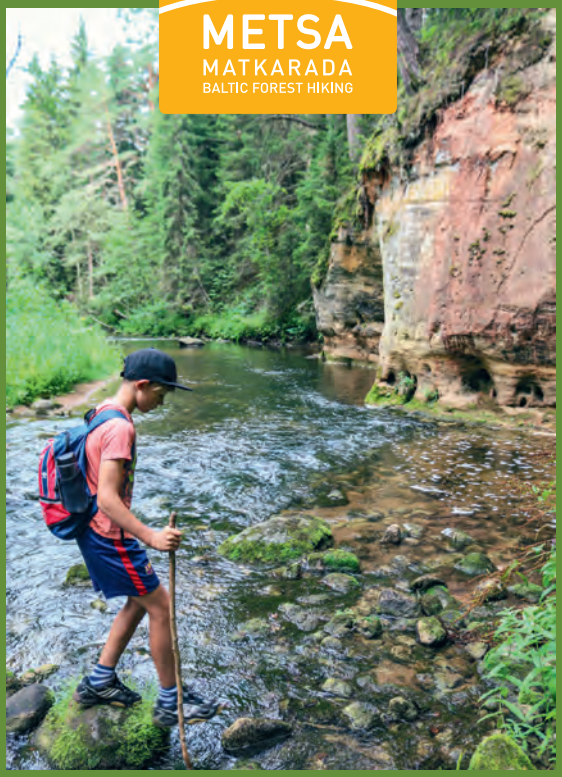

EESTI
SETOMAA

VANA-VASTSELIINA – KOLODAVITSA, 26 km

Piki Piusa, Eesti kiireima vooluga jõe kaldaid

Selle lõigu esimeses pooles lookleb metsa matkarada võimsas Piusa ürgorus, seejärel suundub Härma külla ja sealt Obinitsa poole. Obinitsa on üks Setomaa tähtsamaid külasid. Siin saab osa seto kultuurist ja kommetest. Peale Obinitsat kulgeb rada ilusate kanarbikurikaste männimetsade kaudu taas Piusa ürgorgu ja pöörab itta, Piusa koobastiku poole. Siit alates kulgeb matkarada Piusa jõe vasakkaldal kuni jõuab maanteeni ja raudteeni Koidula raudteejaama juures.

PRAKTILINE INFO

26 km

8-10 h

Vastseliina piiskopilinnus

Kolodavitsa, Koidula raudteejaama lähedal

Vana-Vastseliina – Piusa ürgorg – Lindsi – Obinitsa – Piusa – Kolodavitsa

Väiksed metsateed, metsarajad, Piusa jõe ürgorus niitudel kulgev matkarada; mujal kruusateed ja mustkattega teed.

Raske

Mõned nõlvad Piusa ürgorus on järsud ja võivad märjal ajal olla libedad.

Ära mine liiga liivakivipaljandi äärele!

Märjal ajal võivad jalanõud märjaks saada. Lõpp-punktis pole ühtegi poodi ega söögikohta. Ööd on võimalik veeta piiskopilinnuse juures olevas palverännumajas.

Seda lõiku võib läbida kahes jaos, veetes öö nt Piusa ürgoru puhkemajas või Obinitsas ning jätkates teekonda Kolodavitsa suunas teisel päeval.

METSAD

Vana-Vastseliinast alates kulgeb rada pikalt Piusa jõe ürgoru maastikukaitseala, ürgoru põhjas ja nõlvadel. Siin hakkab metsade ilme muutuma. Liigirikkas Vastseliina mõisa pargis on esindatud ka kõvad lehtpuud nagu saar, tamm ja vaher. Edasi liikudes näeb alguses järskudel ürgoru kallastel veel laanemetsi ja ürgoru põhjas killukesi lammimetsaga. Kaitseala peamine puuliik on mänd, see on väga ilmekalt näha just kaitseala põhjaosas. Siin paikneb suur palumetsade massiiv. Vahepeal on suurte põldudega rajaosa, kuid mõned kilometrid peale Obinitsat jõuab rada taas valguskülastesse palumetsadesse. Kuna siin paljandub kohati Devoni liivakivi, siis kõige kuivemates kohtades Piusa ümbruses kasvavad väikeste laikudena ka nõmmemetsad.

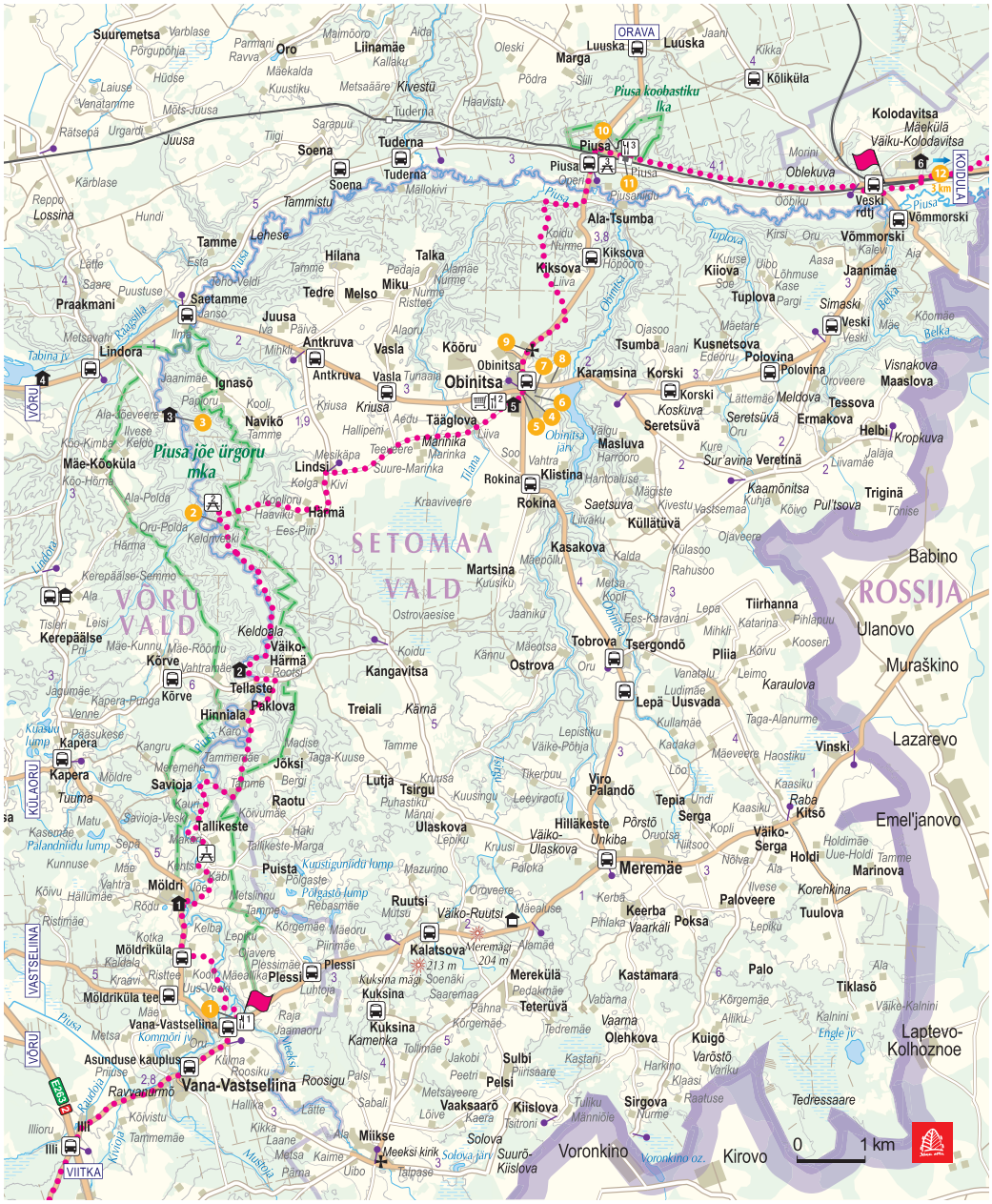

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Vastseliina piiskopilinnuse keskaja elamuskeskus.** See on legende täis koht, kus näete kindluse varemeid ja 14. sajandist pärit pühakoda. NB! Lossi territooriumile sisenemisel kehtivad lisatasud. GPS: 57.729180, 27.361285
2. **Piusa jõe ürgorg ja Härma müürid.** Just siin paikneb Eesti kõrgeim liivakivipaljand: 43 m kõrguse orupervega Härmä Ülemine müürmägi ehk Keldre müür, millest lausaline müür on 19 m kõrge. 150 m pikkuse paljandi kõrvalt viib sillake üle jõe. GPS: 57.79475, 27.36323
3. **Jõeveere muuseum (eramuuseum).** +372 5280952; GPS: 57.80918, 27.35225
4. **Seto ateljee-galerii.** Näha saab vanemat ja kaasaegset seto kunsti, lisaks on avatud kunsti ja käsitöö müük. +372 5117361; GPS: 57.80974, 27.43965
5. **National Geographicu kollane aken.** Kollane raam tõmbab külaliste tähelepanu Lõuna-Eesti erilistesse paikadesse, ajalooliste sündmuste, traditsioonide, kultuuri ja looduse juurde ning jutustab kohalike inimeste lugu. GPS: 57.810062, 27.439529
6. **Obinitsa muuseum.** +372 56227732; GPS: 57.80978, 27.44289
7. **Obinitsa tsässon.** Õigeusu kabel. GPS: 57.809472, 27.442778
8. **Lauluema kuju.** Obinitsa paisjärve kõrgel kaldal seisab kivist Seto lauluema kuju. See on mälestusmärk kõikidele Setomaa lauluemadele. GPS: 57.81115, 27.44695
9. **Obinitsa kirik ja kalmistu.** Obinitsa kirik rajati rahva soovil 1952. aastal, Obinitsa kalmistule on järjepanu maetud vähemalt 1500 aastat. GPS: 57.81525, 27.44247
10. **Piusa külastuskeskus.** Piusa koopad on kahtlemata üks Kagu-Eesti tuntuim turismimagnet. Heledasse liivakivisse kaevatud tunnelitest ammutati omal ajal liiva klaasi tootmiseks. +372 53044120; GPS: 57.84125, 27.46628
11. **Piusa savikoda.** Elustiiliettevõte, kus külastajate silme all valmistatakse nii traditsioonilisi kui ka unikaalseid kunsti- ja käsitööesemeid. +372 5233316; GPS: 57.84013, 27.46785
12. **Koidula raudteejaam.** GPS: 57.837153, 27.575472

TEENUSED

Majutus

1. **Vasekoja külalistemaja,** +372 5038056; GPS: 57.74457, 27.34815
2. **Piusa ürgoru puhkemaja,** +372 5289134; GPS: 57.77500, 27.36669
3. **Jõeveere talu,** +372 5280952; GPS: 57.80918, 27.35225
4. **Tabina puhkemaja,** +372 5090143; GPS: 57.81507, 27.32105
5. **Obinitsa puhkemaja,** +372 53536015; GPS: 57.80821, 27.43728
6. **Hundi talu,** +372 56649957; GPS: 57.83765, 27.54108

Toitlustus

1. **Linnuse kõrts,** +372 53030648; GPS: 57.72886, 27.36230 Avatud suvekuudel.
2. **Taarka Tarõ Köögikõnõ,** +372 56203374; GPS: 57.81055, 27.44035
3. **Piusa külastuskeskuse kohvik,** +372 53044120; GPS: 57.84125, 27.46628 Avatud suvekuudel.

Poed

Vastseliina Coop, + 372 7851081; GPS: 57.73208, 27.28435

Obinitsa Coop, +372 7854160; GPS: 57.80897, 27.43957

Ühistransport

Vana-Vastseliina–Meremäe–Obinitsa–Koidula vahel 3-4 korda päevas

Puhkekohad

1. **RMK Make lõkkekoht,** GPS: 57.75140, 27.35590 (lubatud kuni 2 telki)
2. **RMK Härma lõkkekoht,** GPS: 57.79733 27.36124 (lubatud kuni 5 telki)
3. **RMK Piusa lõkkekoht,** GPS: 57.83965, 27.46330 (lubatud kuni 4 telki)

TURISMIINFO

Võrumaa turismiinfokeskus, www.visitvoru.ee, +372 7821881; GPS: 57.84790, 26.99440

Setomaa turismiinfopunkt Värskas, www.visitsetomaa.ee, +372 56821268; GPS: 57.95786, 27.63356

METSA MATKARADA
BALTIC FOREST HIKING

EESTI
SETOMAA

KOLODAVITSA–VÄRSKA, 22 km

Setomaa ajalooline pärand ja elav kultuur

Metsa matkarada viib teelise läbi Setomaa suurte metsade, piki rabasid ja nõmmesid, mis augustis ja septembris on kanarbikuõitest imeliselt lillaks värvunud. See on hõredasti asustatud piirkond ning matkajal on võimalik loodusega tõeliselt ühenduses olla. Õrsava järve ääres jäävad teele mitmed sillakesed. Rada teeb tiiru ümber Õrsava järve ja kulgeb Värska aleviku keskusesse. Võta aega ning tutvu seto kommete ja kohalike roogadega.

PRAKTILINE INFO

22 km

7-9 h

Kolodavitsa, Koidula raudteejaama lähedal

Setomaa turismiinfopunkt Värskas

Kolodavitsa–Säpina–Õrsava–Värska

Väiksed metsateed ja -rajad, kruusateed, mustkattega teed Säpina ja Värska kandis.

Keskmine

Matsuri vana raudteetunnel, mis suurvete aegu võib veega täituda. Võib juhtuda, et pead läbi vee minema või ronima üle kõrge raudteetammi teisele poole tunnelit.

Maantee ääres kõndides ole ettevaatlik!

Mõned rajalõigud Kolodavitsast Säpinasse ja mujalgi võivad olla tihedas taimestikus. Niiske ilmaga võivad jalatsid ja riided märjaks saada. Teel pole ühtegi poodi ega söögikohta enne kui Värskas. Võid ka vahelduseks terve päeva Värska kuurortravikeskuses veeta ning avastada Pikalombi Rõsna erinevaid matkaradu.

METSAD

Selle päeva looduslikult kõige kaunim osa kulgeb Mustoja maastikukaitsealal. Siin asub Eesti suurim ja reljeefseim mõhnastik, sealhulgas liivikud ja järvetasandikud, Mustoja ürgorg, nõmme- ja palumetsad, suurte soosaartega puis- ja lagerabad. Ala taimkatet on tugevasti mõjutanud suured metsatulekahjud, viimane neist 1963. aastal, kui mets põles ligi 600 hektaril. Põlengute tagajärjel on metsad kohati asendunud nõmmedega. Paljandunud aladele on rajatud männikultuure, mis kohati kasvavad väga hästi, teisal püsivad aga nõmmed. Vanametsatukad, omapärased nõmme-kanarbikukaasikud, kohati kamardumata männikud – need on näited haruldastest ja omapärastest kooslustest.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Koidula raudteejaam.**
GPS: 57.837153, 27.575472
2. **Säpina tsässon.**
Õigeusu külakabel.
GPS: 57.852232, 27.583800
3. **Mustoja maastikukaitseala.**
GPS: 57.87372, 27.64089
4. **Põhjalaager.** Omaaegne sõjaväe õppebaas. GPS: 57.94421, 27.64672
5. **Verhulitsa laudsipettäi.**
Iidne mänd, mille juures peatus vanasti matuserongkäik.
GPS: 57.93971, 27.65191
6. **Värska talumuuseum.**
Võimalus tutvuda, kuidas elasid setod 19. sajandi lõpul ja 20. sajandi alguses.
+372 5054673; GPS: 57.942246, 27.651567
7. **Aurora kapteni maja.**
Huvitava arhitektuuriga suvemaja, mille on ehitanud ristleja Aurora kapten.
GPS: 57.95933, 27.62801
8. **Värska kirik.** Põllukividest seinte ja tellistest karniisidega Värska õigeusu kiriku nimepühak on Püha Georgius ehk Püha Jüri. GPS: 57.96028, 27.62971
9. **Värska sadam.**
GPS: 57.9575, 27.62900
10. **Värska sanatooriumi hotell.**
+372 7993901; GPS: 57.98547, 27.62276
11. **Värska sanatooriumi rand.**
GPS: 57.98673, 27.61957
12. **Väike-Rõsna tsässon.**
Õigeusu külakabel.
GPS: 57.98870, 27.62170
13. **Saarõpää vaatetorn.**
GPS: 57.990667, 27.651556

TEENUSED

Majutus

1. **Hundi talu,**
+372 56649957; GPS: 57.83765, 27.54108
2. **Peko puhkemaja,**
+372 5256695; GPS: 57.93318, 27.65838
3. **Koidu Kodu majutus,**
+372 53412864; GPS: 57.94576, 27.63230
4. **Veelinnu talu kämping,**
+372 521 7684; GPS: 57.94584, 27.63390
5. **Helena puhkemaja,**
+ 372 5097865; GPS: 57.95050, 27.65587
6. **Hirvemäe puhkekeskus,**
+372 7976105; GPS: 57.95583, 27.62962
7. **Värska külalistemaja,**
+372 5239697; GPS: 57.95666, 27.62978
8. **Värska veekeskuse hotell,**
+372 7999334; GPS: 57.98282, 27.62430
9. **Värska sanatooriumi hotell,**
+372 7993901; GPS: 57.98547, 27.62276

Toitlustus

1. **Seto Tsäimaja,**
+372 5054673; GPS: 57.94324, 27.65086
2. **Näki kohvik Värska veekeskuses,**
+372 7999335; GPS: 57.98282, 27.62356
3. **Lahe kohvik,**
+ 372 7964698; GPS: 57.98602, 27.62263

Poed

Värska Coop,
GPS: 57.959068, 27.631552

Värska Lemmik,
GPS: 57.95912, 27.63094

Ühistransport

Koidula–Ristipalo u 7 korda päevas.

Puhkekohad

1. **RMK Värska lõkkekoht,**
GPS: 57.94656, 27.63360
(lubatud kuni 10 telki)

TURISMIINFO

Setomaa turismiinfopunkt Värskas,
www.visitsetomaa.ee,
+372 56821268;
GPS: 57.95786, 27.63356

EESTI
SETOMAA

VÄRSKA–RISTIPALO, 25 km

Värska – ajalooline kuurort

Pärast Värskat keerab metsa matkarada Värska lahe loodekaldale. Läbi metsa loogeldes jõuab rada välja Laossina külla, kus matkateelised saavad tundma õppida setode usukombeid. Rada kulgeb Peipsi järve rannikumadalikul, seetõttu on maastik tasane ja valdavad põllumaad. Võõpsu külas ületab rada Võhandu jõe ning võtab suuna Räpina poole.

PRAKTILINE INFO

25 km

8-10 h

Setomaa turismiinfopunkt Värskas

RMK kontor Ristipalos

Värska–Laossina–Toomasmäe–Varesmäe–Võõpsu–Ristipalo

Mustkattega tee Värskas ja viimased 4 km; mujal metsateed ja -rajad, kruusakattega teed.

Keskmine

Ainsad söögikohad asuvad Värskas ja Räpinas.

Kui oled juba kaua teel olnud, siis on mõistlik võtta päev puhkuseks. Selleks sobib suurepäraselt Värska kuurort-ravikeskus oma sanatooriumi ja veepargiga. Aktiivsemad matkajad võivad ajaloolises kuurordis ja Pikalombi matkaradadel ringi jalutada.

METSAD

Setomaa omapärane piirkond, kus valdavalt liivamaal kasvavad nii palu- kui ka nõmmemännikud. Metsad vahelduvad väikeste seto külade ja põllumaadega. Metsad on erivanuselised: tegemist on metsakultuuridega, kus toimub aktiivne majandamine. Ristipalo lähedal on paar ristimändi. Puusse ristimärgi lõikamine kuulub veel tänapäevalgi Kagu-Eesti matusekombestikku ning ristimärkidega puud meie looduses on unikaalsed piirkondliku surmakultuuri tunnusmärgid.

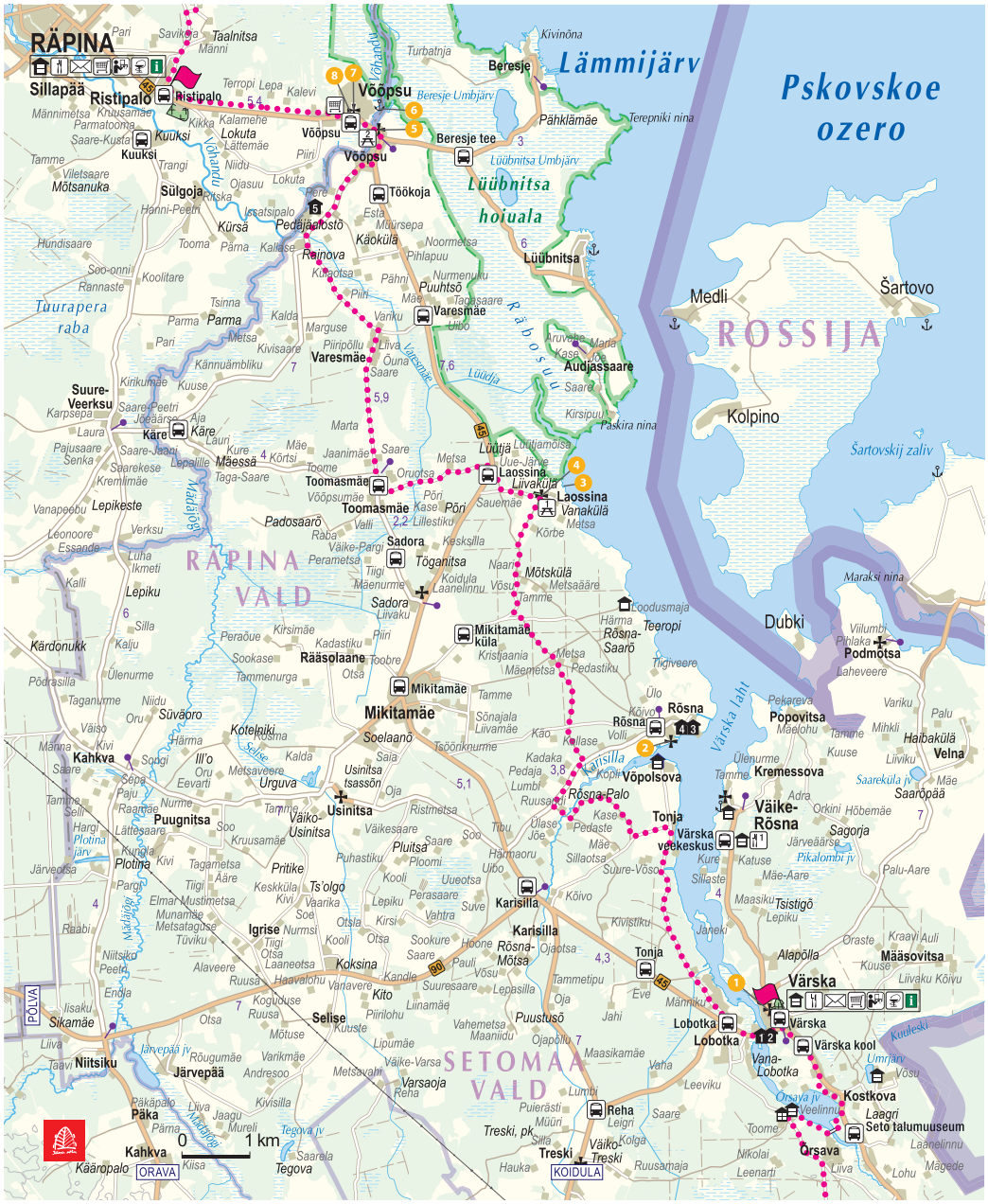

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Värska kirik.**
   Põllukividest seinte ja tellistest karniisidega Värska õigeusu kiriku nimepühak on Püha Georgius ehk Püha Jüri.
   GPS: 57.96028, 27.62971
2. **Suure-Rõsna tsässon.**
   Õigeusu külakabel.
   GPS: 57.996383, 27.609117
3. **Laossina sadam ja rand.**
   GPS: 58.030879, 27.585912
4. **Laossina tsässon.**
   Laossina tsässon ehk külakabel paikneb keskaegsel külakalmistul, mis on tänini kasutusel. Hoone on tõenäoliselt ehitatud 1865. aastal.
   GPS: 58.029615, 27.579956
5. **Võõpsu tsässon.**
   See on Eestipoolse Setomaa suurim puidust tsässon, mis arvatavasti oli algupäraselt hoopis ait.
   GPS: 58.07917, 27.54432
6. **Võõpsu sadam.**
   GPS: 58.081965, 27.545221
7. **Võõpsu õigeusu kirik.**
   GPS: 58.08182, 27.53749
8. **Võõpsu pritsikuur.**
   1928. aastal ehitati Võõpsu turuplatsile pritsikuur. Hoones hoiti tuletõrjevarustust, tornis kuivatati tuletõrjevoolikuid. Nüüd korraldatakse pritsikuuris näituseid, kogukonnasündmusi ja muid üritusi.
   GPS: 58.08191, 27.5383

TEENUSED

Majutus

1. Hirvemäe puhkekeskus,
+372 7976105; GPS: 57.95583, 27.62962

2. Värska külalistemaja,
+372 5239697; GPS: 57.95666, 27.62978

3. Rõsna puhkekeskus,
+372 58190203; GPS: 57.99771, 27.61294

4. Sadama puhkeala,
+ 372 5063301; GPS: 57.99762, 27.61469

5. Eve puhketalu,
+ 372 56651353; GPS: 58.06891, 27.52771

Toitlustus

1. Näki kohvik Värska veekeskuses,
+372 7999335; GPS: 57.98282, 27.62356

Poed

Võõpsu pood,
GPS: 58.08111, 27.53707

Ühistransport

Koidula–Ristipalo u 7 korda päevas.

Puhkekohad

1. Laossina,
GPS: 58.02941, 27.57941
(lubatud kuni 4 telki)

2. Võõpsu tsässon,
GPS: 58.07917, 27.54432

TURISMIINFO:

Setomaa turismiinfopunkt Värskas,
www.visitsetomaa.ee,
+372 56821268;
GPS: 57.95786, 27.63356

PEIPSIMAA
VAATAMISVÄÄRSED KOHAD

- **Peipsi** – Euroopa suuruselt neljas järv
- **Kavastu praam** – ainus inimjõul seilav praam Baltimaades
- Emajõe märgala oma **laudteedega**
- **Varnja, Kolkja, Kallaste, Mustvee** – vanausuliste külad, kus traditsiooniliselt kasvatatakse sibulaid
- **Peipsi järve** kalastustraditsioonid ja kalarestoranid
- **Alatskivi loss**
- Kallaste **liivakivipaljandid**
- **Peipsi tuletornid**
- Avinurme **käsitöökeskus**
- Peipsi **põhjaranniku liivarannad**
- **Alutaguse rahvuspark** – Eesti üks metsasemaid ja soisemaid alasid
- **Kuremäe klooster** – kuulus palverännakute sihtkoht

EESTI
PEIPSIMAA

KALURIKÜLAD JA SIBULATEE

#22-33

Ristipalo–Kuremäe, 255 km

Peipsi järv on nii suur, et see meenutab merd. Metsa matkarada kulgeb selle kallastel läbi külade, mida ühendavad teineteisega pikad tänavad. Nende ääres asuvad värviliste puumajakeste read. Külades on tunda õigeusukultuuri mõjutusi. Siin on Vene impeeriumi tsaari Nikolai aegadest püsinud traditsioon kasvatada sibulaid. Tänava ääres müüvad inimesed isekasvatatud sibulatest põimitud vanikuid. Väikestes poodides ja restoranides saab osta Peipsi järve kalu ja maitsta kalaroogasid. Peipsi põhjarannikul saab nautida ka liivaranda.

WWW.BALTICTRAILS.EU

EESTI
PEIPSIMAA

RISTIPALO–MEHIKOORMA, 23 km

Peipsi järve-äärsetel poldritel

Umbes pool päevateekonnast möödub Räpina poldri nöörsirgetel teedel. Peipsi järve rannikumadalikul asuv polder on rajatud nõukogude ajal ümbritsevate rohumaade kuivandamiseks. Kõrge tamm kaitseb kevadiste üleujutuste eest. Poldritel on põllud ja karjamaad. Nahast Mehikoormani kulgeb matkarada Räpina-Mehikoorma maantee ääres, Mehikoorma tuletornist avaneb kena vaade Lämmijärvele. See on Peipsi ja Pihkva järvede vahel asuv kitsam järveosa. Teisel pool Lämmijärve, 1,7 km kaugusel on Venemaa.

PRAKTILINE INFO

- 23 km
- 7-9 h
- RMK kontor Ristipalos
- Mehikoorma küla

- Ristipalo–Raigla–Naha–Meeksi–Mehikoorma
- Umbes pooles ulatuses mustkattega teed, ülejäänud osas kruusateed või poldriteed.
- Kerge
- Maantee ääres kõndides ole ettevaatlik!

Poldriniitudel võib olla väga kõrge rohi, seega arvesta, et hommikuse kastega ja niiske ilmaga saavad jalad märjaks. Ainsad poed asuvad Räpinas ja Mehikoormas. Varu Mehikoormas toidukraami, sest järgmine pood on alles Kavastus, kahe päevateekonna kaugusel.

METSAD

Peipsi järve niiske nõgu muudab metsa iseloomu ka matkatee ääres. Üha enam on ülekaalus niisked ja viljakad kuuse enamusega metsad. Veelgi märjemates kohtades on tavalised kask, haab ja remmelgas.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Räpina koduloo- ja aiandusmuuseum.**
Muuseum annab ülevaate Räpina kihelkonnast ja linnaga seotud ajaloost, aianduskoolist ja aiandusest.
+372 5207811; GPS: 58.09726, 27.45084

2. **Räpina loomemaja.**
Räpina loomemajas tutvustatakse erinevaid käsitöötehnikaid, mida kohalikud on varasemalt kasutanud ja teevad seda ka tänapäeval. +372 521 8202;
GPS: 58.09639, 27.45070

3. **Räpina Miikaeli kirik.**
Kirik valmis 1785. aastal. Hilisbarokses stiilis ehitatud kiriku seinad on kivist ja krohvitud. Kiriku esikülge kaunistavad samast ajast pärit skulptuurid, mis sümboliseerivad lootust ja armastust.
GPS: 58.09932, 27.45758

4. **Püha Sakariase ja Elisabethi kirik.**
Kirik on ehitatud aastatel 1829–1833 ja pühitsetud 1834. Kirikuhoone on ladina risti kujuga.
GPS: 58.09241, 27.45399

5. **Räpina sadam.**
Sadam on loodud puhkajatele, kutselistele kaluritele, harrastuskalastajatele ja veespordi harrastajatele.
+372 5251225; GPS: 58.12491, 27.52965

6. **Mehikoorma tuletorn.**
Peipsi järve kolmest tuletornist kõrgeim.
GPS: 58.23334, 27.47657

TEENUSED

Majutus

1. **Pedaja puhketalu,**
+372 5214932; GPS: 58.08564, 27.40977
2. **Räpina hotell,**
+372 7300460; GPS: 58.10390, 27.45301
3. **Maarjamäe maja,**
+372 5292478; GPS: 58.12191, 27.44873
4. **Haudamäe külaliskorter,**
+372 5234202; GPS: 58.09682, 27.46146
5. **Mehikoorma külalistemaja,**
+372 5237240; GPS: 58.23302, 27.47577

Toitlustus

1. **Puuriida pubi,**
+372 7964665; GPS: 58.09472, 27.45928
2. **Provintsi kohvik,**
+372 7750223; GPS: 58.09989, 27.45859
3. **Kiudoski restoraan,**
+372 7300460; GPS: 58.10380, 27.45293
4. **Sadamakohvik,**
+372 5251225; GPS: 58.12491, 27.52965

Poed

Räpina Coop,
GPS: 58.09488, 27.45948

Räpina Maxima X,
GPS: 58.09745, 27.46353

Olerex tankla, Räpina,
GPS: 58.10154, 27.45801

Ühistransport

Buss Ristipalo–Räpina–Mehikoorma liinil 2 korda päevas.

Puhkekohad

1. **RMK Ristipalo lõkkekoht,**
GPS: 58.085543, 27.49172

TURISMIINFO:

Põlvamaa turismiinfokeskus,
Räpina, Kooli 1, **www.visitpolva.ee,**
+372 7995001; GPS: 58.09729, 27.46505

EESTI
PEIPSIMAA

MEHIKOORMA–LÄÄNISTE, 26 km

Läbi Emajõe-Suursoo

See lõik õigustab täielikult metsa matkaraja nime, kuna järgmise kolme päeva jooksul kulgeb teekond läbi ühe Eesti suurima märgala, Emajõe-Suursoo, mida ümbritsevad suured metsamassiivid. Ainus asustatud koht Jõepera ja Lääniste vahel on metsade vahel asuv Järvselja. Maapind on tasane, kuna rada kulgeb Peipsi järve rannikumadalikul. Lõpp-punkt asub Ahja jõe ääres, mis on tuntud oma maaliliste Devoni liivakivipaljandite poolest. Ahja on populaarne veespordijõgi.

PRAKTILINE INFO

26 km

8-10 h

Mehikoorma küla

Ahja jõe sild Läänistes

Mehikoorma–Jõepera–Järvselja–Lääniste

Kruusateed 2 km ulatuses mustkattega tee

Keskmine

Ole väikestel ja käänulistel külavaheteedel liikudes ettevaatlik!

Mehikoorma ja Kavastu vahelisel lõigul (kahe päeva teekond!) pole ühtegi poodi ega söögikohta. Lääniste kandis pole ühtegi majutuskohta. Järvselja ja Lääniste vahel on hõre bussiliiklus (sõit kestab u 15 min), seega võid minna lõpp-punktist tagasi Järvseljale, olla seal ööd ja sõita hommikul tagasi Läänistesse, et teekonda jätkata. Kindlasti vaata bussigraafikuid **www.peatus.ee**. Võid paluda ka majutuskohast, et sulle lõpp-punkti autoga järgi tuldaks.

METSAD

Mehikoorma juures on Peipsi järve kõige kitsam, väiksem ja sügavam osa, Lämmijärv. Tee viib läbi hajakülade, metsaseim rajalõik on Järvselja piirkonnas. Järvseljal asub Eesti vanim metsakaitseala, n.-ö. ürgmetsa kvartal (kaitse all aastast 1924). Siinse ümbruskonna metsades on saanud teadmisi ja praktikat mitu põlvkonda Eesti metsateadlasi ja -majandajaid. Metsanduslikud katsed ja uurimised toimuvad Järvseljal seniajani. Siinsed metsad on muldade erinevast niiskusest tingituna erituubilised.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Mehikoorma tuletorn.**
Peipsi järve kolmest tuletornist kõrgeim.
GPS: 58.23334, 27.47657

2. **Järvselja ürgmetsa loodusõpperada.**
Õpperada kulgeb mööda laudteed, raja äärde jäävad kaks väliõppeklassi ja kaks õppemaja.
GPS: 58.27833, 27.32508

3. **Järvselja Kuningamänd.**
Kuningamänni vanuseks on mõõdetud umbes 360 aastat.
GPS: 58.27245, 27.32243

4. **Järvselja õppe- ja katsemetskond.**
Võimalik on tutvuda kollektsioonitaimedega ja jalutada parkides.
+372 7411334;
GPS: 58.268457, 27.312392

TEENUSED

Majutus

1. Mehikoorma külalistemaja,
+372 5237240;
GPS: 58.23302, 27.47577

2. Järvselja õppe- ja katsemetskonna hostel, +372 7411334;
GPS: 58.26751, 27.31371

3. Järvselja Jahiloss,
+372 53813661;
GPS: 58.26920, 27.30612

4. Peramaa puhkekeskus,
+372 55687026;
GPS: 58.25892, 27.26546

Poed

Mehikoorma Coop,
GPS: 58.23560, 27.46988

Ühistransport

Bussiliiklus Mehikoorma-Lääniste liinil kaks korda päevas.

Puhkekohad

1. Riiupalu väliõppeklass,
GPS: 58.26971, 27.32808,
(lubatud on kuni 4 telki)

2. Järvselja LKA,
GPS: 58.27833, 27.32508

TURISMIINFO

Tartu turismiinfokeskus,
Tartu, Raekoja plats,
www.visittartu.com,
+372 7442111;
GPS: 58.37989, 26.72200

EESTI
PEIPSIMAA

LÄÄNISTE–KAVASTU, 20 km

Eesti ainsa parvega üle Emajõe

Suurem osa teekonnast kulgeb läbi Emajõe-Suursoost lääne pool asuva asustamata metsamassiivi. Emajõe-Suursoo ja deltaala kaitseks on loodud Peipsiveere looduskaitseala. Kastre külas saabub matkarada tagasi tsivilisatsiooni. Et saada üle Emajõe ja jõuda Kavastu külla, tuleb võtta ette sõit Eesti ainsa regulaarliiklusega parvega. Peipsiveere looduskeskus ja loodusrajad asuvad Kavastust 3,5 km kaugusel.

PRAKTILINE INFO

20 km

7-9 h

Ahja jõe sild Läänistes

Kavastu küla

Lääniste–Aruaia–Kastre–Kavastu

Peamiselt kruusa- ja metsateed, 4 km ulatuses mustkattega tee.

Kerge

Üle Emajõe saab Kavastu parvega. Parveliiklus toimib aastaringselt, v.a kui jõge katab jää.
Parveliiklus toimub:
E–R 6.30–9.30; 13.30–15.00; 16.00–19.00.
L–P 9.00–10.00; 14.00–15.00; 18.00–19.00.
Hind: 1 EUR (sularahas).
Kontakt: +372 53302611.

Mehikoorma ja Kavastu vahelisel lõigul (kahe päeva teekond!) pole ühtegi poodi ega söögikohta.

Võid veeta päeva Kavastus ning tutvuda Emajõe-Suursoo looduskeskuse ja matkarajaga.

METSAD

Läänistelt Kavastuni kulgeb tee vaheldumisi avamaastikus ja segametsa vahel. Sellest ida poole jääv märgala Ahja jõe, Emajõe alamjooksu ja Koosa jõe ümbruses kuni Piirissaareni Peipsi järves on ühendatud Eesti suurimaks, Peipsiveere nimeliseks looduskaitsealaks. Vahetult enne Kavastut, Emajõe paremal kaldal on Kastre mõis, selles tegutseb praegu hooldekodu. Kavastus saab üle Emajõe parvega, mis töötab inimjõul. Jõe vasakul kaldal asub Kavastu mõis. Sellest veidi allavoolu on endise Uus-Kastre linnuse, hilisema Kantsi kõrtsi asukohale rajatud looduskeskus.

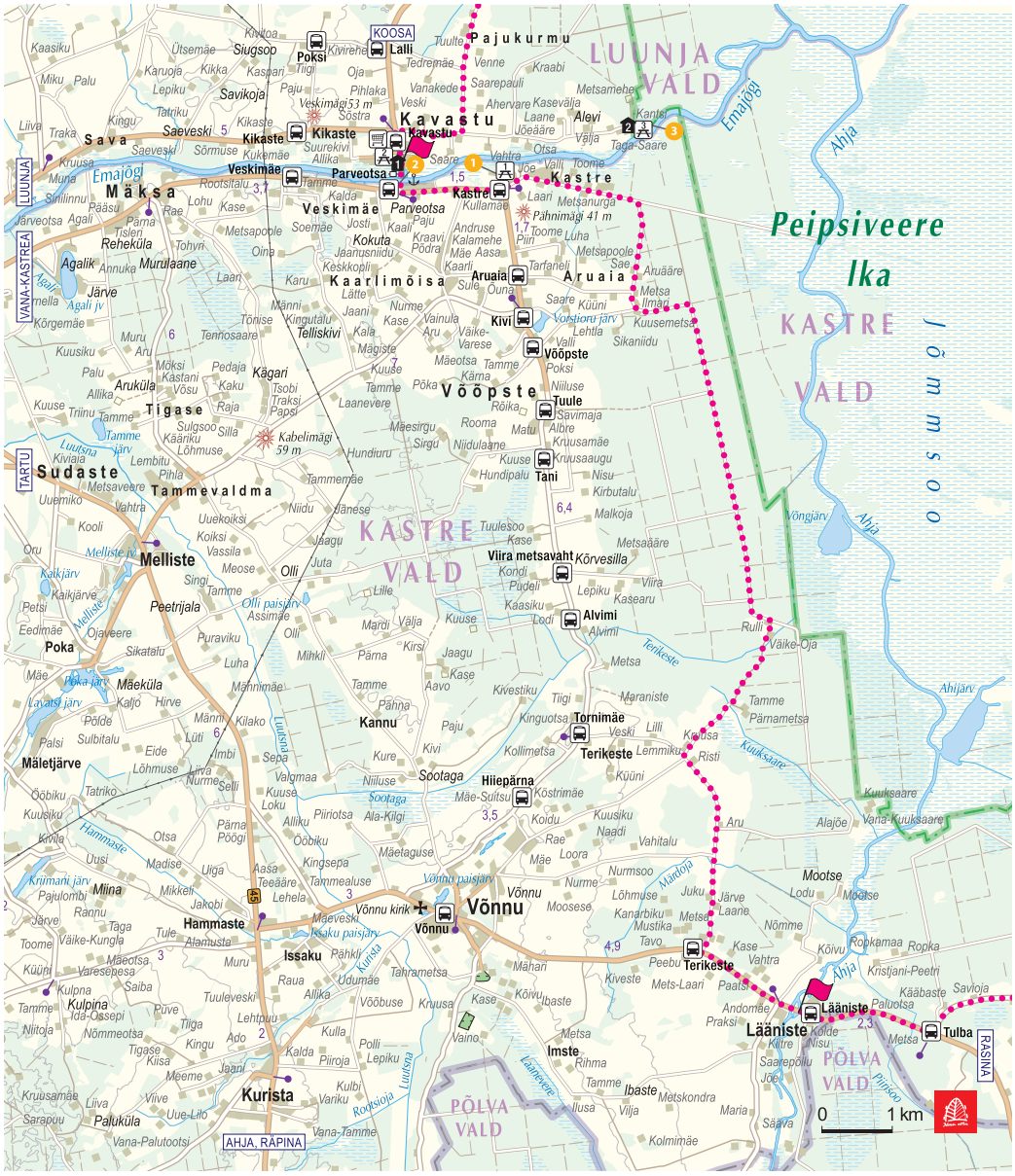

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Kastre mõis ja mõisapark.**
   Rüütlimõis, mis asutati pärast linnuse hävitamist ja mõis sai selle järgi nime.
   GPS: 58.37686, 27.07071
2. **Kavastu parv.**
   Ainus koht Eestis, kus praamiga üle jõe saab sõita.
   GPS: 58.37694, 27.04520
3. **Emajõe-Suursoo külastuskeskus.**
   Asub Peipsiveere looduskaitsealal, kaunil Emajõe kaldal.
   GPS: 58.38218, 27.10583

TEENUSED

Majutus

1. Külalistemaja Varastatud parve hotell,
+372 5226185; GPS: 58.37895, 27.04533

2. Kuu turismitalu,
+372 5093759; GPS: 58.38240, 27.10125

Poed

Kavastu "Väino pood",
GPS: 58.38207, 27.04318

Ühistransport

Bussiliiklus Lääniste ja Kastre vahel kord päevas.

Puhkekohad

1. Kastre mõisapark,
GPS: 58.37686, 27.07071

2. Kavastu park,
GPS: 58.38037, 27.04388
(lubatud kuni 4 telki)

3. RMK Kantsi lõkkekoht,
GPS: 58.38198, 27.10471

TURISMIINFO:

Tartu turismiinfokeskus,
Tartu, Raekoja plats,
www.visittartu.com,
+372 7442111;
GPS: 58.37989, 26.72200

EESTI
PEIPSIMAA

KAVASTU–VARNJA, 32 km

Vanausuliste külade poole

Metsa matkarada on nüüd juba kolm päeva Emajõe-Suursoo ümbruses tiirutanud. Tänase päevateekonna kõige põnevam osa on Vanaussaia ja Varnja vaheline teelõik, kus rada kulgeb väikestel külavaheteedel. Enne Varnjat jõuab matkarada Peipsi rannikule, siit järvele vaadetes saad aru, kui suur see järv tegelikult on. Järgnev teekond Varnjast Remnikule piki Peipsi järve kallast võtab terve nädala. Selle nädala jooksul õpib matkateeline tundma Peipsi järve äärsete elanike kombeid, tutvub kohaliku käsitöö, toidu, kalanduse ja sibulakasvatustraditsioonidega ning vanausuliste kultuuriga.

PRAKTILINE INFO

- 32 km
- 10 – 12 h
- Kavastu küla
- Varnja muuseum
- Kavastu–Viira–Tähemaa–Põdra–Koosa–Vanaussaia–Varnja
- Peamiselt mustkattega teed. Kavastu ja Viira ning Vanaussaia ja Varnja vahel kruusateed.
- Kerge kombineerituna bussisõiduga;
- Raske kui teekond läbitakse jalgsi ja ühe päevaga.
- Maantee ääres kõndides ole ettevaatlik!
- Osa sellest päevateekonnast (Kavastu (või Viira) - Koosa või Koosa-Varnja) võib läbida bussiga ja ülejäänud tee kõndida. **www.peatus.ee.**

METSAD

Kavastust Varnjasse kulgeb tee läbi haja-külade ja põllumajandusmaastiku. Siinsed põllumaad on Peipsi järve rannikumadalikult ja Emajõe märgadelt delta-aladelt kuivendusega võidetud maad. Põllumaad ümbritsevad peamiselt soostunud ja soometsad, mis kasvavad niisketel ja viljakatel muldadel, aga ka raba- ja siirdesoometsad. Maa on siin madal ja Emajõe üleujutused kannavad alale rohkesti toitaineid, seetõttu valdavad matkaraja ja Peipsi järve vahelisel alal madalsood ja mädasood, kus turbakihi paksus on 4–5 meetrit.

TURISMIINFO:

Tartu turismiinfokeskus,
Tartu, Raekoja plats,
www.visittartu.com,
+372 7442111;
GPS: 58.37989, 26.72200

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Emajõe õpperada.**
3 km pikk ja 1,2 m lai õpperada Emajõe ääres.
GPS: 58.38283, 27.10677

2. **Varnja elava ajaloo muuseum.**
Muuseum tutvustab vanausuliste eluviisi 19. saj lõpus ja 20. saj alguses.
+372 524 0410;
GPS: 58.49099, 27.24122

3. **Varnja vanausuliste palvemaja.**
Vanausuliste pühamu rikkaliku ikonograafiaga. GPS: 58.49194, 27.24088

4. **Voronja galerii.**
Galerii on loodud tüüpilisesse vanausuliste paadikuuri.
+372 55647963;
GPS: 58.49596, 27.23750

TEENUSED

Majutus

1. Kuu turismitalu,
+372 5093759;
GPS: 58.38240, 27.10125

2. Mesi Tare kodumaja,
+372 5181125;
GPS: 58.48096, 27.24246

Toitlustus

1. Voronja galerii kohvik,
+372 58844909;
GPS: 58.49594, 27.23754

Poed

Koosa Coop,
GPS: 58.52613, 27.07474

Varnja,
GPS: 58.49162, 27.23676

Ühistransport

Bussiliiklus Kavastu-Koosa vahel kaks korda päevas, Koosa-Varnja vahel kolm korda päevas.

Puhkekohad

1. Koosa turuplats,
(WC ja dušš),
GPS: 58.52650, 27.07823

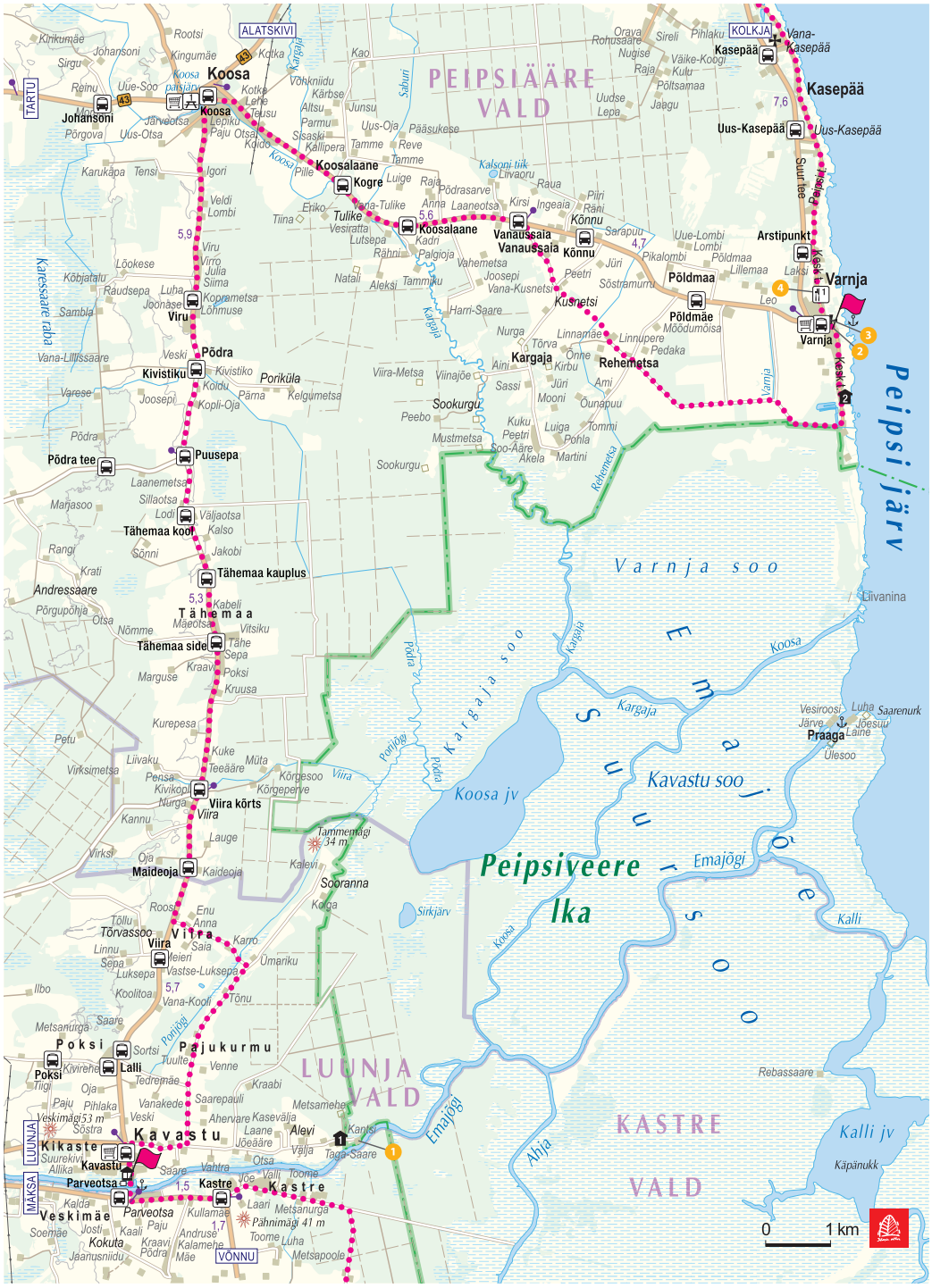
PEIPSIÄÄRE VALD
LUUNJA VALD
KASTRE VALD
Peipsi järv
Varnja soo
Emajõe suusõõrsoo
Kavastu soo
Peipsiveere lka
Koosa jv
Kalli jv
Koosa
Kasepää
Varnja
Kavastu
Koosalaane
Vanausaia
Kõnnu
Rehemetsa
Kargaja
Põldmaa
Põldmäe
Arstipunkt
Uus-Kasepää
Kastre
Veskimäe
Parveotsa
Kikaste
Pajukurmu
Poksi
Lalli
Viira
Maideoja
Viira kõrts
Tähemaa kauplus
Tähemaa koor
Tähemaa side
Puusepa
Põdra
Kivistiku
Viru
Johansoni
Koosa
Kogre
Tulike
Praaga
Emajõgi
Ahja
Rebassaare
Käpänukk
Sooranna
Tammemägi 34 m
Pähnimägi 41 m
Veskimägi 53 m
Kõpanukk
Liivanina
Saarenurk
Luha
Vesiroosi
Järve
Laine
Ülesoo
Kalli
Kõrgesoo
Kõrgeperve
Sirkjärv
Sookurgu
Mustmetsa
Peebo
Kõrgaja soo
Kõrgaja
Põdra
Porijõgi
Rehemetsa
Varnja
Koosa
Kõrgaja
Emajõgi
Kõrgaja
Kõrgaja
Kõrgaja

EESTI
PEIPSIMAA

VARNJA–ALATSKIVI, 19 km

Külas Peipsi sibulakasvatajatel

Selle maalilise ja traditsioonideküllase rajalõigu sümbol on sibul. Sibulakasvatuse tõid 17. sajandil siia piirkonda vene vanausulised. Tee ääres sibulapalmikuid müüvatest naistest-meestest on saanud selle piirkonna visiitkaart. Varnja ja Kallaste vaheline 24-kilomeetrine teelõik kannab nime Sibulatee. Maastikku ilmestavad värvikirevad puumajad, väikesed kalapoed ja restoran, kus saab nautida samovariteed täpselt nii, nagu vanausulistele kombeks. Kindlasti proovi ka Peipsi rääbist!

PRAKTILINE INFO

- 19 km
- 6-8 h
- Varnja muuseum
- Alatskivi lossipark
- Varnja–Kasepää–Kolkja–Lahe–Nina–Alatskivi
- Peamiselt mustkattega teed, lühikeses lõigus kruusatee.
- Kerge
- Ole maantee ja külatänava ääres kõndides ettevaatlik!
- Sibulad on müügil alates juuli lõpust. Sibulalaat toimub augustikuus. Sibulakasvatajad müüvad saaki teede ääres ja oma koduõuedes augustis ja septembris.

METSAD

Siinsed külad paiknevad Peipsi järve kaldal. Muld on niiske ja viljakas, seda toidavad regulaarsed üleujutused ja tugevad vihmad. Sajandeid tagasi kuivendasid siinsed elanikud soostunud ja soometsad ning välja kujunesid eriline eluviis, maakasutus ja sibulakasvatustraditsioonid.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Kasepää ambulARToorium.** Fotogalerii. +372 58050201; GPS: 58.530121, 27.231475
2. **Kolkja vanausuliste muuseum.** Muuseumis eksponeeritakse vanausuliste traditsioonilisi rõivaid, majapidamistarbeid, käsitööd, tööriistu, fotosid, raamatuid ja palju muud. +372 56623980; GPS: 58.54872, 27.22161
3. **Sigurimuuseum.** Sigurimuuseumis saab tutvuda siguri kasvatamise ajalooga Peipsi ääres asuvates ridakülades ning näha siguri kasvatamisega seotud tööriistu. +372 55639398; GPS: 58.55354, 27.21359
4. **Kostja sibulatalu.** Peremees võtab rõõmuga vastu külalisi, tutvustab sibulakasvatuse saladusi ja ja pakub imelisi sibulapirukaid. +372 53588555; GPS: 58.54851, 27.21745
5. **Nina õigeusu kirik.** 1997. aastal nimetati kirik kultuurimälestiseks. GPS: 58.60697, 27.20880
6. **Eduard Tubina muuseum.** Muuseumi ekspositsioon annab hea ülevaate Eesti ühe tuntuma helilooja Eduard Tubina elust ja loomingust. +372 5286598; GPS; 58.60201, 27.13562
7. **Alatskivi looduskeskus.** Looduskeskus asub Alatskivi maastikukaitsealal mõisahoones, mis on ehitatud 19. sajandi lõpus. +372 55511061; GPS; 58.60209, 27.13546
8. **Alatskivi loss.** Lossi ehitas mõisnik Arved von Nolcken aastatel 1880–1885. +372 5286598; GPS: 58.60375, 27.12899

TEENUSED

Majutus

1. **Kolkja puhkeküla,** +372 56941921; GPS: 58.55491, 27.20715
2. **Kalamehe talu kodumajutus,** +372 5537785; GPS: 58.59525, 27.20625
3. **Nina põhumajad,** +372 5067605; GPS: 58.59902, 27.21026
4. **Vaino turismitalu,** +372 5073167; GPS: 58.60507, 27.20986
5. **Nina puhkemaja,** +372 56225533; GPS: 58.60719, 27.20789
6. **Nina kordoni külalistemaja,** +372 5067605; GPS: 58.60918, 27.20297
7. **Sepikoja külalistemaja,** +372 5200532; GPS: 58.60249, 27.13402
8. **Alatskivi lossi sviidid,** +372 5286598; GPS: 58.60375, 27.12899

Toitlustus

1. **Sibula- ja kalarestoran,** +372 5049908; GPS: 58.54980, 27.21754
2. **Tädi Šura kohvik,** +372 56629329; GPS: 58.55359, 27.21358
3. **Kivi kõrts,** +372 506 7605; GPS: 58.60179, 27.13607
4. **Mõisa talli pubi,** +372 56478162; GPS: 58.60262, 27.13610
5. **Sepikoja trahter,** +372 5200532; GPS: 58.60249, 27.13403
6. **Alatskivi lossi restoran,** +372 53032485; GPS: 58.60376, 27.12894

Poed

Kolkja „Sadama kauplus", GPS: 58.55130, 27.21659

Kolkja pood, GPS: 58.55122, 27.21640

Alatskivi Coop, GPS: 58.59966, 27.13305

Ühistransport

Bussiliiklus Varnja-Alatskivi vahel kord päevas.

Puhkekohad

1. **Kolkja puhkeküla,** GPS: 58.55306, 27.22050
2. **Nina külas,** GPS: 58.59675, 27.21246
3. **National Geographicu kollane aken,** GPS: 58.60405, 27.13223

TURISMIINFO:

Tartu turismiinfokeskus, Tartu, Raekoja plats, www.visittartu.com, +372 7442111; GPS: 58.37989, 26.72200

EESTI
PEIPSIMAA

ALATSKIVI–RANNAMÕISA, 19 km

Suitsukala ja sibulapirukas, Peipsi järve kulinaarne pärand

Alatskivi on suurepärane koht, kus maitsta Peipsi kandi rahvustoite, sh kuulsat sibulapirukat. Peale Alatskivi tõuseb rada kõrgemale ning avanevad maalilised vaated Peipsi järvele. Kallastele lähenedes laskub rada taas rannikule. Kallastel otsi üles kohalik kalarestoran ja kalapood ning proovi suitsurääbist ja koha. Raja viimane osa kulgeb piki järveäärset teed.

PRAKTILINE INFO

19 km

6-8 h

Alatskivi lossipark

Rannamõisa puhkeküla

Alatskivi–Pusi–Kallaste–Kodavere–Rannamõisa

Asulates asfaltkate, Kallastes liiva- ja kivirand, kruusateed, viimased 6 km asfalttee.

Kerge

Ole maantee ääres kõndides ettevaatlik!

Kogu aasta on müügil Peipsi rääbis. Sibulahooaeg algab juulis, sibulavanikuid müüakse teede ääres septembri lõpuni.

Kui Peipsi järve veetase on madal (sõltuvalt ilmast ja tuulesuunast), paljanduvad Kallastel väga kaunid rannad, mis sobivad suurepäraselt jalutamiseks. Võid läbi Kallaste jalutada ka mööda Võidu tänavat, mida ääristavad arvukad väikepoed ja suvekohvikud. Kallastelt Ranna külla võid sõita ka bussiga. Vt **www.peatus.ee.**

METSAD

Alatskivil asuvas lossis töötab muuseum, vanas mõisaaidas asub looduskeskus. Pargis on õpperada. Alatskivilt Kallaste poole viib tee läbi põllumajandusmaastiku. Metsa on selles piirkonnas vähevõitu ja peamiselt lepikud või kaasikud, mis vahelduvad kuusemetsadega. Metsad on intensiivselt majandatud.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Kallaste punane pankrannik.**
Eesti pikim Devoni liivakivi paljand.
GPS: 58.65808, 27.16490

2. **Kallaste vaatetorn.**
12 meetri kõrgune puust vaatetorn vaatega Peipsi järvele.
GPS: 58.66793, 27.16598

3. **Kodavere kirik.**
Kirikut on esmakordselt mainitud 1342. aastal. 15. sajandil asus seal puukirik.
GPS: 58.69240, 27.15040

4. **Ranna tuhandeaastane kuusk.**
Püha tamm Ranna külas.
GPS: 58.72650, 27.10510

5. **Rannamõisa park.**
Looduskaunis koht.
GPS: 58.73348, 27.09610

TEENUSED

Majutus

1. **Peipsi Lake House kodumajutus,**
+372 55924435;
GPS: 58.65456, 27.16329

2. **Kodumajutus Anna Bed & Breakfast,**
+372 58143157;
GPS: 58.66004, 27.16387

3. **Kadrina mõisa külalistemaja,**
+372 5286481;
GPS: 58.70523, 27.09258

4. **Rannamõisa puhkeküla,**
+372 55592975;
GPS: 58.73442, 27.09351

5. **Ranna puhkebaas,**
+372 5224660;
GPS: 58.73495, 27.10265

6. **Willipu külalistemaja,**
+372 56955758;
GPS: 58.60294, 27.14063

Toitlustus

1. **Anna kohvik,**
+372 58143157;
GPS: 58.66004, 27.16387

2. **Peipsi kalapunkt,**
+372 56220203;
GPS: 58.66453, 27.16431

Poed

1. **Kallaste Coop,**
GPS: 58.66088, 27.16148

2. **Kallaste kalapood,**
GPS: 58.66851, 27.16346

Ühistransport

Bussiliiklus Alatskivi ja Ranna vahel kord päevas.

Puhkekohad

1. **Kallaste rand,**
GPS: 58.66790, 27.16631

TURISMIINFO:

Tartu turismiinfokeskus,
Tartu, Raekoja plats,
www.visittartu.com,
+372 7442111;
GPS: 58.37989, 26.72200

EESTI
PEIPSIMAA

RANNAMÕISA–MUSTVEE, 19 km

Läbi tegusate Peipsi külade Mustvee poole

Sibulad, kala, kilomeetrite viisi piki järve kallast paiknevad külad, nikerdustega ehitud vanausuliste palvelad, kalapaatidega väikesadamad, erivärvilised väikesed puumajad! Kohvikud, poed ja vaated Peipsi järvele, mis tundub olevat pigem meri kui järv. Nii võiks kirjeldada metsa matkaraja seda lõiku. Kasepäält Mustveeni kulgeval 8-kilomeetrisel teekonnal kulgeb rada läbi väikeste rannakülade, pakkudes meeldivat vaheldust neile, kes on pikemat aega teel olnud.

PRAKTILINE INFO

- 19 km
- 6-8 h
- Rannamõisa puhkeküla
- Mustvee sadam
- Rannamõisa–Omedu–Kasepää–Tiheda–Kükita–Raja–Mustvee
- Mustkattega teed, osaliselt kruusateed
- Kerge
- Maantee ääres kõndides ole ettevaatlik!
- Kogu aasta jooksul toimuvad Peipsi järve äärsetes külades festivalid ja muud peod, seega uuri kindlasti sündmuste kalendrit.

METSAD

Põllumajandusmaastik vaheldub metsaga ja väikeste tänavküladega. Metsad on peamiselt segametsad, kus kuivematel aladel leidub männitukkasid, madalamatel ja niiskematel aladel lepikuid, haavikuid ja kaasikuid.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Peipsimaa muuseum.**
Muuseumis saab tutvuda vanausuliste eluga, nende kiriku- ja köögikultuuriga ning ikoonimaalimisega.
+372 53745471; GPS: 58.79566, 26.95913

2. **Püsinäitus "Peipsi järve elu tuba".**
+372 5374 5471; GPS: 58.79612, 26.95897

3. **Kükita vanausuliste kogudus.**
Kogudusehoone on ehitatud 1740.
GPS: 58.82471, 26.91239

4. **Mustvee vanausuliste palvemaja.**
Eesti suurim vanausuliste palvemaja, mis mahutab üle tuhande inimese.
GPS: 58.82061, 26.94559

5. **Mustvee Halastuse ja Püha Kolmainsuse Ühisusu kirik.** Õigeusu kirik tegutses hoones kuni 1957. aastani, pärast seda sai hoonest jahu- ja mööblikauplus. Aastal 1980 anti hoone kirikule tagasi, aga sedakorda baptisti kiriku käsutusse.
GPS: 58.85053, 26.94888

6. **Mustvee vanausuliste koduloomuuseum.**
Muuseumis eksponeeritakse vanausuliste eluga seotud esemeid.
+372 7726445; GPS: 58.85011, 26.94896

7. **Mustvee Betaania kogudus.**
Kogudusel on Dolores Hoffmanni valmistatud vitriižaknad.
GPS: 58.84849, 26.94382

8. **Heino Lubja kaalumuuseum.**
Kollektsioonis on üle 120 eseme, mis on seotud erinevate raskuste ja kaaludega.
+372 55650811; GPS: 58.84707, 26.94381

9. **Mustvee rippsild.**
15 tonnise kandevõimega sild kavandati 1931. aastal ja sild valmis 1934. aastal.
GPS: 58.846445, 26.944800

10. **Püha Imetegija Nikolaose kirik.**
Õigeusu kirik on oma välimuse poolest ainulaadne ja pärineb aastast 1864.
GPS: 58.84776, 26.94113

11. **Mustvee luteri kirik.**
Neogooti stiilis kirikut hakati ehitama 1877. aastal arhitekt J. Maasi kavandi järgi ning kirik valmis ja pühitseti 1880. aastal.
GPS: 58.84827, 26.93462

TEENUSED

Majutus

1. **Nisura puhkemaja,**
+372 53486620; GPS: 58.78771, 26.96671

2. **Mustvee kortermajutus,**
+372 518 6483; GPS: 58.83350, 26.94511

3. **Kalameeste maja,**
+372 5041067; GPS: 58.85406, 26.95052

4. **Hotell Ankur,**
+372 53009231; GPS: 58.84779, 26.94273

5. **Mustvee külalistemaja,**
+372 5227965; GPS: 58.84822, 26.92938

Poed

Omedu pood,
GPS: 58.77700, 26.98919

Mustvee "Meie toidukaubad",
GPS: 58.84821, 26.94194

Mustvee Coop,
GPS: 58.84777, 26.94477

Olerex tankla 24 h, Mustvee,
GPS: 58.84809, 26.91483

Circle K tankla, 24 h, Mustvee,
GPS: 58.85075, 26.91340

Toitlustus

1. **Restoran Ankur,**
+372 53009231;
GPS: 58.84779, 26.94273

2. **Peipsi Teemaja,**
+372 58353554;
GPS: 58.84837, 26.93797

3. **Kohvik Õige koht,**
+372 50663442;
GPS: 58.89899, 26.98165

Ühistransport

Sel lõigul bussiliiklus puudub.

Puhkekohad

1. **Kasepää laululava,**
GPS: 58.79619, 26.96018

2. **Mustvee sadam,**
GPS: 58.84715, 26.94957

TURISMIINFO:

Jõgevamaa turismiinfokeskus,
Palamuse, Köstri allee,
www.visitjogeva.com,
+372 7768520;
GPS: 58.74595, 26.39781

EESTI
PEIPSIMAA

MUSTVEE–AVINURME, 20 km

Piki vana Sonda—Mustvee kitsarööpmelist raudteetammi

Pärast Mustvee promenaadi ja randa lookleb metsa matkarada läbi Mustvee linna ning jätkub järgmisel 16 kilometeril piki endise Sonda-Mustvee kitsarööpmelise raudtee tammi. Raudteerööbaste asemel on kruusatee, mis ühendab Mustveed Avinurmega. Raudtee tammi äärde paigaldatud infotahvlid tähistavad endisi asulaid, mille kohale on kasvanud mets või muudetud raiesmikeks.

PRAKTILINE INFO

- 19 km
- 7-9 h
- Mustvee sadam
- Avinurme puiduait
- Mustvee–Avinurme

- Mustvees ja Avinurmel mustkattega tee, ülejäänud osas kruusateed, väikeses lõigus ka pinnakattetee.
- Kerge
- Ole Tartu-Jõhvi maanteed ületades ettevaatlik!
- Mustvee ja Avinurme vahel pole ühtegi poodi ega söögikohta.

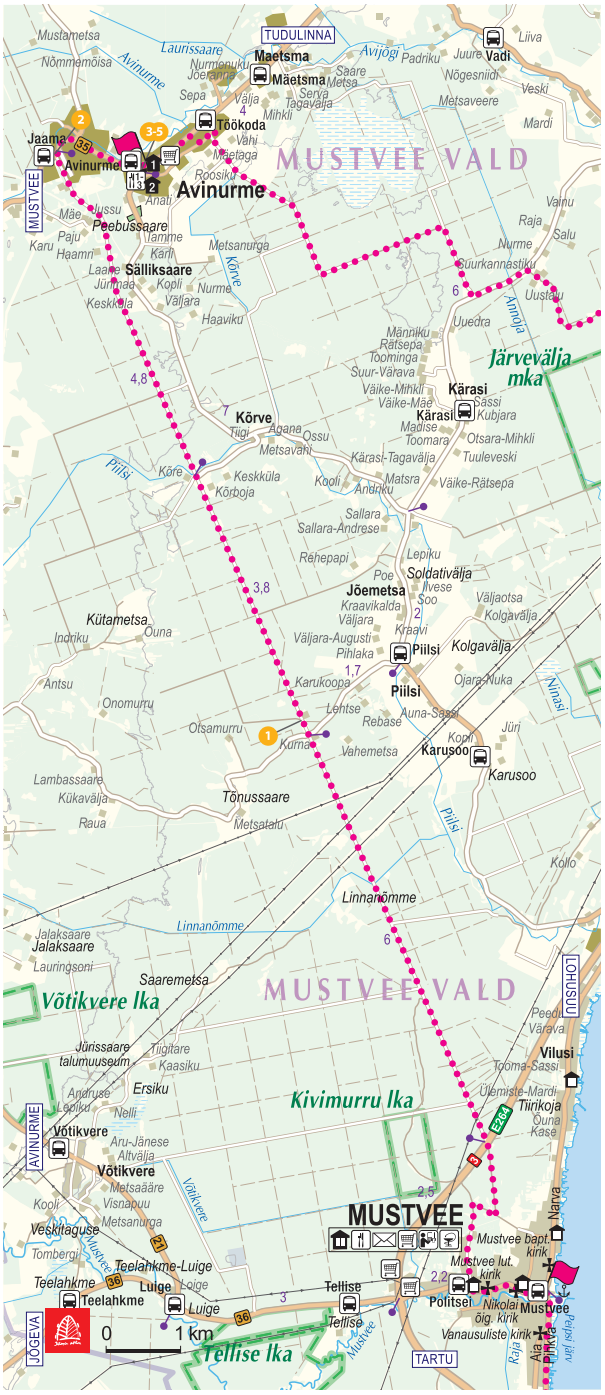

METSAD

Segametsad vahelduvad männikute ja lehtmetsadega.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Piilsi jaamahoone.**
Rongijaam on ehitatud 1930. aastal.
GPS: 58.917564, 26.896573

2. **Avinurme muuseumrong.**
Aastatel 1926–1972 läbis Avinurmet kitsarööpmeline raudtee. 178,5-meetrine raudteelõik on nüüd taastatud.
GPS; 58.98705, 26.84500

3. **Avinurme elulaadikeskus.**
Avinurme elulaadikeskus annab ülevaate kohaliku eluviisi ja käsitööoskuste hoidmisest, ülekandmisest ja arendamisest.
+372 5521331; GPS: 58.98472, 26.86373

4. **Avinurme kirik.**
Kirikul on ristkülikukujuline üldplaan.
GPS: 58.98451, 26.86473

5. **Avinurme puiduait.**
Tegu on turismikeskusega, kus on võimalik osa võtta erinevatest töötubadest.
+372 3397410; GPS: 58.98545, 26.86465

TEENUSED

Majutus

1. **Avinurme hostel,**
+372 5183123; GPS: 58.98532, 26.86658

2. **Aasa puhkemaja,**
+372 5032912; GPS: 58.98253, 26.86747

Poed

Avinurme "Maali pood",
GPS: 58.97989, 26.82998

Avinurme Coop,
GPS: 58.98616, 26.86979

Toitlustus

1. **Avinurme puiduaida kohvik,**
+372 55213310; GPS: 58.98460, 26.86385

2. **Puiduaida kohvik,**
+372 339 7410; GPS: 58.98545, 26.86465

3. **Apteekri Puhvet,**
GPS: 58.98484, 26.86541

Ühistransport

Bussiliiklus Mustvee-Avinurme vahel kord päevas.

TURISMIINFO:

Jõgevamaa turismiinfokeskus,
Palamuse, Köstri allee,
www.visitjogeva.com,
+372 7768520;
GPS: 58.74595, 26.39781

EESTI
PEIPSIMAA

AVINURME–LOHUSUU, 16 km

Külas Avinurme puidumeistritel

Enne metsa matkarajale suundumist tasub käia Avinurme puiduaidas, kus on suurim valik puitkäsitööd Eestis. Aidas korraldatakse ka mitmesuguseid töötubasid, nt korvipunumine, viltimine, leivaküpsetamine ja küünlavalmistamine. Enne Separa küla kulgeb matkarada läbi suure metsamassiivi, kus suve lõpul on rikkalikult pohli, mustikaid ja seeni.

PRAKTILINE INFO

- 16 km
- 5-7 h
- Avinurme puiduait
- Lohusuu
- Avinurme–Separa–Lohusuu

- Peamiselt kruusateed, Avinurmes ning Separa ja Lohusuu vahel mustkattega teed
- Kerge
- Separa ja Lohusuu vahel ole ettevaatlik, teed on käänulised.
- Avinurme ja Lohusuu vahel pole ühtegi poodi ega söögikohta.

METSAD

Sirge tee, mille ääres kasvavad metsa majandamise tagajärjel taastuvad noorendikud, mis vahelduvad üksikute vanemate metsatukkadega. Üle saja aasta vanused metsatukad on lendoravale sobivad elupaigad, kus kasvavad kuused ja haavad. Lohusuu poolne ala on valdavalt männi enamusega puistu, Avinurme pool on ülekaalus leht- ja segametsad. Märjad niisked kasvukohad on kuivendatud ja seetõttu näeb kõikjal kraave.

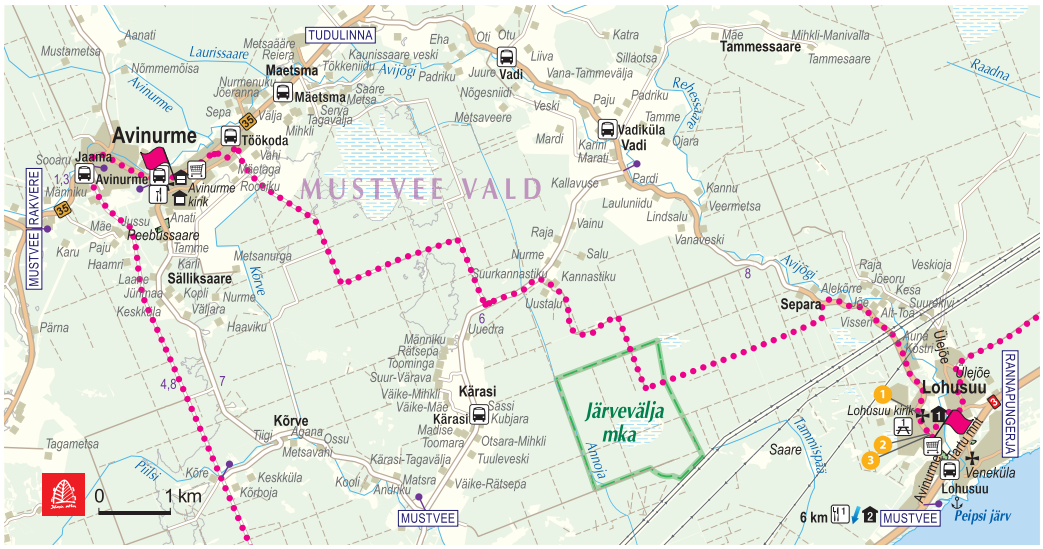

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Lohusuu kirik.**
   Neogooti stiilis kirik valmis aastatel 1878–1882. GPS: 58.95136, 27.04554
2. **Lohusuu Issanda ristimise kirik.**
   GPS: 58.94885, 27.04716
3. **Lohusuu lahingu mälestussammas.**
   Memoriaali tagaküljel on tekst: "Avatud 26. juuli 1931/ purustatud 1940 / taasavatud 23. juuni 1990".
   GPS: 58.94876, 27.04761

TEENUSED

Majutus

1. Torioja kämping,
+372 3393687;
GPS: 58.95108, 27.05006

2. Külalistemaja "Õige koht",
+372 50663442;
GPS: 58.89899, 26.98165

Toitlustus

1. Kohvik Õige koht,
+372 50663442;
GPS: 58.89899, 26.98165

Poed

Lohusuu,
GPS: 58.94782, 27.04827

Ühistransport

www.peatus.ee

Puhkekohad

1. Pereaiand Elulõng,
GPS: 58.95009, 27.04078

TURISMIINFO:

Jõgevamaa turismiinfokeskus,
Palamuse, Köstri allee,
www.visitjogeva.com,
+372 7768520;
GPS: 58.74595, 26.39781

EESTI
PEIPSIMAA

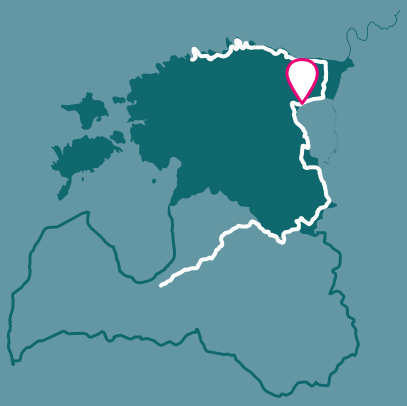

LOHUSUU–KURU, 18 km

Läbi Peipsi põhjaranniku seene- ja marjametsade

Selle päeva esimene osa lookleb läbi võimsa okasmetsa. Eriti silmapaistev on Järvevälja maastikukaitsealal kulgev rajalõik, kus rajast põhja pool kõrguvad ilusad endised rannikuluited ja lõuna pool raba. Kindlasti tasub teha peatus Rannapungerja kalakioskis, et osta kaasa suitsurääbist ja muud talukaupa. Seejärel ületab metsa matkarada maanteesilla kaudu Rannapungerja jõe ja jõuab Kauksis tagasi Peipsi järve rannikule, kus on kena paik piknikupidamiseks ja kaasa ostetud suitsukalaga maiustamiseks. Siin, maalilise männimetsaga kaetud luidete taga on Peipsi ilusaim liivarand.

PRAKTILINE INFO

18 km

6-8 h

Lohusuu

Kuru rand Kuru poe ja kohviku juures

Lohusuu–Rannapungerja–Kauksi–Kuru

Mustkattega teed, metsateed ja -rajad, 3 km ulatuses asfalttee, Peipsi rannikul liivarand

Kerge

Rannapungerja ja Kauksi vaheline kolmekilomeetrine lõik kulgeb piki Tartu-Jõhvi maanteed. Teepeenar on lai ja suvel niidetud, seega sobib kõndimiseks hästi. Maanteed ületades ole ettevaatlik!

Peipsi põhjarannikul on vaid mõned üksikud (hooajalised) poed ja kohvikud, seega vaata oma varud üle ja osta kaasa piisavalt toitu, eriti kui plaanid teekonda jätkata Kuremäe poole – sel juhul pole kahe järgmise päeva jooksul tee peal ühtegi poodi ega kohvikut.

Rannapungerja ja Kauksi vahelise kolmekilomeetrise lõigu võib läbida bussiga, vt **www.peatus.ee.**
Väike mustkattega tee Peipsi põhjarannikul viib Vasknarvasse, kus saab tormi või halva ilma korral varjus olla.

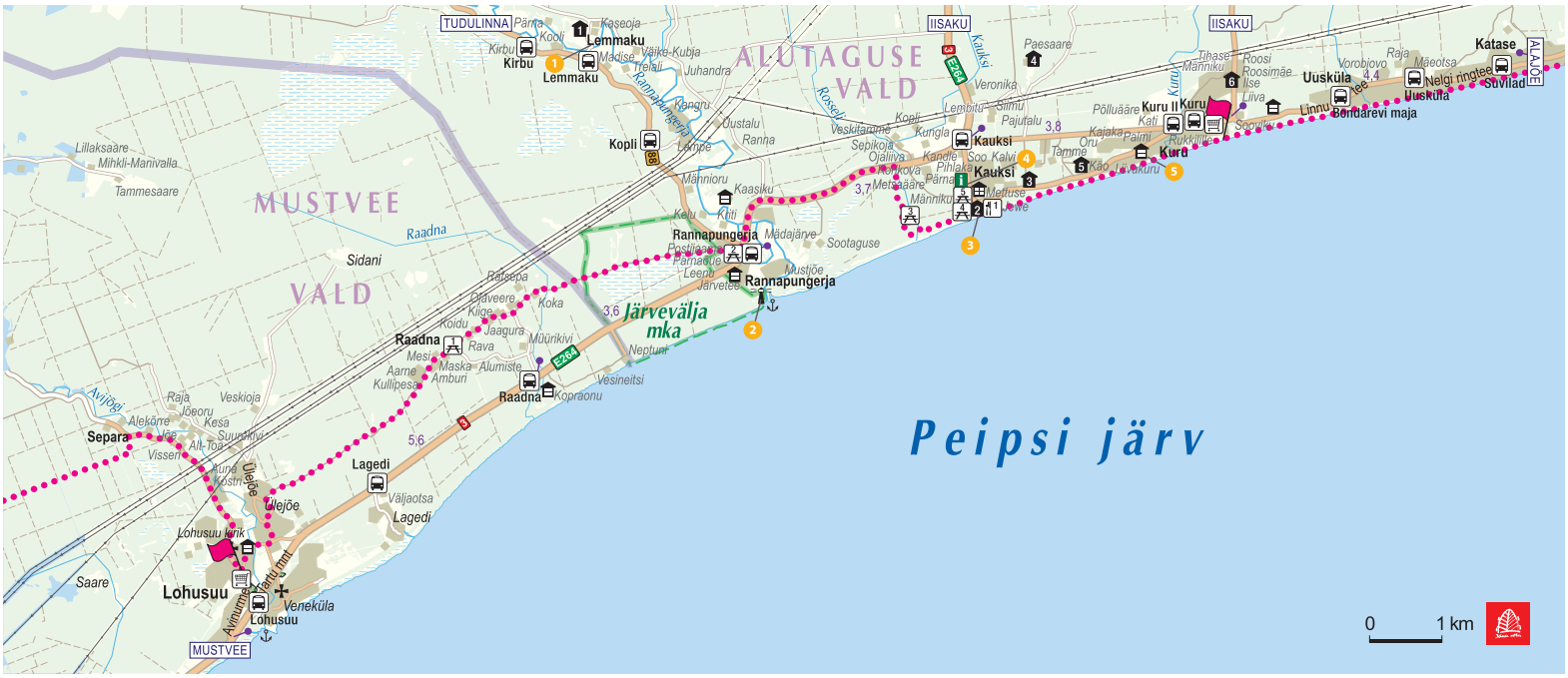

METSAD

Rada Lohusuust Rannapungerjale kulgeb endisel Peipsi rannikuluitel ja vanal postiteel, läbib Raadna küla ja ületab Raadna oja. Liivaseljandikul kasvavad peamiselt männikud, seljandiku kõrval vahelduvad männikud soometsadega. Kauksis valdavad männikud, Kauksi oja kallastel kasvab aga segamets. Peipsi liivasel põhjarannal näeme luiteid ja rannamännikuid.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Järuska sild.**
2013. aastal valminud ja põneva arhitektuuriga Järuska puusild on ainulaadne, kuna see on esimene katussild terves Eestis. GPS: 59.01259, 27.13809

2. **Rannapungerja tuletorn.**
1937. aastal ehitatud tuletorn pakub imelist vaadet Peipsi järvele ja rannamaastikele. Tuletorni vaateplatvorm on kaetud puitplaatidega.
GPS: 58.97942, 27.17554

3. **Kauksi külastuskeskus.**
Keskuses toimuvad erinevad töötoad ja õppeprogrammid.
GPS: 58.99287, 27.22628

4. **Kauksi rand.**
Üks kõige tuntumaid ja kaunimaid randu Peipsi järve ääres.
GPS: 58.98880, 27.22908

5. **Kuru mänd.**
Huvitavalt roomava tüvega mänd on looduskaitse all. Kuru mänd asub Peipsi järvest umbes 200 meetri kaugusel.
GPS: 58.99515, 27.26988

TEENUSED

Majutus

1. **Lemmaku puhkemaja,**
+372 5330 2385; GPS: 59.01465, 27.13495

2. **Kauksi puhkemajad,**
+372 521 9326; GPS: 59.00759, 27.24414

3. **Kauksi puhkeküla,**
+372 5035221; GPS: 58.99200, 27.24130

4. **Kauksi puhkemaja,**
+372 5664 0649; GPS: 58.98938, 27.22904

5. **Peipsi puhkemajad,**
+372 55646860; GPS: 58.99426, 27.25416

6. **Kuru puhkemaja,**
+372 56906876; GPS: 59.00399, 27.29168

Toitlustus

1. **Kauksi rannabaar** (avatud suvel).
GPS: 58.98931, 27.22925

Poed

Kuru pood/kohvik,
GPS: 58.99876, 27.287222

Ühistransport

Bussikliiklus Lohusuu-Kuru vahel kord päevas.

Puhkekohad

1. **Raadna,**
GPS: 58.97565, 27.10133

2. **Rannapungerja,**
GPS: 58.98550, 27.17161

3. **RMK Kauksi telkimisala,**
GPS: 58.98908, 27.21211

4. **RMK Kauksi rannametsa telkimisala,**
GPS: 58.98976, 27.22585

5. **Luite matkarada,**
GPS: 58.99210, 27.22661

TURISMIINFO:

Jõhvi turismiinfokeskus,
Jõhvi, Kooli 2,
johvi@visitestonia.com,
+372 3370568;
GPS: 59.35714, 27.41010

EESTI
PEIPSIMAA

KURU–REMNIKU, 13 km

Peipsi järve maalilistel luidetel ja randadel

Kui Alajõe välja arvata, kulgeb metsa matkarada piki Peipsi järve imeilusat rannikut. Suvel, kui veetase on madalam, avanevad rannikul ilusad liivarannad. Pärast Alajõge kõrguvad järve ääres Peipsi ranniku kõrgeimad luited (kuni 20 m), kust avanevad pikad vaated Peipsile, ühele Euroopa suurimale järvele.

PRAKTILINE INFO

13 km

5-6 h

Kuru rand Kuru poe ja kohviku juures

Remniku rand puhkekeskus Suvi juures

Kuru–Uusküla–Katase–Alajõe–Remniku

Peamiselt liivarannad, Alajõel mustkattega tee, pinnaseteed.

Kerge

Alajõest saab üle Alajõe külas asuva silla kaudu. Teised, väiksemad jõekesed jäävad suvel peaaegu kuivaks või piisavalt väikeseks, et need jala ületada.

Peipsi põhjarannikul on vaid mõned üksikud (hooajalised) poed ja kohvikud, seega vaata oma varud üle ja osta kaasa piisavalt toitu, eriti kui plaanid teekonda jätkata Kuremäe poole – sel juhul pole kahe järgmise päeva jooksul tee peal ühtegi poodi ega kohvikut.

Siin võib veeta ühe lisapäeva, jalutades mööda Peipsi rannikut Vasknarvani (11 km), kus Narva jõe kaldal asuvad ordulinnuse varemed, teisel pool jõge on Venemaa. Tagasi Remnikule võib minna bussiga, kindlasti vaata busside sõiduplaani **www.peatus.ee.**

METSAD

Rada kulgeb kogu ulatuses Peipsi liivasel põhjarannikul, kus vahelduvad valged ja hallid luited, luitemännikud, kohati kasvavad luidete vahel tammikud. Kuru luidetel leidub vanu, kuivanud ja põlispuid.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1 **Alajõe Jumalaema Sündimise kirik.**
1889. aastal ehitatud tüüpilise arhitektuurilise lahendusega punastest tellistest historitsistlik kirik.
GPS: 59.00943, 27.42302

TEENUSED

Majutus

1. **RMK Uusküla telkimisala,**
+372 56815722; GPS: 59.00057, 27.30297

2. **Puhkemaja Valsid,**
+372 55993839; GPS: 59.00920, 27.43865

3. **Okka puhkemaja,**
+372 56905968; GPS: 59.00915, 27.44010

4. **RMK Karjamaa telkimisala,**
+372 56815722; GPS: 59.00987, 27.49265

5. **Puhkekeskus Suvi,**
+372 3393119; GPS: 59.01073, 27.49818

6. **Remniku õppe- ja puhkekeskus,**
+372 5086656; GPS: 59.01199, 27.52586

Poed

Alajõe kiosk, GPS: 59.01098, 27.42659

Alajõe pood, GPS: 59.00904, 27.43340

Remnikul pole poodi! Remniku ja Alajõe vaheline kaugus on 7 km.

Ühistransport

Bussiliiklus Kuru-Alajõe vahel kaks korda päevas. Bussiliiklus Alajõe-Remniku vahel kord päevas.

Puhkekohad

1. **RMK Uusküla telkimisala,**
GPS: 59.00057, 27.30297

2. **Alajõe rand,**
GPS: 59.00636, 27.41785

3. **RMK Karjamaa telkimisala,**
GPS: 59.00987, 27.49265

TURISMIINFO:

RMK Kauksi külastuskeskus,
Kauksi küla, Alutaguse vald, Ida-Virumaa.
+372 56200080, 5681 5722
GPS: 58.99284, 27.22643

Jõhvi turismiinfokeskus,
Jõhvi, Kooli 2,
johvi@visitestonia.com,
+372 3370568;
GPS: 59.35714, 27.41010

EESTI
PEIPSIMAA

REMNIKU–KUREMÄE, 30 km

Läbi Alutaguse, Eesti noorima rahvuspargi

Siit alates kulgeb metsa matkarada läbi Eesti noorima rahvuspargi, 2018. aastal asutatud Alutaguse rahvuspargi, mis koosneb mitmest lahustükist. Rahvuspargi peamine kaitse-eesmärk on Eesti suurima okasmetsaala ja soomaastike kaitse. See on Kirde-Eesti hõredamalt asustatud piirkondi.

PRAKTILINE INFO

30 km

10-12 h

Remniku rand puhkekeskus Suvi juures

Kuremäe klooster

Remniku–Imatu–Kaatermu–Kaidma–Kuremäe

Kruusased metsateed, Kuremäel mustkattega tee

Kerge juhul, kui rada läbitakse kahe päevaga,

Raske juhul, kui rada läbitakse ühe päevaga

Soovitav on jagada see päeva-teekond kaheks ning veeta öö Agusalu looduskaitsealal Imatu järve ääres oleval telkimis-platsil. Remniku ja Kuremäe vahel pole ühtegi poodi ega söögikohta. Lähim koht, kus pakutakse teenuseid, on Kuremäe.

Alajõelt võib Kuremäe kloostrisse rännata ka mööda RMK Penijõe-Aegviidu-Kauksi matkatee (613 km) vastavat teelõiku. Selleks kulub umbes kolm päeva.

METSAD

Päeva teekond kulgeb mööda enamasti sirget ühetaolist metsateed, kus kasvavad valdavalt männikud, kuid toimub aktiivne metsamajandamine.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Kuremäe klooster.**
Kuremäe klooster on Moskva ja kogu Venemaa patriarhi otsealluvuses olev Vene õigeusu kiriku nunnaklooster.
GPS: 59.19906, 27.53542

2. **Kuremäe ohvritamm.**
Kuremäe ohvritamm on vanade eestlaste püha puu.
GPS: 59.20158, 27.53516

3. **Kuremäe püha allikas I.**
Pühal allikal arvatakse olevat raviv jõud.
GPS: 59.20295, 27.52824

4. **Kuremäe püha allikas II.**
See püha allikas on avatud vaid paar korda aastas.
GPS: 59.19071, 27.54760

TEENUSED

Majutus

1. Kuremäe Apteegi hostel,
+372 53226207;
GPS: 59.20202, 27.53484

Toitlustus

1. Apteegi kohvik Kuremäel,
GPS: 59.20202, 27.53484

2. Kuremäe kohvik,
GPS: 59.20167, 27.53560

Poed

Lähim pood asub Illukal.

Ühistransport

Kuremäe ja Remniku vahel bussiühendus puudub.

Puhkekohad

1. RMK Agusalu lõkkekoht,
GPS: 59.10069, 27.46971
(lubatud kuni 4 telki)

TURISMIINFO:

Jõhvi turismiinfokeskus,
Jõhvi, Kooli 2,
johvi@visitestonia.com,
+372 3370568;
GPS: 59.35714, 27.41010

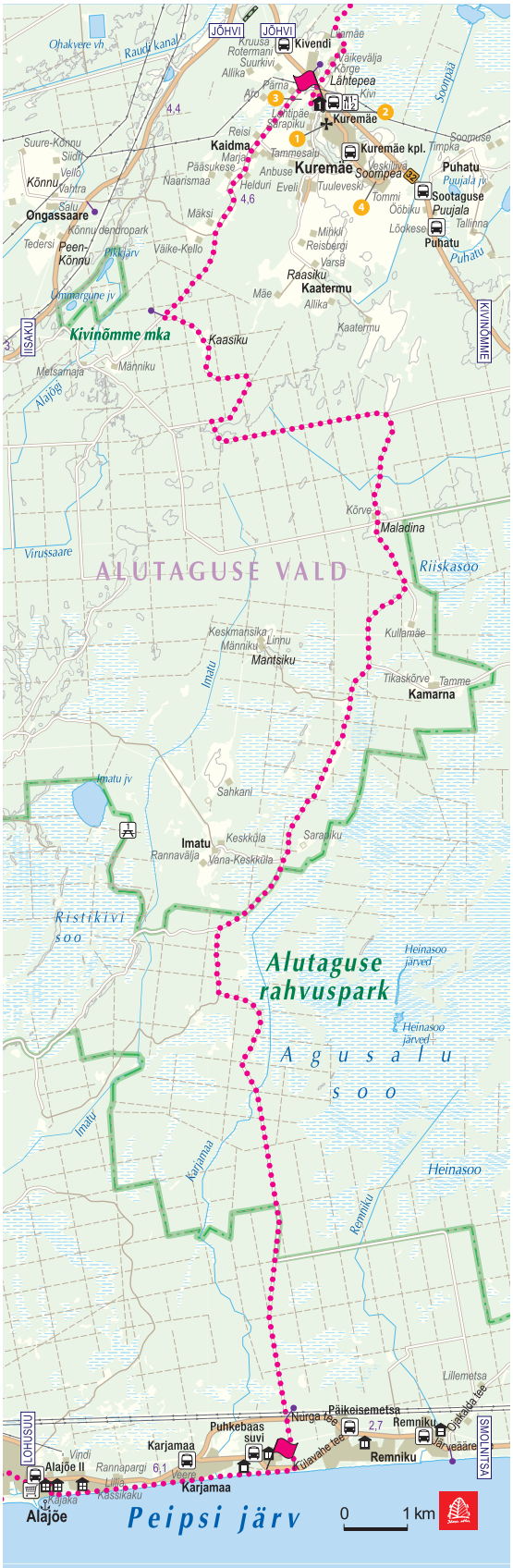

EESTI PÕHJARANNIKU
VAATAMISVÄÄRSED KOHAD

- **Põhja-Eesti paekallas** – kõige muljetavaldavam kivimite paljand Baltimaades
- **Kosed ja Põhja-Euroopa suuremad rändrahnud**
- **Tööstuspärand** Kundas
- **Lahemaa** – Baltimaade vanim rahvuspark
- **Altja** – traditsiooniline kaluriküla
- **Käsmu** – kuulus kaptenite küla
- **Purekkari neem** – Eesti maismaa põhjapoolseim punkt
- **Militaarpärand** – piirivalverajatised
- **Pirita** – Tallinna populaarseim kuurort ja olümpiakeskus
- **Tallinna vanalinn** – UNESCO pärand

EESTI
EESTI PÕHJARANNIK

LAHEMAA RAHVUSPARK, JOAD, RÄNDRAHNUD JA PANKRANNIK

#34-50

Kuremäe–Tallinn, 338 km

Eesti põhjarannikul muutub loodus matkaraja ümber karmimaks ja põhjamaisemaks. Siin leidub majasuurusi rändrahne, hõredalt asustatud looduskauneid saari ja Baltimaade suuremaid jugasid. Piki Läänemere kallast sirutub Põhja-Eesti pank, mis on osa Balti klindist. Soome lahe ääres kulgeb matkarada kaunitel maastikel nii kivi- kui ka liivarannal. Läbitakse Lahemaa rahvusparki, millele on omased lahed ja poolsaared, metsad ja kultuuripärandirikkad külad. Edasi viib metsa matkarada läbi Eestile tüüpiliste kadakaväljade ja linnalähedaste asulate Tallinna kesklinna.

WWW.BALTICTRAILS.EU

EESTI **PÕHJA-EESTI RANNIK**

KUREMÄE–VASAVERE, 16 km

Läbi Kurtna maastikukaitseala

Pärast Kuremäe kloostrit kulgeb metsa matkarada maalilisel Kurtna maastikukaitsealal (osa Alutaguse rahvuspargist), mida ilmestavad ilusate valgete männimetsade vahel paiknevad arvukad järvesilmad (kokku 42 järve, see on Eesti tihedaim järvistu). Niiskemates kohtades on laudteed, üle jõekeste ja kraavide viivad sillad. Alutaguse puhke- ja spordikeskuse juurest saab alguse matka- ja kepikõnniradade võrgustik.

PRAKTILINE INFO

- 16 km
- 5-7 h
- Kuremäe klooster
- Alutaguse puhke- ja spordikeskus
- Kuremäe–Konsu–Vasavere
- Metsateed ja -rajad, soodes laudteed, kruusateed.
- Keskmine
- Poed asuvad Kurtnas ja Orul, järgmise päevateekonna keskel.

METSAD

Rada kulgeb mööda metsateed Kurtna järvedeni, kus maastik on meeldivalt vahelduv. Kõrgematel aladel kasvavad nõmmemännikud vahelduvad madalamates kohtades soostunud aladega ja segametsadega. Siin-seal avanevad kenad vaated arvukatele järvedele. Teele jääb Pannjärve liivakarjäär, kus kaevandamisel tekkinud läbilõiked annavad suurepärase ülevaate voorte ehitusest ja kujunemisest pärast viimase jääaja lõppu.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Sulu vesiveski pais ja Kuremäe kloostri karjatee.**
Asub Püha allika kraavil. Vana karjatee on kasutusel tänaseni.
GPS: 59.210188, 27.539492
2. **Konsu järv.**
Suurim järv Kurtna järvestikus. Siit algab Eesti järvederikkaim ala, mida iseloomustab reljeefi ja taimestiku tugev mosaiiksus.
GPS: 59.228825, 27.570840
3. **Nõmmjärv.**
Parklast algab Kurtna 11 järve matkarada, mis tutvustab Kurtna maastikukaitseala südames paiknevaid järvi.
GPS: 59.244328, 27.550381
4. **Kurtna Mustjärv.**
GPS: 59.247964, 27.545983
5. **Niinsaare järv.**
GPS: 59.252302, 27.543346
6. **Väike Laugasjärv.**
GPS: 59.257168, 27.548426
7. **Kurtna Suurjärv.**
GPS: 59.258407, 27.546908
8. **Ahnejärv.**
GPS: 59.260669, 27.56301
9. **Martiska järv.**
GPS: 59.264100, 27.570700
10. **Kuradijärv.**
GPS: 59.265984, 27.570468
11. **Pannjärve liivakarjäär.**
Eesti suurim riikliku tähtsusega liivakarjäär. GPS: 59.283224, 27.56794
12. **Mätasjärv.**
GPS: 59.288051, 27.56767
13. **Alutaguse seikluspark ja tuubirada.**
Seikluspargis on viis eri raskusastmega rada, laste seiklusrada ning aastaringselt avatud tuubirajad.
+372 53057776; GPS: 59.28937, 27.557728
14. **Alutaguse terviserajad, kettagolfi *(disc golf)* park.** Ida-Virumaa spordimeka, kus toimuvad selle piirkonna ühed suurimad spordiüritused. Tähistatud on 1, 2, 3, 5 ja 7,5 km pikkused terviserajad, 2,4 km rulluisurada ja 18 korviga kettagolfi rada.
GPS: 59.28937, 27.557728

TEENUSED

Majutus

1. Niinsaare puhkekeskus,
+372 5257516;
GPS: 59.24854, 27.53885

2. Alutaguse puhke- ja spordikeskus,
+372 53057776;
GPS: 59.28918, 27.55818

Toitlustus

1. Alutaguse puhke- ja spordikeskuse kohvik,
+372 53057776;
GPS: 59.28918, 27.55818

Poed

Kurtna kauplus,
GPS: 59.26887, 27.51390

Ühistransport

Buss nr 198
Tallinn–Rakvere–Aseri–Jõhvi–Kuremäe liinil E–R kord päevas.
Buss nr 116
Jõhvi–Illuka–Kuremäe liinil kord päevas.
Buss nr 546
Kohtla-Järve–Jõhvi–Vasknarva–Gorodenka liinil kord päevas kolmapäeviti.

Puhkekohad

1. RMK Konsu telkimisala,
GPS: 59.23143, 27.58494

2. RMK Nõmmjärve lõkkekoht,
GPS: 59.24433, 27.55038

3. Ahnejärve puhkekoht,
GPS: 59.26067, 27.56301

4. RMK Martiska lõkkekoht,
GPS: 59.26410, 27.57070

TURISMIINFO:

Jõhvi turismiinfokeskus,
Jõhvi, Kooli 2,
johvi@visitestonia.com,
+372 3370568;
GPS: 59.35714, 27.41010

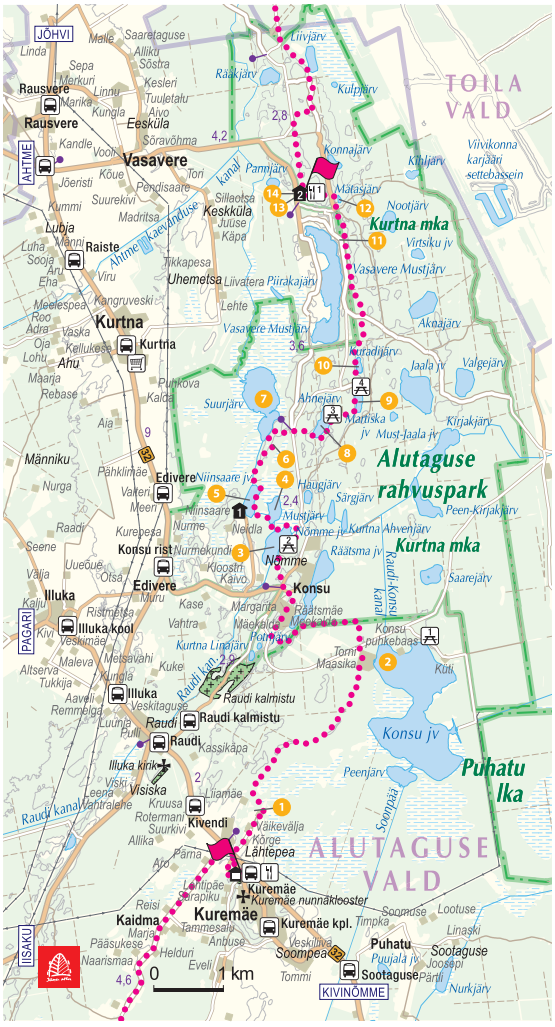

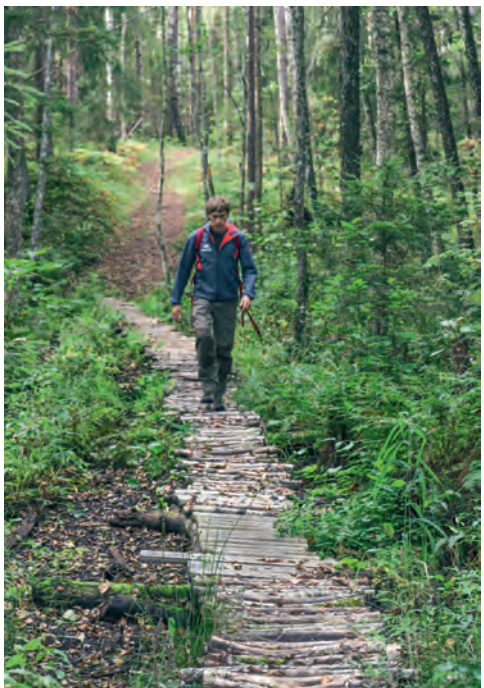

EESTI **PÕHJA-EESTI RANNIK**

VASAVERE–TOILA, 25 km

Põhja-Eesti kivise ranniku suunas

Vasaverest edasi kulgeb metsa matkarada jätkuvalt Kurtna maastikukaitsealal, tiirutab üle raba, läbib Oru töölisasunduse, keerab Voka jõe orgu ning jõuab välja Soome lahe äärde, kus keerab läände. Siin kõrgub majesteetlik Põhja-Eesti paekallas: järsk, kivine ja metsane klindiastang, mis ulatub Tallinnani ja jätkub sealt Balti klindina edasi Lääne-Eesti saarteni. Metsa matkarada lookleb paekalda serval, aegajalt orgudesse laskudes. Toila-Oru pargis suundub rada läbi laia ja sügava Pühajõe oru ning saabub lõpuks Toilasse, populaarsesse rannakuurorti.

PRAKTILINE INFO

- 25 km
- 8-10 h
- Alutaguse puhke- ja spordikeskus
- Toila SPA Hotell
- Vasavere–Oru–Voka–Toila park–Toila

- Metsateed ja -rajad, pargiteed, kruusateed, asustatud kohtades mustkattega teed.
- Keskmine
- Ole Tallinna-Narva maanteed ületades ja maantee ääres kõndides ettevaatlik! Ära mine järsu ja kivise pankranniku äärele, see võib variseda.

- Voka jõe kaldad võivad olla libedad.
- Kui läbid Voka aleviku mööda Pargi tänavat, on teekond 3 km võrra lühem.

METSAD

Klindi serval, Pühajõe orus, asub 75 hektari suurune liigirikas Oru park. 20. sajandi algul loodud pargis kasvab üle 200 puuliigi. Park on näinud paremaid ja halvemaid aegu, tänapäeval meelitab see oma mitmekesiste alleede ja puudesaludega, loodusliku alustaimestiku ja rikkaliku linnustikuga. Põhja-Eesti rannikumadalikul kasvab kõrge ja tihe mets, kus on kujunenud eriline mikrokliima ja veerežiim. Kuna selline pangamets on läbipääsmatu, kutsutakse seda vahel kohalikuks džungliks või Põhja vihmametsaks. Metsa all kasvavad kõrged ja tihedad sõnajalad, puude ümber keerduvad humalavarred.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Liivjärv.**
GPS: 59.304525, 27.562592
2. **Oru turbaväljad.**
GPS: 59.343284, 27.575287
3. **Voka sälkorg.**
Peaaegu 30 meetri sügavused sälkorud annavad piirkonnale ürgse ilme.
GPS: 59.412627, 27.596676
4. **Voka rand.**
GPS: 59.414324, 27.59577
5. **Voka mõisapark.**
GPS: 59.413727, 27.584831
6. **Pühajõe kirik.**
GPS: 59.411901, 27.537622
7. **Aluoja joastik.**
Otse joastiku servas on vaateplatvormid, kust suurvee aegu avaneb võimas vee vaatemäng.
GPS: 59.40290, 27.533375
8. **Oru pargi maastikukaitseala, Toila-Oru park.**
Oru park on ainulaadne oma asendi, kujunduse ja liigirikkuse poolest. Parki ilmestavad vaheldusrikas reljeef ja kärestikuline Pühajõe org, Nõiamets, grott ja lossiplats.
GPS: 59.422652, 27.532364
9. **Toila rand ja sadam.**
GPS: 59.426224, 27.531462
10. **Toila vana sadama muul.**
GPS: 59.428294, 27.500992
11. **Saksa sõdurite kalmistu.**
GPS: 59.424575, 27.522662

TEENUSED

Majutus

1. **Voka spordihoone hostel,**
+372 56661294; +372 53068323;
GPS: 59.40642, 27.58713
2. **Kasteheina kodu puhkemaja,**
+372 5268096; GPS: 59.40849, 27.56074
3. **Pühajõe puhkemaja,**
+372 5225906; GPS: 59.41986, 27.54112
4. **Motovilla külalistemaja,**
+372 53022058; GPS: 59.40507, 27.54086
5. **Aluoja puhkekeskus,**
+372 5110853; GPS: 59.40364, 27.53295
6. **Valgevilla Apartments,**
+372 5289364; +372 56333789;
GPS: 59.42075, 27.52339
7. **Villa Meretare,**
+372 53451181; GPS: 59.41566, 27.51673
8. **Toila SPA Hotell,**
+372 3342900; GPS: 59.42537, 27.51397
9. **Männisalu kämping,**
+372 3342900; GPS: 59.42537, 27.51397
10. **Virulase puhkemaja,**
+372 56476805; GPS: 59.42595, 27.50871

Toitlustus

1. **Toila Mereresto,**
+372 58111114; GPS: 59.42659, 27.53196
2. **Toila Pargi Kohvik,**
+372 53619900; GPS: 59.42145, 27.52143
3. **Restoran Mio Mare Toila SPA Hotellis,**
+372 3342915; GPS: 59.42537, 27.51397
4. **Vana Fregati pubi,**
+372 56996446; GPS: 59.41865, 27.51164

Poed

Oru "Grossi toidukaubad",
GPS: 59.37167, 27.56835

Voka "Grossi toidukaubad",
GPS: 59.40419, 27.58141

Toila "Meie pood",
GPS: 59.41872, 27.51140

Ühistransport

Buss nr 105 Jõhvi–Toila–Valaste–Saka–Kohtla-Järve–Jõhvi liinil E–R kolm korda päevas, laupäeval kaks korda päevas, pühapäeval kord päevas.
Buss nr 106 Jõhvi–Toila–Voka–Jõhvi liinil neli korda päevas;
Buss nr 108 Jõhvi–Voka–Toila–Jõhvi liinil kuus korda päevas.

Puhkekohad

1. **RMK Liivjärve lõkkekoht,**
GPS: 59.30453, 27.56259
2. **RMK Toila lõkkekoht,**
GPS: 59.42829, 27.50099

TURISMIINFO:

Jõhvi turismiinfokeskus,
Jõhvi, Kooli 2, johvi@visitestonia.com,
+372 3370568;
GPS: 59.35714, 27.41010

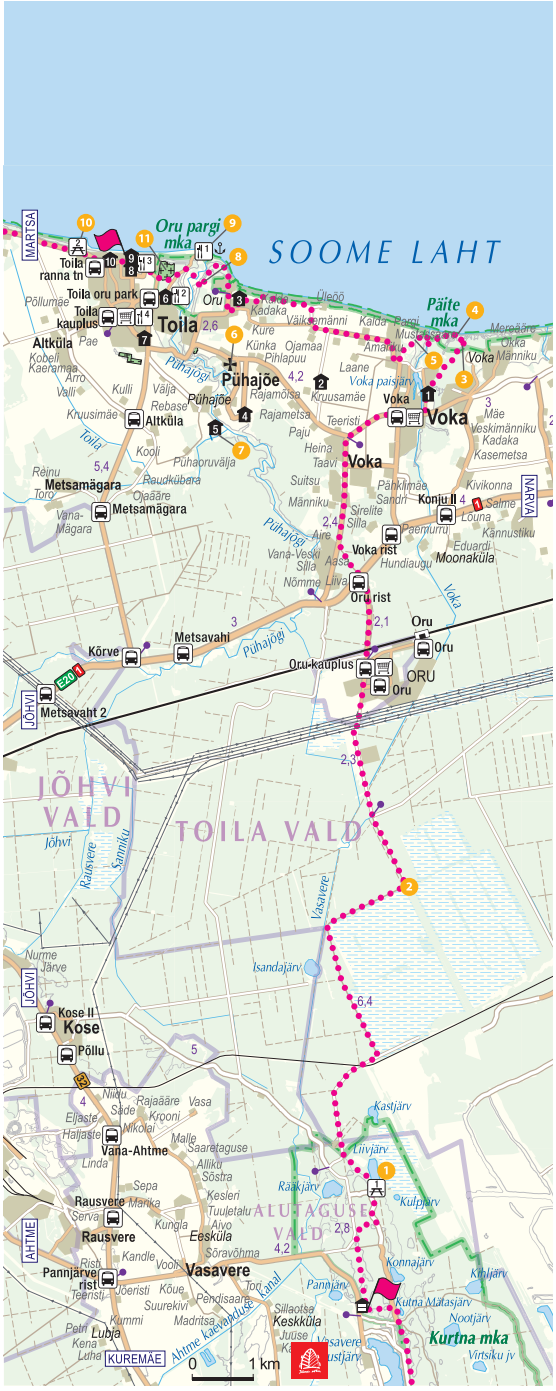

EESTI **PÕHJA-EESTI RANNIK**

TOILA–SAKA, 21 km

Maaliline Põhja-Eesti paekallas Toila ja Saka vahel

Üks metsa matkaraja kõige omapärasemaid lõike Põhja-Eestis. Hea ilmaga saab matkata Põhja-Eesti paekalda all oleval rannikumadalikul, seejärel ronib rada Valaste ja Saka külades klindipealsele, kust avanevad imelised vaated Soome lahele. Saka-Ontika-Toila lõigus ulatub paekalda kõrgus 55 meetrini. Kui ilm on selge, näeb pangapealselt 50 km kaugusel asuvaid Suurt ja Väikest Tütarsaart, mis kuuluvad Venemaale.

PRAKTILINE INFO

21 km

10-14 h

Toila SPA Hotell

Saka mõis

Toila–Martsa–Valaste–Ontika–Saka

Toilas asfalttee, mujal kitsas, kivine ja raske rannikurada

Raske

Paekalda all on kohati rusukalded ja mudavoolud, mis koos tiheda taimestikuga teevad liikumise raskeks.

Paekalda ääre peal ja serva all on ohtlik, sest see võib variseda, eriti kevadiste ja sügiseste sadude perioodil.

See lõik on raske. Ehkki distants pole väga pikk, arvesta, et selle läbimine võtab 2-3 korda rohkem aega kui teised metsa matkaraja lõigud. Tugevate põhja-, loode- ja kirdetuultega võib paekalda-alune rannikuriba olla kohati üle ujutatud ja seega kõndimiseks ebasobiv. Isegi kui ilm on hea, võiks selle lõigu jaotada kaheks osaks, veetes öö Valastes. Tasakaalu aitavad hoida kõrgemad jalanõud ja kõndimiskepid. Arvesta, et 50 m kõrguselt paekaldalt alla ja üles pääseb ainult üksikutes kohtades: Martsa küla lähedal (järsk nõlv), Valastel (trepid) ja Sakal (trepid). Trepid on järsud. Paekalda jalamil puuduvad teenusepakkujad.

Kui meri on tormine ja lained liiga suured, matka piki paekaldal olevat Toila-Ontika-Saka teed või sõida see osa bussiga.

METSAD

Martsas laskub metsa matkarada rusukaldele ning jõuab salapärasesse ja haruldasse pangametsa, kus valdavad must lepp, pärnad, jalakad ja teised laialehised puuliigid. Kogu aasta jooksul on looduses näha mets-kuukressi mündilaadsed kõdrad. Mets-kuukress on Põhja-Eesti klindimetsa tunnustaim.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Valaste juga.**
Eesti kõrgeim juga.
GPS: 59.443684, 27.335067
2. **Valaste õppe- ja matkarada.**
1,5-kilomeetrine matkarada Ontika maastikukaitseala südames. Osaliselt kulgeb rada rusukaldel kasvavas pangametsas, kuhu on selleks rajatud laudtee.
GPS: 59.443369, 27.324657
3. **Ontika mõis.**
GPS: 59.437323, 27.29967
4. **Karjaoru juga.**
GPS: 59.442855, 27.270026
5. **Saka süvamerelask.**
GPS: 59.442029, 27.21484
6. **Kivisilla juga.**
GPS: 59.439222, 27.184098
7. **Saka mõis ja park.**
Väike ja romantiline mõisakompleks ainulaadse klindiastangu serval.
GPS: 59.437161, 27.180598

TEENUSED

Majutus

1. **Valaste puhkeküla,**
+372 53912120;
GPS: 59.44335, 27.33583
2. **Ontika mõisa hotell Kalle,**
+358 407687011;
GPS: 59.43665, 27.29913
3. **Saka mõisa hotell ja kämpingud,**
+372 3364900;
GPS: 59.43773, 27.17942

Toitlustus

1. **Valaste kohvik,**
+372 53912120;
GPS: 59.44335, 27.33583
2. **Saka mõisa restoran,**
+372 3364901;
GPS: 59.43773, 27.17942

Ühistransport

Buss nr 105
Jõhvi–Toila–Valaste–Saka–Kohtla-Järve–Jõhvi liinil E–R kolm korda päevas, laupäeval kaks korda päevas, pühapäeval kord päevas.

TURISMIINFO:

Jõhvi turismiinfokeskus,
Jõhvi, Kooli 2, johvi@visitestonia.com,
+372 3370568;
GPS: 59.35714, 27.41010

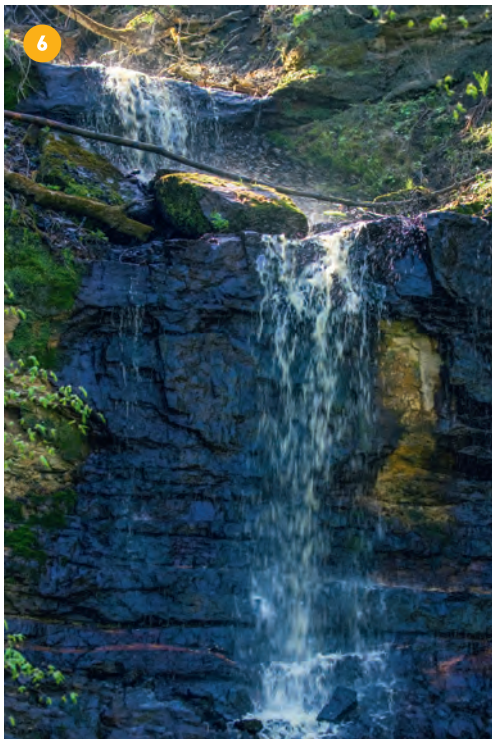

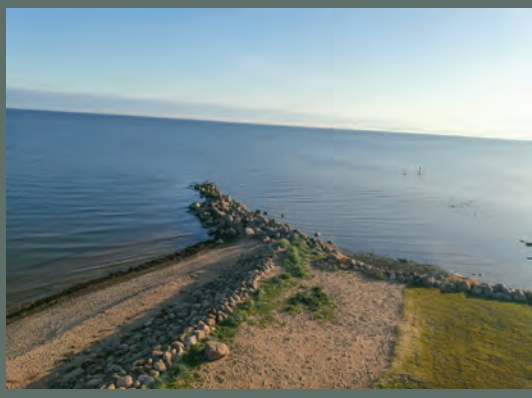

EESTI **PÕHJA-EESTI RANNIK**

SAKA–ASERI, 22 km

Miljonite aastate vanused kivistised rannaribal

Saka mõisa juures suundub metsa matkarada mööda järsku treppi alla mererannikule, kus see veidi alla 6 km ulatuses kulgeb otse rannal. Moldova ja Jabara külade juures tõuseb rada taas paekaldale, läbib Purtse küla, tiirutab ümber Purtse jõe ja viib mööda kitsast rannikuriba edasi Aseri poole. Veidi enne linna jõudmist keerab rada taas klindipealsele. Klindialusel rannaribal leidub rohkesti kivistisi, mõned neist on mitusada miljonit aastat vanad.

PRAKTILINE INFO

22 km

8-10 h

Saka mõis

Aseri vallamaja

Saka–Aa–Moldova–Purtse–Liimala–Aseri

Liivased, klibused ja kivised rannad, pinnase- ja kruusateed, mustkattega teed Aseris ning Purtse ja Liimala vahel.

Raske

Paekalda all on kohati rusukalded ja mudavoolud, mis koos tiheda taimestikuga teevad liikumise raskeks. Enne Aserit võib rada olla rohtu kasvanud.

Paekalda ääre peal ja serva all on ohtlik, sest see võib variseda, eriti kevadiste ja sügiseste sadude perioodil.

Tugevate põhja-, loode- ja kirdetuultega võib paekaldaalune rannikuriba olla kohati üle ujutatud ja seega kõndimiseks ebasobiv. Tasakaalu aitavad hoida kõrgemad jalanõud ja kõndimiskepid. Arvesta, et teekonnal pole ühtegi kohta, kus 50 m kõrgusest paekaldast üles ronida.

Kui tormise mere ja lainete tõttu ei saa rannikumadalikul kõndida, siis sõida Purtsest Aserisse bussiga mööda Tallinna-Narva maanteed.

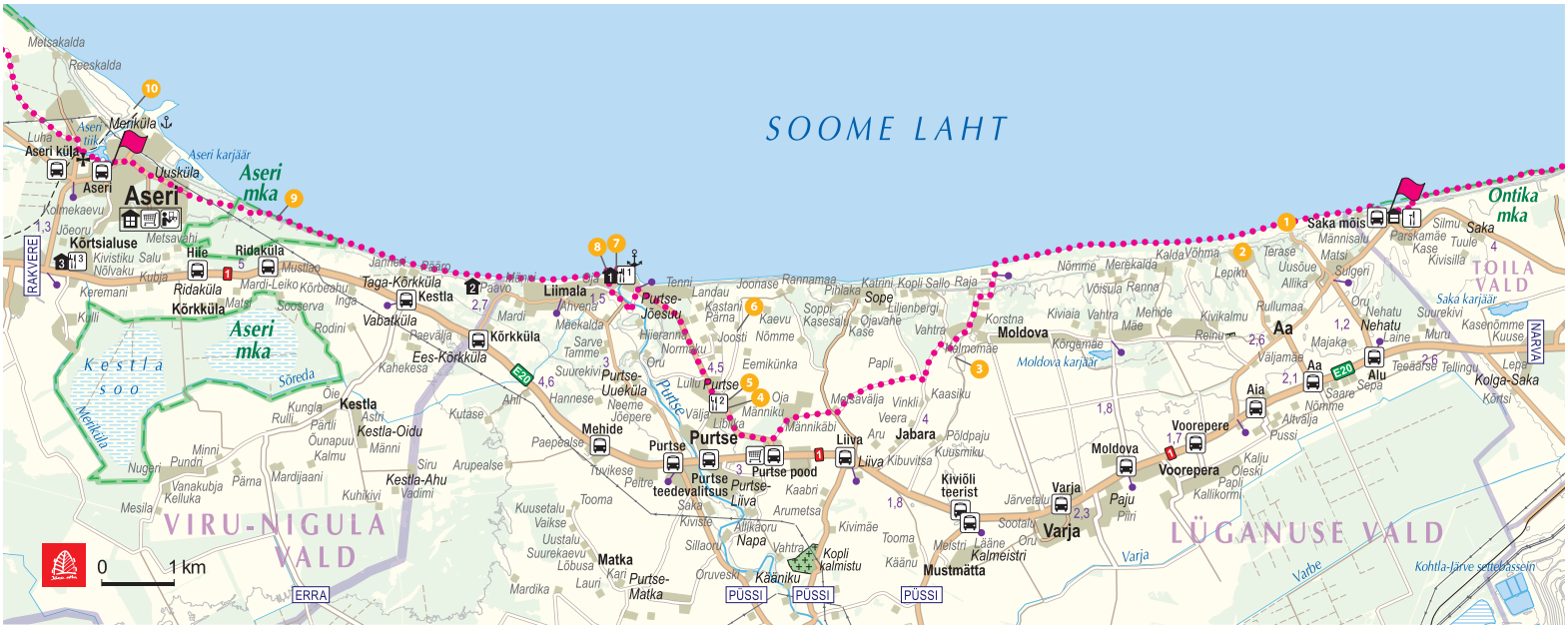

METSAD

Aa külas on huvitav park, tiigid ja kaitsealune männik. Teele jääb Purtse jõgi ja püha Hiiemägi, kuhu on istutatud tammepuud kommunismiohvrite mälestuseks. Aseri on tööstuslinn, kus ajalooliselt on valmistatud savist telliseid, seetõttu on siin näha ka savikarjääre, mis on ümbritsetud segametsaga.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Aa rand.**
GPS: 59.438012, 27.153445
2. **Aa mõis.**
GPS: 59.434462, 27.14229
3. **Jabara kivikalmed.**
Kirde-Eestis suurim arheoloogiliselt uuritud vanema rauaaja kivikalmete rühm. Siinsed matused hõlmavad ajavahemikku 500 aastat enne ja 500 aastat pärast meie ajaarvamist.
GPS: 59.423258, 27.07105
4. **Purtse pruulikoda.**
GPS: 59.418576, 27.014553
5. **Purtse kindluselamu.**
Maakonna vanimat säilinud kindluselamut on võimalik külastada igapäevaselt suveperioodil, muul ajal ettetellimisel.
GPS: 59.419067, 27.01295
6. **Purtse Hiiemägi, ohvripärn, ohvrikivi.**
GPS: 59.427763, 27.018463
7. **Tulivee salapiirituse turismikeskus ja vaatetorn.**
Turismikeskus tutvustab ja laseb kogeda aegade hämaruses tõestisündinud lugusid. GPS: 59.435319, 26.990299
8. **Liimala rand.**
GPS: 59.435973, 26.987679
9. **Aseri savipaljand.**
GPS: 59.444352, 26.907364
10. **Aseri rand ja savikarjäär.**
GPS: 59.45876, 26.873689

TEENUSED

Majutus

1. **Tulivee Villa,**
+372 3340017; +372 53451841;
GPS: 59.43514, 26.98817
2. **Mereoja kämping,**
+372 59084196;
GPS: 59.43451, 26.95447
3. **Kõrtsialuse külalistemaja,**
+372 5163192;
GPS: 59.43970, 26.85462

Toitlustus

1. **Tulivee restoran,**
+372 5218046;
GPS: 59.43514, 26.98817
2. **Purtse linnuse kohvik/restoran,**
+372 53079661;
GPS: 59.41907, 27.01295
3. **Restoran Jäägrigrill,**
+372 5163192;
GPS: 59.43940, 27.85476

Poed

Purtse pood,
GPS: 59.41226, 27.02556

Aseri "Grossi toidukaubad",
GPS: 59.44970, 26.86690

Ühistransport

Bussiliiklus Tallinna-Narva maanteel, **www.peatus.ee.**

TURISMIINFO:

Jõhvi turismiinfokeskus,
Jõhvi, Kooli 2,
johvi@visitestonia.com,
+372 3370568;
GPS: 59.35714, 27.41010

EESTI **PÕHJA-EESTI RANNIK**

ASERI–MAHU, 20 km

Aseri, Eesti tellisetööstuse pealinn

Enne teele asumist võiksid üle vaadata mere ääres asuvad hiiglaslikud karjäärid. Nendest karjääridest on väga pikka aega ja kuni praeguseni telliste tootmiseks savi kaevandatud. Pärast Aserit läbib rada endise nõukogude sõjaväebaasi territooriumi ning kulgeb edasi Põhja-Eesti paekaldal, kust avanevad kaunid vaated Soome lahele. Rada möödub Kalvi mõisast ning viib Mahu poole. Mahu-Rannametsa looduskaitsealal lookleb metsa matkarada ilusate metsade vahel, jõuab seejärel taas rannikule ning viib läbi rannikumetsade Mahu külla.

PRAKTILINE INFO

- 20 km
- 7-9 h
- Aseri vallamaja
- Mahu rand Mahu külas
- Aseri–Kalvi–Kurna–Koila–Mahu

- Mustkattega teed, kruusa- ja pinnaseteed.
- Kerge
- Aseri ja Kalvi vahel võivad olla mõned aedade või elektrikarjustega piiratud koplid.
- Jälgi, et ei komistaks okastraadi või endise sõjaväebaasi territooriumil teravate objektide otsa. Ole tee ääres kõndides ettevaatlik!

- Paekalda ääre peal ja serva all on ohtlik, sest see võib variseda. Mahu ja Kunda (järgmise päevateekonna lõpp-punkt) vahel pole ühtegi poodi ega söögikohta.

METSAD

Matkarada kulgeb mööda kauneid rannikukooslusi, mille kaitseks on loodud Aseri maastikukaitseala. Siin vahelduvad vastavalt reljeefile pangametsad, soometsad ja palumetsad. Maastikul on ka liigirikkaid niite, kus suve keskel õitseb rohkesti orhideesid. Selle päeva kõige ilusamad metsad on Mahu-Rannametsa looduskaitsealal, kus niisked lammi- ja lodumetsad vahelduvad kuivemate vanametsade ja laialehiste metsadega.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Balti sõjaväeringkonna Riia õppepolügoon.**
   GPS: 59.470751, 26.839642
2. **Kalvi mõis.**
   GPS: 59.482686, 26.787949
3. **Kalvi rand.**
   GPS: 59.495283, 26.784049
4. **Mahu sadam.**
   GPS: 59.519321, 26.729699
5. **Maarja kabeli varemed.**
   GPS: 59.444563, 26.701752
6. **Viru-Nigula Nikolause kirik.**
   GPS: 59.445950, 26.689247
7. **Vasta mõis.**
   GPS: 59.459640, 26.690145

TEENUSED

Majutus

1. **Kalvi tee puhkemaja,**
   GPS: 59.44689, 26.69026
2. **Kuuseoksa puhkemaja,**
   +372 5226947;
   GPS: 59.48252, 26.71852

Poed

Viru-Nigula "Meie toidukaubad",
GPS: 59.44493, 26.69120

Ühistransport

Bussiliiklus Aseri ja Viru-Nigula vahel paar korda päevas. **www.peatus.ee**

Puhkekohad

1. **Unukse-Mahu puhkekoht,**
   GPS: 59.50142, 26.72398

TURISMIINFO:

Rakvere turismiinfokeskus,
Rakvere, Lai 20,
+372 3242734;
GPS: 59.34809, 26.36041

EESTI **PÕHJA-EESTI RANNIK**

MAHU–KUNDA, 18 km

Tutvudes Kunda tööstuspärandiga

Mahult Letipeani kulgeb metsa matkarada väikestel merelähedastel teedel ja väiksemas lõigus ka mööda rannikut. Letipea neeme lähedal on tihe kadakavõsa. Kel käimata, tasub ette võtta kokku 1,5-kilomeetrine retk Ehalkivi juurde. Simunamäelt 3 km edasi liikudes kulgeb rada Põhja-Eesti paekalda jalamil, mis on kaetud vana loodusmetsaga. Mereni jääb siit umbes kilomeeter. Lontova mõisa ümbruses on infotahvlid Kunda ajalooga. Kundas, eriti Kunda jõe ääres on mitmeid põnevaid vaatamisväärsusi, mis on seotud linnas asuva tsemenditehasega.

PRAKTILINE INFO

- 18 km
- 6-8 h
- Mahu rand Mahu külas
- Kunda, Selja tee
- Mahu–Männiku–Letipea–Simunamäe–Lontova–Kunda
- Kruusa- ja pinnaseteed, liivarand ja võsane rand, peale Simunamäed ja Kundas asfaltteed.
- Kerge
- Ole tee ääres kõndides ettevaatlik!
- Poed ja söögikohad on ainult Kundas.
- Kunda-Eisma vahelise lõigu võib läbida ka bussiga.

METSAD

Matkatee viib kaunile Letipea maastikukaitsealale, kus paiknevad vanad loodusmetsad ja maalilised rannikumaastikud. See on oluline lindude rändeala.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Letipea majakas.**
GPS: 59.552421, 26.606869
2. **Ehalkivi.**
Eesti suurim rändrahn.
GPS: 59.549761, 26.587607
3. **Neu London hotelli varemed.**
Tsaariajastu lukshotell.
GPS: 59.509529, 26.547654
4. **Kunda kivikirik.**
GPS: 59.503883, 26.535960
5. **Kunda hüdroelektrijaam.**
Esimene hüdroelektrijaam Baltikumis.
GPS: 59.502779, 26.541714
6. **Vana tsemenditehase varemed.**
GPS: 59.500027, 26.539935
7. **Kunda tsemendimuuseum.**
Muuseumis on võimalik tutvuda tsemendi leiutamise ja kasutusele võtmise looga, tsemendi tootmisprotsessiga ja Kunda tsemendivabriku ajalooga.
+372 3222170, GPS: 59.500682, 26.536425

TEENUSED

Majutus

1. **Karineeme puhkemaja,**
+372 5213421; GPS: 59.53325, 26.69536
2. **Lontova puhkemaja,**
+372 53606666; GPS: 59.50955, 26.53964
3. **West-Wind puhkemaja,**
+372 56479170, GPS: 59.50096, 26.50235

Toitlustus

1. **Kohvik Blücher,** +372 53606666;
GPS: 59.50955, 26.53964
2. **Põdra pubi,** +372 3225205;
GPS: 59.49999, 26.53179
3. **Kohvik Vabriku,** +372 3221480;
GPS: 59.499164, 26.527932
4. **Kohvik Saarepiiga,** +372 3224255;
GPS: 59.50004, 26.52323

Poed

Kunda „Grossi toidukaubad“,
GPS: 59.50025, 26.51857

Kunda Konsum,
GPS: 59.50304, 26.50328

Ühistransport

Tihe bussiühendus Rakverega.
www.peatus.ee

TURISMIINFO:

Rakvere turismiinfokeskus,
Rakvere, Lai 20,
+372 3242734;
GPS: 59.34809, 26.36041

Letipea mka
SOOME LAHT
Kunda laht
VIRU-NIGULA VALD
Mahu raba
Mahu-Rannametsa lka
Toolse lka
KUNDA
Kunda rand
Sadama tee
Lontova
Simunamäe
Tehase
Sidejaoskond
Uus kalmistu
Jõe tn.
Kunda paisjärv
Kunda
Villavere
Letipea
Ulluneem
Letipea neem
Ranna
Tõmukse
Kadakajuure
Kadakametsa
Kuuseneeme
Pärgupõhja
Männiku
Mahu
Laheküla
Pärna
Sookülä
Kuura
Iila
Vabatküla
Malla
Siduvõhma
Vanatamme
Kõka
Kõrgu
Mõnnisauna
Saunametsa
Jõeveski-Pärna
Taaravainu
Niidikalda
Teetalu
Tuularu
Jõeaasa
Jõeaasu
Vasara
Ratniku
Lagendiku
Lepiku
Aasametsa
Toominga
Ravi
Tomikahu
Ahonõmme
Kõnnapea
Kaesalu
Niiduvere
Paju
Sipria
Mikkeri
Pajuotsa
Aru
Selden
Loaviku
Pisba-Hansu
Hobuvärava
Veskitalu
Kaldametsa
Kaldä
Kivimäe
Väikeniidu
Toome
Kopli
Keldriaugu
Kruusimäe
Allika
Labavõhma
Magaski
Adli
Oiduotsa
Hannuse
Kõrgu
Pada
Muraka
Kuura
Rihula
Kõrgu
Kõrgu
Kõrgu

EESTI **PÕHJA-EESTI RANNIK**

KUNDA–EISMA, 19 km

Rannapüügitraditsioonid ja kunst Karepal

Pärast Kundat järgib Metsa matkarada kahe kilomeetri ulatuses taas Põhja-Eesti paekalda astangut. Siit edasi kulgeb rada asfaltteel, seega ole liikluses tähelepanelik. Selja jõe silla juures võib vahel näha, kuidas traditsiooniliselt silmu püütakse. Püügivahendid kuuluvad kohalikule talumuuseumile, mis asub jõe paremkaldal ilusas taluhoones. Toolse ja Eisma vahel kulgeb matkarada piki teed, tehes enne Eismat lühikese põike ilusale kivirannale.

PRAKTILINE INFO

- 19 km
- 6-8 h
- Kunda, Selja tee
- Eisma sadam
- Kunda (Kasemäe põik–Kalda–Koidu–Toolse tee)–Toolse–Karepa–Eisma
- Peamiselt kõvakattega teed, lühikestes lõikudes metsateed, liiva- ja kivirannik.
- Kerge
- Paekalda ääre peal ja serva all on ohtlik, sest see võib variseda. Ole tee ääres kõndides ettevaatlik!
- Varu Kundas olles toidukraami, sest järgmise kolme päeva teekonnal pole ühtegi poodi ega söögikohta (v.a hooajalised).
- Kunda ja Eisma vahelise lõigu võid sõita ka bussiga.

METSAD

Matkateele jääb Toolse looduskaitseala, mis hõlmab klindiastangu ja selle aluse klindimetsa Toolse jõeoru ümbruses ning haruldase soostunud tammiku jõelammil. Toolses avaneb kaunis vaade veidi kõrgemalt klindilt Kunda lahele. Enne Eismat läbib matkatee Selja jõe maastikukaitseala, kus jõge ületades võib imetleda lamminiite ja seejärel suurepärast liigirikast vana loodusmetsa.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Kunda Kronkskallas.**
   Kõrgelt pangalt avaneb kaunis vaade Kunda lahele. GPS: 59.50913, 26.51395
2. **Toolse looduskaitseala.**
   GPS: 59.51132, 26.49376
3. **Toolse ordulinnuse varemed.**
   Keskaegne, merepoolseim linnus Eestis. GPS: 59.53468, 26.46823
4. **Karepa ravimtaimeaed.**
   +372 5296536; GPS: 59.54292, 26.41734
5. **Karepa Kalame talumuuseum.**
   Tüüpiline 19. saj põhjaranniku talu. Kalapüügitarbed ja kunstinäitus.
   +372 53878897; GPS: 59.54525, 26.40520
6. **Selja jõe maastikukaitseala.**
   GPS: 59.54385, 26.40496
7. **Eisma sadam.**
   +372 53452487; GPS: 59.56925, 26.30213

TEENUSED

Majutus

1. **Toolse puhkeküla,**
   +372 56600815;
   GPS: 59.52552, 26.45971
2. **Arma ratsatalu puhkemaja,**
   +372 53403806;
   GPS: 59.54859, 26.37598
3. **Kalaranna puhkemaja,**
   +372 56507170;
   GPS: 59.56582, 26.30713
4. **Eisma külalistemaja,**
   +372 5027366;
   GPS: 59.56972, 26.29663

Toitlustus

1. **Rannapere suvekohvik,**
   +372 5380 1008;
   GPS: 59.54975, 26.38072

Poed

Kunda ja Võsu vahel pole ühtegi poodi.

Ühistransport

Bussiliiklus paar korda päevas.
www.peatus.ee

TURISMIINFO:

Rakvere turismiinfokeskus,
Rakvere, Lai 20,
+372 3242734;
GPS: 59.34809, 26.36041

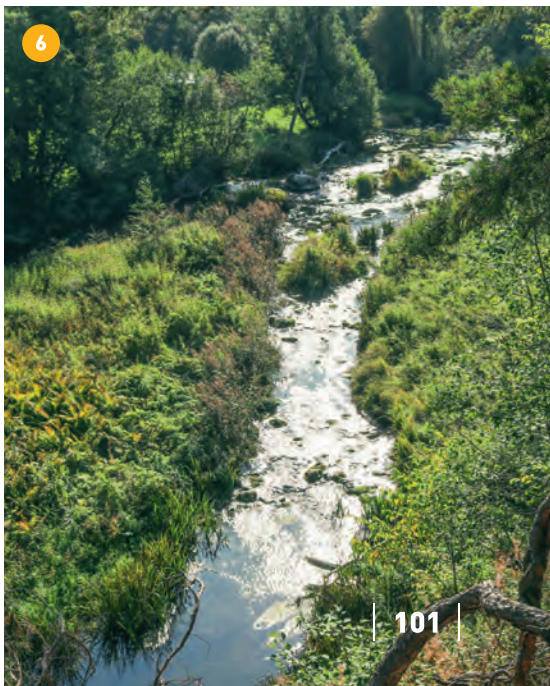

EESTI **PÕHJA-EESTI RANNIK**

EISMA–OANDU, 15 km

Lahemaa rahvuspargi radadel

Pärast Vainupead jõuab metsa matkarada Eesti Lahemaale, vanimasse rahvusparki. Järgmised viis ja pool päeva kulgebki matkarada piki Lahemaa sopilist rannikut ja tutvustab matkajale siinse kandi olulisemaid kultuuri- ja loodusväärtusi. Järgi rahvuspargi reegleid ja käitu vastutustundlikult! Tänasel teekonnal viib metsa matkarada läbi ilusate ja vaiksete rannametsade, kus sügiseti kasvab rikkalikult seeni. Rada jõuab Altjale, maalilisse kaluriküllа ning sealt edasi RMK Oandu külastuskeskusesse, kus matkajad saavad tutvuda metsa elupaigatüütüüpide ning traditsiooniliste metsamajandusviisidega.

PRAKTILINE INFO

- 15 km
- 5-7 h
- Eisma sadam
- RMK Oandu külastuskeskus
- Eisma–Vainupea–Mustoja–Altja–Oandu
- Peamiselt väikesed metsateed ja -rajad, lühikeses lõigus liivarand. Eismalt Vainupeale ja Altjalt Oandusse mustkattega tee.
- Kerge
- Ole tee ääres kõndides ettevaatlik!
- Lähim pood asub Võsul, terve päevateekonna kaugusel.
- Oandu ümbruses on mitmeid loodus- ja matkaradu, seal võib veeta eraldi terve päeva.

METSAD

Eismalt edasi liikudes jõuab matkaja Lahemaa rahvuspargi Vainupea sihtkaitsevööndisse. Matkarada kulgeb mereranna lähedal vanas okasmetsas. Metsaradadel ei sõideta mootorsõidukitega ja metsa ei kasutata puidu tootmiseks. Seetõttu on ala paljudele liikidele sobiv elupaik.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Vainupea kabel.**
+372 55598316; GPS: 59.58219, 26.27163
2. **Vainupea surnuaed.**
GPS: 59.58332, 26.27107
3. **Vainupea tulepaak.**
GPS: 59.58580, 26.26493
4. **Suureliiva rand.**
GPS: 59.58536, 26.25884
5. **Altja loodus- ja kultuurilooline rada.**
GPS: 59.58274, 26.12883
6. **Altja Suurkivi e Titekivi.**
GPS: 59.58691, 26.11533
7. **Altja võrgukuurid.**
Traditsioonilised vanad võrgukuurid.
GPS: 59.58686, 26.11663
8. **Altja kaluriküla.**
GPS: 59.58320, 26.11179
9. **Koprarada.**
1 km. GPS: 59.57208, 26.11200
10. **RMK Oandu külastuskeskus.**
Näitused, infopunkt, õpperajad.
+372 5099397; GPS: 59.56505, 26.10198
11. **Oandu loodusmetsarada.**
4,7 km. GPS: 59.56563, 26.09992

TEENUSED

Majutus

1. **Meresihi talu,**
GPS: 59.57654, 26.27895
2. **Adami külalistemaja,**
+372 5584538; GPS: 59.57542, 26.26893
3. **Toomarahva turismitalu,**
+372 5050850; GPS: 59.58312, 26.11138
4. **Vergi külalistemaja,**
+372 55576426; GPS: 59.59895, 26.08365
5. **Vergi puhkemajad,**
+372 56186861; GPS: 59.59918, 26.08489
6. **Oandu vesiveski villa,**
+372 5045782; GPS: 59.56495, 26.10452
7. **Oanduaia metsaspaa,**
+372 5202044; GPS: 59.56057, 26.10636
8. **Haaviku turismitalu,**
+372 5108325; GPS: 59.56028, 26.09145

Toitlustus

1. **Altja kõrts.** Avatud suveperioodil.
+372 55599977;
GPS: 59.58236, 26.11218

Poed

Lähim pood on Võsul.

Ühistransport

Bussiliiklus Vainupea ja Altja vahel paar korda päevas. **www.peatus.ee**

Puhkekohad

1. **RMK Mustoja lõkkekoht,**
GPS: 59.58252, 26.17539
(lubatud kuni 9 neljakohalist telki)
2. **RMK Oandu telkimisala,**
GPS: 59.56250, 26.09671
(lubatud kuni 15 neljakohalist telki)

TURISMIINFO:

Rakvere turismiinfokeskus,
Rakvere, Lai 20,
+372 3242734;
GPS: 59.34809, 26.36041

RMK Oandu külastuskeskus,
+372 5099397;
GPS: 59.56505, 26.10198

EESTI **PÕHJA-EESTI RANNIK**

OANDU–KÄSMU, 18 km

Käsmu kapteniküla ja laevaehitustraditsioonid

Järgmise 9 km ulatuses Oandu ja Võsu vahel langeb metsa matkarada kokku RMK matkarajaga, seega jälgi hoolega rajatähistust. Rada kulgeb ilusal, metsaga kaetud sisemaaluidete alal. Tee ääres võib näha sisselõigetega mände: jälgi kunagistest vaigutamistöödest. Männivaiku saadi sel viisil Balti riikides kuni 1960.–1970. aastateni. Puude küljes on rohkelt samblikke, mis näitab, et õhk on puhas. Suvel ja sügisel on tee ääres rohkesti mustikaid ja seeni. Pärast Võsu kulgeb metsa matkarada piki ilusat metsast rannapromenaadi Käsmuni. Siin tasub kõndida üks lisakilomeeter Vana-Jüri kivide ja Käsmu poolsaare tipus asuvate ajalooliste paikade juurde.

PRAKTILINE INFO

- 18 km
- 6-8 h
- RMK Oandu külastuskeskus
- Käsmu küla, P
- Oandu–Võsu–Käsmu
- Pool teekonnast on metsateed ja -rajad, ülejäänud osas mustkattega teed.
- Kerge
- Ole tee ääres kõndides ettevaatlik!
- Käsmu poolsaare ümbruses on mitmeid matkaradu, seega võib jääda veel üheks päevaks Käsmu ja siinsed rajad läbi jalutada. Oandu külastuskeskuse juurest algab RMK Oandu-Aegviidu-Ikla 375 km pikkune matkatee.

METSAD

Lahemaa männikud vahelduvad kuusikutega. Oandus liitub rada ajuti Oandu-Ikla matkarajaga, läheduses on Oandu külastuskeskus ja mitmed teised rahvuspargi matkarajad: loodusmetsarada, pärandkultuurirada, koprarada, taimetarga rada. Teel Oandust Võsuni võib nautida vana laanemetsa. Käsmu on traditsiooniline männimetsas paiknev villadega puhkeküla.

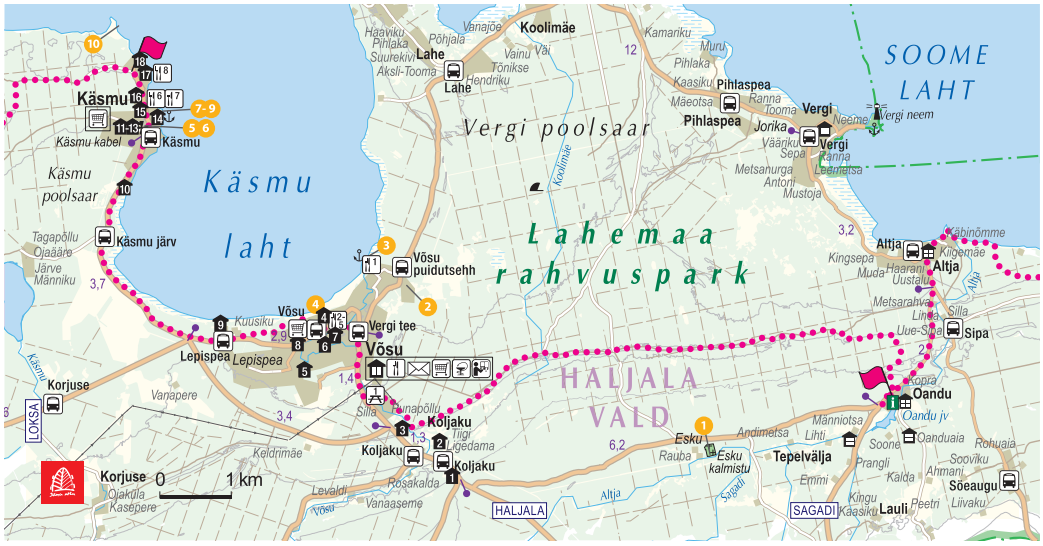

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Esku kabel ja kalmistu.**
Kena vaikne väike kabel ja kalmistu keset metsa. GPS: 59.55942, 26.05649
2. **Jaanioja käsitöötalu.**
+372 56470187; GPS: 59.58169, 25.98274
3. **Võsu sadam.**
+372 5058145; GPS: 59.58538, 25.97248
4. **Võsu rand.**
Võsu on oma rannamändide, liivaranna ja madala merelahega olnud populaarne merekuurort juba 150 aastat.
GPS: 59.57877, 25.96048
5. **Käsmu kaptenite küla.**
Käsmu on legendaarne suvitus- ja kontserdikoht.
GPS: 59.60201, 25.91933
6. **Käsmu kabel ja kalmistu.**
Siin asub Eesti üks kaunimaid hauamonumente.
GPS: 59.60252, 25.91774
7. **Käsmu viikingilaev Aimar.**
Viikingilaeva sõudmiseks on vaja vähemalt kuute inimest.
GPS: 59.60436, 25.92345
8. **Käsmu meremuuseum.**
Väljapanek Käsmu ja merekultuuri ajaloost.
GPS: 59.60456, 25.92192
9. **Käsmu majakas.**
Tegutseb muuseumina.
GPS: 59.604711, 25.923238
10. **Vana-Jüri kivid.**
GPS: 59.61549, 25.91312

TEENUSED

Majutus

1. **Allika puhkemaja,**
+372 515 0799; GPS: 59.55719, 25.99410
2. **Ligedama külalistemaja,**
+372 534 16533; GPS: 59.56077, 25.99293
3. **Sae hostel,**
+372 56560901; GPS: 59.56395, 25.98038
4. **Villa Veranda telkimisplats,**
+372 55630418; GPS: 59.57758, 25.96359
5. **Männisalu hostel,**
+372 3238320; GPS: 59.57166, 25.95643
6. **Metsa hostel,**
+372 56460677; GPS: 59.57437, 25.96275
7. **Külalistemaja Villa Veranda,**
+372 55630418; GPS: 59.57555, 25.96395
8. **Külalistemaja Rannaliiv,**
+372 51946000; GPS: 59.57444, 25.95556
9. **Lepispea Caravan & Camping,**
+372 54501522; GPS: 59.57602, 25.93565
10. **Merekalda külalistemaja,**
+372 566 44377; GPS: 59.59595, 25.91387
11. **Vahtra turismitalu,**
+372 56487235; GPS: 59.60283, 25.91563
12. **Laane pansion,**
+372 5078904; GPS: 59.60236, 25.91694
13. **Sireli puhketalu,**
+372 5224851; GPS: 59.60205, 25.91869
14. **Käsmu puhkemaja,**
+372 5372 5550; GPS: 59.60403, 25.92191
15. **Külalistemaja Rannamännid,**
+372 5117975; GPS: 59.60515, 25.91862
16. **Sinisalu puhkemaja,**
+372 5076778; GPS: 59.60592, 25.91775
17. **Lainela puhkeküla,**
+372 5089110; GPS: 59.60929, 25.91942
18. **Uustalu kodumajutus,**
+372 53736150; GPS: 59.61072, 25.91778

Catering

1. **Restoran Wöse,**
+372 58547150; GPS: 59.58537, 25.97252
2. **O pubi,**
+372 5165115; GPS: 59.57759, 25.96710
3. **Ukulele baar,**
+372 5119897; GPS: 59.57760, 25.96501
4. **Restoran Kuum Kahvel,**
+372 514 5202; GPS: 59.57625, 25.96123
5. **Ranna kohvik,**
+372 53626888; GPS: 59.57665, 25.96076
6. **Prunni ait,**
+372 5017572; GPS: 59.60406, 25.91997
7. **Käsmu pood,**
+372 53725550; GPS: 59.60413, 25.92188
8. **Restoran Kaspervik,**
+372 5173096; GPS: 59.60925, 25.91955

Poed

Võsu pood,
GPS: 59.57588, 25.95949

Käsmu pood,
GPS: 59.60413, 25.92188

Ühistransport

Bussiliiklus Võsult ja Käsmust Rakvere, Kunda ja Tallinna suunal mitu korda päevas. **www.peatus.ee**

Puhkekohad

1. **RMK Võsu telkimisala.**
GPS: 59.56783, 25.97377
(lubatud kuni 9 neljakohalist telki)

TURISMIINFO:

RMK Oandu külastuskeskus.
+372 5099397;
GPS: 59.56505, 26.10198

EESTI **PÕHJA-EESTI RANNIK**

KÄSMU–VIINISTU, 26 km

Käsmu poolsaare hiiglaslike rändrahnude kuningriigis

Esimene pool kulgeb muinasjutulisel Käsmu poolsaarel metsaste luidete ja samblaga kaetud kivikülvide vahel. Erust alates jätkub rada 2 km ulatuses Võsu-Kotka teel, läbib Vihasoo küla ning viib edasi Viinistu poole. Siit näeb hästi Eru lahte ja Käsmu poolsaart. Sellel lõigul on Lahemaa rahvuspargi kõige muljetavaldavamad rändrahnud: Tammispea ja Jaani-Tooma rahnud. Viinistust näeb Mohni saart ja sellel asuvat tuletorni.

PRAKTILINE INFO

26 km

8-10 h

Käsmu küla, P

Viinistu sadam

Käsmu–Eru–Vihasoo–Kasispea–Turbuneeme–Viinistu

Kolmandiku ulatuses metsateed ja -rajad, mõned kruusateed, mustkattega teed.

Keskmine juhul, kui rada läbitakse ühe päevaga;

Kerge juhul, kui rada läbitakse kahe päevaga.

Ole tee ääres kõndides ettevaatlik!

Teekonna algus- ja lõppunkti vahel pole ühtegi poodi ega söögikohta.

Selle lõigu võib jagada kaheks osaks, Käsmu–Kasispea (18 km) ja Kasispea–Viinistu (8 km) või sõita Kasispea–Viinistu lõik bussiga (bussigraafikud **www.peatus.ee**). Võib ka Pärispea poolsaare hoopis vahele jätta ja kõndida Vihasoolt otse Loksale (u 3 km).

METSAD

Tee Käsmust möödub meie suurimast kivikülvist ja viib matkaja mere ja männimetsa piirile. Tee kulgeb ümber Eru lahe, mille laiud on lindudele head peatuspaigad.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Käsmu kivikülv.**
Eesti suurim kivikülv, mille võimsaim kivi on 4,8 m kõrgune Matsikivi.
GPS: 59.608937, 25.908365
2. **Tammispea hiidrahn.**
GPS: 59.56028, 25.81683
3. **Vihasoo linnuvaatlustorn.** Torn asub Lahemaa rahvuspargi linnurohkeimas kohas. GPS: 59.569371, 25.779473
4. **Jaani-Tooma Suurkivi.**
Lahemaa rahvuspargi üks sümboleid.
GPS: 59.60047, 25.77172
5. **Viinistu külamuuseum.**
Rahvamajas asuv muuseum tutvustab rannaküla endisaegseid töö- ja tarbeesemeid.
+372 56636823; GPS: 59.64569, 25.75239
6. **Viinistu kunstimuuseum.**
Vanas kalatööstuse külmhoones asuvas muuseumis saad tutvuda sadade Eesti kunstnike töödega.
GPS: 59.646004, 25.754148
7. **Viinistu sadam.**
Vanast kalasadamast on saanud jahisadam. Paadisõidud Mohni saarele.
GPS: 59.646389, 25.753889

TEENUSED

Majutus

1. Viinistu hotell,
+372 56658633;
GPS: 59.64677, 25.75301

Toitlustus

1. Viinistu rannarestoran,
+372 55586984;
GPS: 59.64677, 25.75301

Poed

Käsmu ja Loksa vahel pole ühtegi poodi.

Ühistransport

Pärispea poolsaarel käivad bussid 7 korda päevas. **www.peatus.ee**

Puhkekohad

Lähim piknikuplats asub Purekkaris,
(lubatud kuni 18 neljakohalist telki)

GPS: 59.66758, 25.69748

TURISMIINFO:

RMK Oandu külastuskeskus.
Näitus, informatsioon, erinevad loodusrajad.
+372 5099397; GPS: 59.56505, 26.10198

EESTI **PÕHJA-EESTI RANNIK**

VIINISTU–LOKSA, 20 km

Purekkari – Eesti põhjapoolseim maismaapunkt

Metsa matkarada jätkub tiirutamist ümber Pärispea poolsaare kuni jõuab Purekkari neemele. Tuuletu ilmaga võiks ette võtta kilomeetrise matka kiviklibusele neemele, et vaadata oma silmaga üle Eesti põhjapoolseim punkt ja võimas Maasäärekivi. Siit edasi lookleb matkarada piki Hara lahe käänulist rannikut, möödub endistest nõukogude sõjaväebaasidest ja viib läbi Loksa linna. Loksal oli vanasti telliskivitehas ning linnas on rohkesti ajaloolisi tellishooneid. Teekonna lõpp-punkt on umbes poole kilometri kaugusel Loksa kesklinnast, imelisel rannal.

PRAKTILINE INFO

- 20 km
- 7-10 h
- Viinistu sadam
- Kuivoja puhkekeskus Loksal
- Viinistu–Purekkari–Pärispea–Suurpea–Loksa–Kuivoja

- Peamiselt mustkattega teed. Purekkari neemel kruusateed.
- Kerge
- Ole tee ääres kõndides ettevaatlik!
- Varu Loksal toidukraami, sest järgmise päeva teekonnal pole ühtegi toidupoodi ega söögikohta.

METSAD

Hara lahe ääres möödub rada vanast militaarlinnakust ja kohati avaneb hea vaade Lahemaa rannamännikutele ja liigendunud rannajoonele.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Purekkari neem.**
   Eesti mandriosa põhjapoolseim tipp.
   GPS: 59.67421, 25.69684
2. **Loksa laevatehase ja tellisevabriku hooned.**
   1874. a avati siin tellisevabrik.
   GPS: 59.58633, 25.70854
3. **Loksa Kroonlinna Püha Õiglase Joanni õigeusu kirik.**
   GPS: 59.585873, 25.723492
4. **Loksa bussijaam.**
   Linna sümbol – 1939. a kohalikust tellisest ehitatud bussijaam – on esimene spetsiaalselt autobussijaamaks valminud hoone Eestis.
   GPS: 59.57975, 25.72496
5. **Loksa Püha Neitsi Maarja kirik.**
   Roheluses paiknev luteri kirik on pimedas valgustatud.
   GPS: 59.575418, 25.724472
6. **Loksa rand.**
   GPS: 59.57916, 25.70750

TEENUSED

Majutus

1. Kelluka puhkemaja,
+372 56644834;
GPS: 59.65570, 25.68582

2. Dharma puhkekeskus,
+372 53320032;
GPS: 59.65491, 25.68451

3. Kärka puhkemaja,
+372 5110917;
GPS: 59.60062, 25.71753

4. Kuivoja puhkekeskus,
+372 5048233;
GPS: 59.56977, 25.70814

Toitlustus

1. Lucky baar.
GPS: 59.57975, 25.72496

2. Loksa Coop.
+372 57438571;
GPS: 59.57947, 25.72411

Poed

Loksal on mitu poodi, apteek, postkontor.

Ühistransport

Viinistu ja Loksa vahel käib buss seitse korda päevas.
Hea bussiühendus Loksa ja Tallinnaga.
www.peatus.ee

Puhkekohad

1. RMK Purekkari telkimisala,
GPS: 59.66758, 25.69748
(lubatud kuni 18 neljakohalist telki)

TURISMIINFO:

www.visitharju.ee

RMK Oandu külastuskeskus,
Näitus, informatsioon, erinevad loodusrajad.
+372 5099397;
GPS: 59.56505, 26.10198

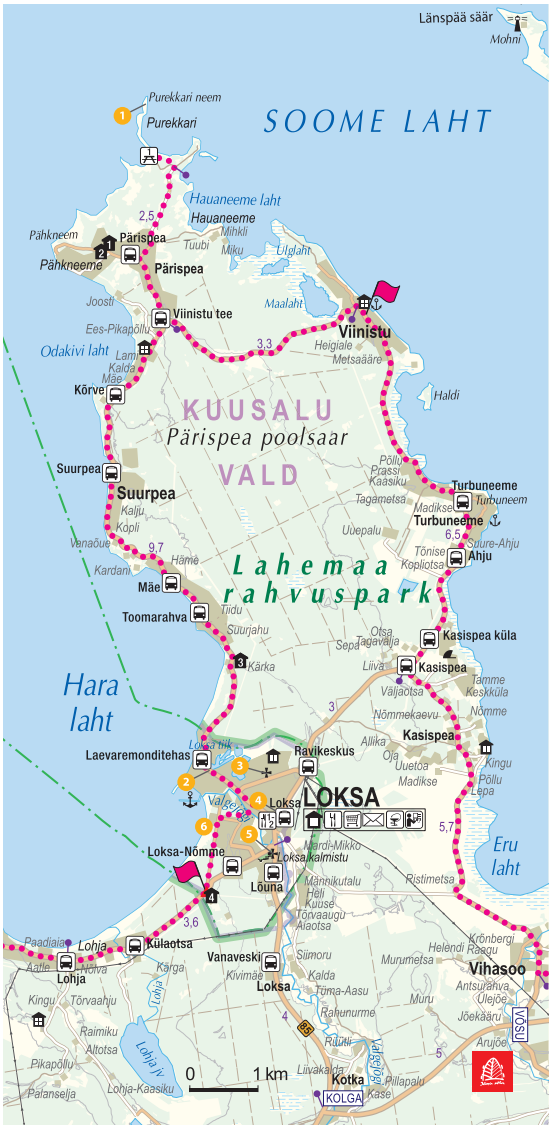

EESTI **PÕHJA-EESTI RANNIK**

LOKSA–TSITRE, 21 km

Läbi Juminda poolsaare metsade ja soode

Sel lõigul kulgeb metsa matkarada üle Juminda poolsaare. Peale Loksat möödub rada 7 km kaugusel nõukogudeaegsest Hara allveelaevabaasist. Selle külastamiseks tuleb teha kahekilomeetrine kõrvalepõige ja osta pilet. Seejärel viib metsa matkarada läbi ilusa metsase ja soise ala. Poolsaare lääneosas kasvab liivaluidetel kõrge ja tihe mets. Teekond jätkub Pedaspealt Tsitre suunas ja möödub vahetult enne Tsitret Põhja-Eesti paekalda klindiastangul olevast Muuksi linnamäest. Lõpp-punkt – Tsitre telkimisala – asub merest 200 m kaugusel.

PRAKTILINE INFO

- 21 km
- 7-9 h
- Kuivoja puhkekeskus Loksal
- RMK Tsitre telkimisala
- Kuivoja–Hara–Pedaspea–Pudisoo–Tsitre

- Mustkattega teed, metsarajad, soos laudteed.
- Kerge
- Ole tee ääres kõndides ettevaatlik!
- Raja lähistel pole ühtegi poodi ega söögikohta, seega varu Loksal toidukraami.

Pedaspea ja Tsitre vahel (7 km) on bussiliiklus. Võid teekonna Juminda poolsaarel kavandada ka teisiti: esimesel päeval kõndida Juminda poolsaare kõige põhjapoolsemasse otsa (u 20 km), kus on RMK telkimisala, Juminda majakas ja kunagine nõukogude raketibaas. Öö võib veeta telkimisalal või Leesi külas (6 km kaugusel). Teisel päeval jätka teekonda Jumindalt (22 km) või Leesilt (15 km) Tsitre suunas.

METSAD

Külastaja liigub Lahemaa rahvuspargile iseloomulikus lõhnavas okasmetsas, mis kohati vaheldub lehtmetsaga. Aabla raba ümbritsevad liivikud ja luited. Rada möödub Lahemaa suurimast kivist Majakivist, mis seisab vana okaspuumetsa all. Aabla poolses rabaservas on vaatetorn, kust on näha näiteks Tallinna teletorni.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Lohja järv.**
GPS: 59.55340, 25.68702
2. **Hara sadam ja allveelaevade baas.**
Nõukogudeaegne sõjaväebaas.
Sissepääs piletiga.
+372 56900433;
GPS: 59.589018, 25.612838
3. **Hara saar.**
Hara sadamast saab tellida paadisõitu saarele.
+372 56900433;
GPS: 59.58441, 25.62433
4. **Allika talu kuur-muuseum.**
Väike 20. saj kalurielu tutvustav erakogu, avatud ettetellimisel.
+372 56491282;
GPS: 59.58999, 25.60633
5. **Majakivi–Pikanõmme õpperada ja vaatetorn.**
GPS: 59.58866, 25.59520
6. **Majakivi.**
Eesti suuruselt kolmas kivi.
GPS: 59.58312, 25.57585
7. **Tsitre park, rand ja vaatlustorn.**
GPS: 59.517642, 25.514581

TEENUSED

Majutus

1. **Projekt-kodu ökohostel,**
+372 56997449; GPS: 59.55383, 25.66290
2. **Hara sadama glämping,**
+372 56900433; GPS: 59.58869, 25.61302
3. **Klaukse puhkemaja,**
+372 567 47541; GPS: 59.56866, 25.52796
4. **Annenhof puhkemaja,**
+372 5288628; GPS: 59.51848, 25.55613

Toidukohad

1. **Kodurestoran Johannes,**
+372 5200600; GPS: 59.56925, 25.52805
2. **Restoran MerMer,**
+372 5134590; GPS: 59.56876, 25.52656

Poed

Pärast Loksat pole ühtegi poodi.

Ühistransport

Loksa ja Tsitre vahel sõidab buss kord päevas. **www.peatus.ee**

Puhkekohad

1. **RMK Juminda telkimisala,**
GPS: 59.64765, 25.50813
(lubatud kuni 6 neljakohalist telki)
2. **RMK Tsitre telkimisala,**
GPS: 59.51764, 25.51458
(lubatud kuni 21 neljakohalist telki)

TURISMIINFO:

www.visitharju.ee

RMK Oandu külastuskeskus.
Näitus, informatsioon, erinevad loodusrajad
+372 5099397;
GPS: 59.56505, 26.10198

EESTI **PÕHJA-EESTI RANNIK**

TSITRE–KABERNEEME, 24 km

Kolga lahe rannad ja saarekesed

Tsitre külla rajati juba viikingiajal sadam. Metsa matkaraja esimesed 4 km kulgevad Lahemaa rahvuspargi territooriumil. Muuksi ja Soorinna külade vahel viib rada üle kadakaste karjamaadega kaetud klindineemiku, mis on osa Põhja-Eesti paekaldast. Põhja küla lähedal möödub rada roostikust ja jõuab Salmistu sadama juures taas mere äärde. Siit avaneb vaade 1,3 km kaugusel kirdes asuvale Pedassaarele ning loodes asuvatele Umblu ja Rohusi saartele. Valkla rannas ootab matkajaid kena rannarestoran, jalutada võiks ka Valkla külas. Haapse poole suundudes näeb tee ääres Augu Suurkivi. Haapse rannas on hea ujuda, sest seal läheb vesi kiiresti sügavaks.

PRAKTILINE INFO

- 24 km
- 8-10 h
- RMK Tsitre telkimisala
- RMK Kaberneeme lõkkekohad
- Tsitre–Muuksi–Põhja–Salmistu–Valkla

- Kruusateed, mustkattega teed, liiva- ja kivirannad.
- Keskmine
- Ole tee ääres kõndides ettevaatlik!

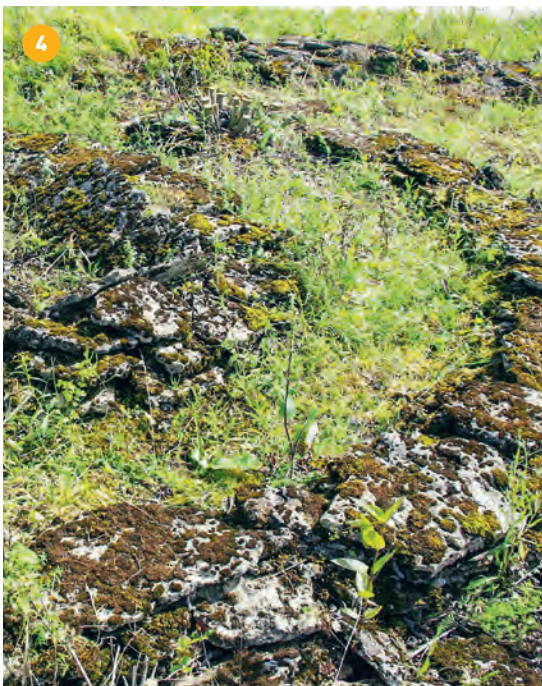

METSAD

Klindi servalt avanevad kaunid ja haaravad vaated Kolga lahele ja Juminda poolsaarele. Tänapäeval on looduskaitse eesmärgil siin taastatud liigirikkaid loopealseid niite. Haapse ja Kaberneeme vahel laiuvad peamiselt rannamännikud.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Lahemaa pärimuskoda.**
Pärimusmatkad ja töötoad ettetellimisel.
+372 55959817; GPS: 59.49518, 25.54431

2. **Muuksi linnamägi.**
Selle põhiülesanne oli ilmselt rannavalve ja majakaks olemine.
GPS: 59.511384, 25.519364

3. **Toomani talumuuseum.**
Toomani vanavara hulgas on palju kunagi nii igapäevaseid esemeid, mis kannavad hästi edasi Muuksi ajaloolist hõngu.
GPS: 59.502919, 25.517767

4. **Hundikangrud (kivikirstkalmed).**
Kivikuhjatistest kalmete tegemine on Skandinaaviast pärit matmiskomme, mis Eesti alal sai alguse pronksiajal.
GPS: 59.496814, 25.511891

5. **Tülivere hiietamm.**
Tamm asub eramaal, seega võib tamme külastada vaid päevasel ajal.
GPS: 59.467315, 25.443187

6. **Näkiallika tööriistamuuseum.**
Uskumatu koht, täis tuhandeid tööriistu.
+372 5519196; GPS: 59.45869, 25.45964

7. **Pedassaar.**
Saarele pääseb Kaberneeme või Salmistu sadamast ainult ettetellimisel. Mööda saare põhjaosa rannikut kulgeb 4 km pikkune matkarada.
GPS: 59.512281, 25.373012

8. **Augu Suurkivi.**
Rabakivist rändrahn Haapse külas.
GPS: 59.502588, 25.301976

9. **Haapse rannamännik.**
Omapärane ja ainulaadne kõrge liivaseljandikuga rannamännik.
GPS: 59.503735, 25.298645

TEENUSED

Majutus

1. **Hiie talu puhkeküla,**
+372 56607078; GPS: 59.47529, 25.54316
2. **Jõekääru puhkekeskus,**
+372 5038148; GPS: 59.48320, 25.47584
3. **Laugu külalistemaja,**
+372 5270246; GPS: 59.47850, 25.45638
4. **Suurekivi hostel,**
+372 53481076; GPS: 59.49171, 25.38010
5. **Salme Villa külalistemaja,**
+372 53481076; GPS: 59.49358, 25.37435
6. **Puhkekeskus Valkla Rand,**
+372 56244544; GPS: 59.49370, 25.34971
7. **Kaberneeme puhkemaja,**
+372 5511145, 5517623;
GPS: 59.52358, 25.27153

Toitlustus

1. **Salmistu sadama kohvik,**
GPS: 59.49681, 25.36760
2. **Valkla rannaresto,**
+372 56244544; GPS: 59.49350, 25.35057
3. **Valkla Forell,**
+372 5050043; GPS: 59.48101, 25.33615
4. **Pootsmani suvekohvik,**
+372 56466105; GPS: 59.51787, 25.27419

Poed

Kaberneemes

Ühistransport

Bussiühendus Tsitre-Upsi ja Upsi-Kaberneeme vahel kord päevas (E, T, K, R), **www.peatus.ee**

Puhkekohad

1. **RMK Kaberneeme lõkkekohad,**
GPS: 59.50688, 25.26758

TURISMIINFO:

www.visitharju.ee

Tallinna turismiinfokeskus,
Tallinn, Niguliste 2,
www.visittallinn.ee;
+372 6457777;
GPS: 59.43649, 24.74449

EESTI **PÕHJA-EESTI RANNIK**

KABERNEEME–JÕELÄHTME, 21 km

Jägala jõe kallastel

Kaberneemelt kulgeb rada läbi metsa, tee ääres on mandrijää sulamisel tekkinud kivikülv. Peale lühikest kruusateed jõuab metsa matkarada kunagise Antsülusjärve rannajoonel kulgevale matkarajale, ületab Kaberla–Kaberneeme tee ja Kaberla jõe väikese liivakanjoni ning jõuab välja Kalevi-Liiva koonduslaagri asupaigani. Sealt edasi viib matkarada Linnamäe hüdroelektrijaamani ja rippsillani, sealt enne silda Jägala Jõesuu linnamäele. Rada kulgeb Jägala jõe paremkaldal kuni Jägala joani. Ületa jõgi Suka silla (vana raudteesild, nüüd jalakäijate sild) kaudu, mis on joast u 500 m ülesvoolu. Peale silda pöörab rada paremale, kulgeb läbi pargi ning suundub läbi Koogi küla Jõelähtme poole. Mine üle vana kivisilla, mööda Jõelähtme kirikust ja Vabadussambast.

PRAKTILINE INFO

21 km

6-8 h

RMK Kaberneeme lõkkekohad

Jõelähtme kirik, P

Kaberneeme – Kalevi-Liiva – Linnamäe – Jägala-Joa – Jõelähtme

Esimene rajapool kulgeb vanal matkarajal, peale Jägala juga mustkattega teel.

Keskmine

Alates Koogilt kulgeb rada Rebala muinsuskaitsealal (lage ala, vanad põllud ja külad), kuni jõuab Jõelähtme kirikuni.

Võimalik on teha otsepõikeid või minna mõnda muud rada:
1) Linnamäe HEJ juurest Jõelähtme golfiväljakuni (GPS: 59.466740, 25.138182), kuid seal tuleb liikuda eramaadel (liikumine lubatud päikesetõusust päikeseloojanguni);
2) minna mööda Jõelähtme–Rebala teed kuni Rebala külani (GPS: 59.459544, 25.088770) ja vaadata üle nüüdseks taimestatud nõukogudeaegne fosforiidikaevandus.

METSAD

Kaberneeme ümbruses ja Neeme poolsaarel vahelduvad männikud segametsa ja märjema lodumetsaga. Jägala joa ja hüdroelektrijaama lähistel kasvavad majandusmetsad. Jägala juga ümbritsevad segametsad.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Ubari pank.** 20 meetri kõrgune astang Põhja-Eesti pankrannikul, kus paljanduvad nii lubakivi kui ka liivakivi.
GPS: 59.492645, 25.285060
2. **Ubari loodustarkuse keskus.**
Giidiga matkad.
+372 5132149; GPS: 59.487520, 25.267578
3. **Kalevi-Liiva fašismiohvrite mälestusmärk.**
GPS: 59.480332, 25.250024
4. **Jägala jõgi ja rippsild.** Kauni vaatega koht, kus on võimalik jäädvustada imelisi hetki. GPS: 59.47392, 25.15183
5. **Linnamäe hüdroelektrijaam.**
Linnamäe on Eesti võimsaim hüdroelektrijaam (vaadeldav vaid väljastpoolt).
GPS: 59.46552, 25.15754
6. **Jägala Jõesuu linnamägi.**
Üks Eesti suurimaid linnamägesid.
GPS: 59.466955, 25.160119
7. **Jägala juga.**
Kõige laiem looduslik juga Eestis. Joa kõrgus on ligi 8 meetrit ja laius üle 50 meetri. GPS: 59.44959, 25.17849
8. **Rebala muinsuskaitseala muuseum.**
Muistsed esemed nii unikaalsetest Jõelähtme kalmetest kui ka laiemalt kogu piirkonnast.
+3725032774; GPS: 59.44028, 25.13403
9. **Jõelähtme Püha Neitsi Maarja kirik.**
Üks Eestimaa vanimaid kirikuid, rajatud 1220. aastate algul.
+372 56647686, 6033087;
GPS: 59.44591, 25.12406

TEENUSED

Majutus

1. Kaberneeme puhkemaja,
+372 5511145, 5517623;
GPS: 59.52358, 25.27153

2. ÖÖD peegelmaja,
+372 5017139; GPS: 59.44817, 25.19023

Toitlustus

Jõelähtme Olerex tankla 24 h,
+372 56973408; GPS: 59.44080, 25.13755

Poed

Olerex tankla/kohvik Jõelähtmel,
+372 56973408; GPS: 59.44080, 25.1375

Kaberneeme pood,
+372 6082355; GPS: 59.51787, 25.27444

Koogi pood,
+372 6076662; GPS: 59.44113, 25.17089

Ühistransport

Alates Jõelähtmest on ühistransporditiiklus hea. **www.peatus.ee**

Puhkekohad

1. RMK Kaberneeme lõkkekohad,
GPS: 59.50688, 25.26758

2. Jägala-Joa park,
GPS: 59.44962, 25.17804

TURISMIINFO:

www.visitharju.ee

Tallinna turismiinfokeskus,
Tallinn, Niguliste 2,
www.visittallinn.ee;
+372 6457777;
GPS: 59.43649, 24.74449

EESTI **PÕHJA-EESTI RANNIK**

JÕELÄHTME–MUUGA, 16 km

Läbi Maardu fosforiidipiirkonna

Metsa matkarada kulgeb läbi Jõelähtme küla, keerab kilomeeter enne merd loodesse ja jätkub järgmised kolm kilomeetrit piki klindiastangut. Pärast Ülgase küla läbib metsa matkarada Tallinna eeslinnad Kallavere, Maardu ja Muuga. Muugalt Tallinna vanalinna kõndimiseks kulub mõni tund, kuid metsa matkarada teeb enne pealinna südamesse jõudmist kahepäevase kõrvalepõike Viimsi poolsaarele.

PRAKTILINE INFO

- 16 km
- 5-7 h
- Jõelähtme kirik, P
- Muuga, Kallavere tänav
- Jõelähtme–Ülgase–Kallavere–Muuga
- Mustkattega teed (sh kõnniteed), kruusateed

- Kerge
- Ole tee ääres kõndides ettevaatlik! Asulates kõnni kõnniteedel.
- Looduskaitselistel ja turvapõhjustel on Ülgase koopad külastajatele suletud. Maardu ja Muuga on Tallinnaga ühistranspordi kaudu hästi ühendatud, bussid teevad vahepealsetes asulates mitmeid peatusi.

METSAD

Liikudes Muuga suunas läbib tee Ülgase looduskaitseala, kus kõrge panga all kasvavad haruldased märjemad laialehelised pangametsad. Võid ronida üles pangale ja teha 400-meetrise tiiru Hõbemäele, kust avaneb imeline vaade kahe eelmise päeva teekonnale, Soome lahele ja lähedalasuvatele saartele. Maastikku on tugevalt kujundanud ajaloolised ja nüüdisaegsed fosforiidikaevandused.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Ülgase fosforiidikaevandus.**
1938. aastal suletud kaevandustehase koopad on nüüd nahkhiirte talvitumispaik.
GPS: 59.488938, 25.086685

2. **Rootsi-Kallavere küla muuseum.**
Kohalik rannarahvamuuseum, mis räägib lugusid küla päritolu ja elanike kohta.
+372 5013258; GPS: 59.489600, 25.028710

3. **Maardu Peaingel Miikaeli kirik.**
GPS: 59.485110, 25.021037

4. **Muuga Kabelikivi.**
Üks Baltikumi suurimaid rändrahne.
GPS: 59.486950, 24.948100

TEENUSED

Majutus

1. **Külalistemaja Gabriel,**
+372 56661283, 55944855;
GPS: 59.47657, 25.01260

2. **Hotell Dominika,**
+372 55932554;
GPS: 59.48263, 24.93987

Toitlustus

1. **Sushirestoran Little Japan,**
+372 56661514;
GPS: 59.48689, 25.01947

2. **Kohvik Baget,**
+372 6386087,
GPS: 59.48721, 25.01817

3. **Hesburger,**
+372 58531999,
GPS: 59.48742, 25.01862

4. **Armeenia restoran Maardu Grill,**
+372 58663330,
GPS: 59.47271, 25.01954

5. **Olerex tankla/kohvik Maardus,**
+372 56994345
GPS: 59.47058, 25.01644

Poed

Koogi pood,
+372 6076662;
GPS: 59.44113, 25.17089

Ühistransport

Bussiliiklus Maardu ja Tallinna vahel on väga hea. **www.peatus.ee**

TURISMIINFO:

www.visitharju.ee

Tallinna turismiinfokeskus,
Tallinn, Niguliste 2,
www.visittallinn.ee;
+372 6457777;
GPS: 59.43649, 24.74449

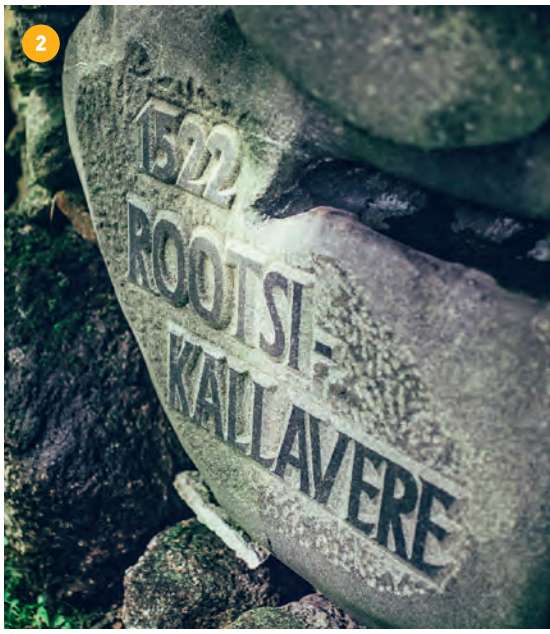

EESTI **PÕHJA-EESTI RANNIK**

MUUGA–PÜÜNSI, 19 km

Läbi maalilise Viimsi poolsaare

Metsa matkarada suundub läbi Viimsi poolsaare kõige metsasema ala, kuhu on rajatud mitu kaitseala. Rohuneemes viib rada läbi endise nõukogude sõjaväeosa territooriumi. Sel päeval kulgeb rada peamiselt kõnniteedel ja poolsaare arvukatel autoteedel. Püünsi küla juures pöördub rada lõunasse ning kaugel üle lahe on näha Tallinna tornid, pilvelõhkujad ja sadam.

PRAKTILINE INFO

19 km

6-8 h

Muuga, Kallavere tänav

Püünsi, Rohuneeme tänav

Muuga–Randvere–Leppneeme–Rohuneeme–Püünsi

Peamiselt mustkattega kõnniteed, kruusateed ja ka väiksemad teerajad.

Kerge

Rohuneeme lähedal viib rada läbi endise nõukogude sõjaväebaasi territooriumi.

Muugalt võib ka otse Tallinnasse minna (võtab aega paar tundi kuni pool päeva). Selleks mine mööda Muuga, Pärnamäe ja Kloostrimetsa tänavat, mööda Tallinna teletornist ja botaanikaaiast, seejärel Pirita terviseradade kaudu Pirita randa ning jätka piki kaldaäärset promenaadi kuni jõuad Tallinna vanalinna. Viimsi poolsaarel (ja Muugal) sõidavad ka linnaliinibussid ning peatusi on palju (**www.visittallinn.ee/est/turist/planeeri/transport/uhistransport**). Võib ka taksoga sõita.

METSAD

Muuga on vana nõukogudeaegne suvilarajoon. Lahe ääres paikneb Muuga sadam, meile väga oluline naftasaaduste jm transiitkaubanduses. Muugalt mööda Viimsi poolsaare lääneosa viib tee läbi kunagiste rannakülade, mis nüüdseks on kujunenud Tallinna eeslinnaks. Kui matkarada kulgeb tasasemal maal, kasvavad tee ääres nooremad segametsad, mis kõrgemate pankade all vahelduvad panagaaluste metsadega.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Randvere kirik.**
GPS: 59.50431, 24.90828
2. **Rohuneeme rändrahn.**
Eesti suuruselt viies rändrahn.
GPS: 59.55423, 24.81431
3. **Rohuneeme kirik.**
GPS: 59.55882, 24.80893
4. **Aegna saar.**
Saare pindala on umbes 3 km² ja saarel on registreeritud kuus elanikku. Aegna on populaarne ühepäevareiside sihtpunkt. Saarel on ligikaudu 15 km jalgradu.
GPS: 59.58414, 24.75851

TEENUSED

Majutus

1. Villa Mary Boutique hotell,
+372 53003880; GPS: 59.55661, 24.79309

2. Viimsi hostel,
+372 56945400; GPS: 59.54208, 24.80462

Toitlustus

1. Viimsi talveaed,
+372 57406062, 6090835;
GPS: 59.54176, 24.79965

Poed

Randvere kauplus,
GPS: 59.49899, 24.90304

Rohuneeme Coop,
GPS: 59.55063, 24.79553

Ühistransport

Muuga ja Püünsi vahel on bussiliiklus kolm korda päevas, hommikuti.
www.peatus.ee

Puhkekohad

1. RMK Tädu lõkkekoht,
GPS: 59.51311, 24.89743

TURISMIINFO:

www.visitharju.ee

Tallinna turismiinfokeskus,
Tallinn, Niguliste 2, **www.visittallinn.ee**;
+372 6457777; GPS: 59.43649, 24.74449

EESTI **PÕHJA-EESTI RANNIK**

PÜÜNSI–TALLINN, 17 km

Tallinna vanalinna pilgupüüdjad

Metsa matkarada kulgeb piki Tallinna lahe rannikut ning alates Püünsist avanevad kaunid vaated Tallinna tornidele, pilvelõhkujatele ja sadamale. Enne Piritat pöörab rada männimetsa, seejärel aga kahekilomeetrilisele Pirita liivarannale. Pärast Piritat kulgeb rada kuni Tallinna sadamani kenal rannaäärsel promenaadil, kust avaneb vaade linna kultuurilistele ja ajaloolistele vaatamisväärsustele ning merele ja sadamale. Metsa matkaraja lõpp-punkt asubki vanalinna kõrval asuvas Tallinna sadamas. Võta päev või paar, et põhjalikumalt tutvuda Tallinna arvukate vaatamisväärsustega.

PRAKTILINE INFO

- 17 km
- 6-8 h
- Püünsi, Rohuneeme tänav
- Tallinna sadam
- Püünsi–Pringi–Haabneeme–Pirita–Tallinn

- Asfaltkattega kõnniteed.
- Kerge
- Võid kasutada ühistransporti.

METSAD

Poolsaare tipust põhja suunas on näha kolm saart: Kumbli, Kräsuli ja Aegna. Lääne poolt paistab Naissaar, ida pool on Prangli. Pirital on kaunis rannamännik.

VAATAMISVÄÄRSUSED

1. **Viimsi vabaõhumuuseum.**
Autentne ja ajalooline Eesti rannaküla.
GPS: 59.52333, 24.79777

2. **Rannarahva muuseum.**
Muuseumi näitused keskenduvad Eestimaa rannarahva mitmetahulisele ajaloole ja kultuurile. GPS: 59.52111, 24.80777

3. **Viimsi Püha Jaakobi kirik.**
See on esimene ja seni ainus luteri kirik Eestis, mis on ehitatud pärast II maailmasõda. GPS: 59.52083, 24.80777

4. **Tallinn ümbruse puhkeala ja RMK Viimsi looduskeskus.**
Looduskeskuses on püsinäitus pealkirjaga "Metsas on väge!".
GPS: 59.51472, 24.81694

5. **Pirita rand.**
Tallinna suurim rand.
GPS: 59.47058, 24.82953

6. **Pirita kloostri varemed.**
Pirita jõe kaldal kõrguvate varemete ajalugu ulatub aastasse 1407, mil siinmail asutati Vana-Liivimaa suurim nunnaklooster.
GPS: 59.46751, 24.83601

7. **Kommunismiohvrite memoriaal.**
Memoriaal on pühendatud Nõukogude Liidu terrori all kannatanud Eesti inimestele. GPS: 59.45666, 24.81361

8. **Maarjamäe loss: Eesti ajaloomuuseum ja Eesti filmimuuseum.**
Loss ja lossipark pälvisid 2018. aasta parima turismiobjekti ja arenduse auhinna. Filmimuuseum suunab näitusele, kus heidetakse pilk Eesti filmi ajaloole ja maailma filmiareeni telgitagustele.
GPS: 59.45244, 24.81028

9. **Tallinna lauluväljak.**
Euroopas ainulaadne. Laululava koopia ehitati hiljem ka Vilniuses.
GPS: 59.44457, 24.80732

10. **Russalka mälestusmärk.**
Monument on püstitatud Soome lahel hukkunud soomuslaeva „Russalka" meeskonnaliikmete mälestuseks.
GPS: 59.44342, 24.79386

11. **Kadrioru loss.**
Loss ja selle kaunistusterohke peasaal on nii Eesti kui ka kogu Põhja-Euroopa barokkarhitektuuri kaunimaid näiteid.
GPS: 59.43856, 24.79096

12. **Kadrioru park.**
Kadrioru park on üks Eesti silmapaistvamaid lossi- ja linnaparke.
GPS: 59.43870, 24.78582

13. **Eesti arhitektuurimuuseum.**
Muuseumis on püsivalt eksponeeritud maketikogu, mis annab läbilõike Eesti 20. sajandi arhitektuurist.
GPS: 59.44028, 24.75652

14. **Naissaar.**
11. sajandi ürikud viitavad saarele kui Terra feminarum (naiste saar). Põhiliselt metsaga kaetud saar on 1995. aastast looduspark. Saarel asub 11 km pikkune matkarada.
GPS: 59.558528, 24.550338

15. **Reidi tee promenaad.**
Poolekilomeetrine rannapromenaad, kus on mitmeid pinke. Promenaadilt avanevad kaunid vaated merele.
GPS: 59.44328, 24.78560

TEENUSED

Majutus

1. **Tallinn Viimsi SPA hotell,**
+372 6061000;
GPS: 59.50799, 24.82971

2. **Lavendel Spa hotell,**
+372 6035900;
GPS: 59.50666, 24.82694

3. **Birgitta külalistemaja,**
+372 5655312;
GPS: 59.50211, 24.83488

4. **Pirita rannahoone (Pirita Beach Apartments & Spa),**
+372 6103124;
GPS: 59.47202, 24.83183

5. **Tallink Express hotell,**
+372 6678700;
GPS: 59.44440, 24.75562

Majutus ja toitlustus Tallinnas:
www.visittallinn.ee

Toitlustus

1. **Rannarestoran Paat,**
+372 6090840; GPS: 59.52565, 24.79724

2. **Burger Kitchen,** +372 59199181;
GPS: 59.50638, 24.83166

3. **Reval Café Viimsi,**
+372 6010877; GPS: 59.497281, 24.828199

4. **Restoran Tuljak,**
+372 53022020; GPS: 59.44849, 24.80673

5. **Jaapani restoran Washoku Story,**
+372 6612622; GPS: 59.44170, 24.75480

Poed

Viimsi taluturg.
Avatud igal laupäeval.
GPS: 59.52333, 24.79777

Poed Viimsis ja Tallinnas.

Ühistransport

Tihe nii Viimsis kui ka Tallinnas.

Puhkekohad

1. **Rohuneeme teel,**
GPS: 59.51691, 24.81220

TURISMIINFO:

Tallinna turismiinfokeskus,
Tallinn, Niguliste 2,
www.visittallinn.ee;
+372 6457777;
GPS: 59.43649, 24.74449

KASULIKUD NÕUANDED

SULARAHA JA DOKUMENDID

- Võiksid matkale võtta veidi sularaha, sest mõnes kohas ei saa pangakaardiga maksta ja sularahaautomaadid puuduvad. Eesti-Läti piiri ületamisel ja Lätis matkates peab kaasas olema isikut tõendav dokument.

VARUSTUS

- Kruusastel ja kivistel lõikudel, nt Sooome lahe rannikul, on kinnised jalanõud parimad. Võsastunud rannikualadel on veekindlad jalatsid hea valik. Mõistlik on riietuda vihma- ja tuulekindlalt.
- Soovitav on kaasa võtta esmaabikarp plaastritega, eriti algajate matkajate puhul.
- Hea oleks kaasa võtta ka akupank telefoni jaoks.

TELGID JA LÕKKED

- Telkimis- ja lõkkekohad on välja toodud lõigukirjeldustes. Rohkem infot saad kohalikest turismiinfopunktidest ℹ.
- Kui lõkkekohas lõkkematerjal puudub, võib lõkke jaoks korjata kuivi oksi. Jälgi hoolikalt, et lõke oleks hoolikalt kustutatud. Tuleohtlikul perioodil on lõkke tegemine keelatud.

OHUTUS JA KOMMUNIKATSIOON

- Kui sul on küsimusi metsa matkaraja kohta, võta ühendust kohaliku infopunktiga ℹ.
- Mõnes kohas võib mobiilse andmeside võrk olla hõre. Vene piiri lähedal võib su telefon ühenduda Venemaa mobiilivõrkudega.
- Enamikes majutus- ja söögikohtades on Wi-Fi.
- Paljandid koosnevad settekivimitest, mis võivad pudeneda. Paljandite juures võib esineda maalihkeid või varinguid.
- Tugeva tuule korral on ohtlik liikuda piirkonnas, kus lained löövad vastu pankrannikut; sel juhul tuleks valida teine liikumistee.
- Sooja ilmaga on hea, kui kaasas on sääsetõrjevahend. Põõsastes ja rohus võib olla puuke.
- Läänemeres ega siseveekogudes pole ühtegi taime- ega loomaliiki, mis oleks inimese jaoks mürgine või ohtlik (sh meduusid). Baltimaade ainus mürkmadu on rästik. Tavaliselt rästik ei ründa, v.a juhul, kui ta tunneb end ohustatuna. Rästikud elavad raiesmikel ja metsaservades, rabades ja hõredates männikutes, kus kasvab kanarbik, mustikas ja pohl. Neile meeldib metsaradadel end soojendada.
- Politsei vastab numbritel ☎ 110 ja 112.
- Endised sõjaväeosade asupaigad, mis pole külastajatele avatud, võivad olla ohtlikud.

KESKKONNASÕBRALIK REISIMINE

- Nii Eestis kui ka Lätis võib juua kraanivett. Kasuta korduvkasutatavat pudelit!
- Proovi valida vähempakendatud kaup ning viska prügi lähimasse prügikasti. Ära jäta loodusesse maha midagi peale oma jalajälgede!
- Kõnni vaikselt, et loomi-linde mitte segada.
- Kaitsealadel järgi kehtestatud käitumisreegleid. Rohkem infot Lätis: **www.daba.gov.lv**.
- Eesti igaüheõigus ehk käitumisjuhised looduses on leitavad RMK veebilehelt: **https://loodusegakoos.ee/kuidas-looduses-kaituda/igauheoigus**. Eesti kaitsealade jalgradadel ei tohi sõita jalgratta ega mootorsõidukiga.

KOERAGA REISIMINE

- Koertega seonduvad eeskirjad, sh kohad, kus koerad võivad liikuda ilma jalutusrihmata, sätestab iga kohalik omavalitsus. Need reeglid võivad aegajalt muutuda, seega on kõige kindlam kohaliku omavalitsusega ℹ ühendust võtta.
- Enamikes linnades ja asulates peavad koerad olema jalutusrihmaga. Koerad pole lubatud laste mänguväljakutel, spordiväljakutel ja mõnedes puhkekohtades, eeskätt ujumiskohtades. Kui suundud käesolevas teejuhis toodud puhkekohta, peab koer olema rihmastatud.
- Metsas jalutades jälgi tähelepanelikult, et su koer ei häiriks loomi ega linde.

Käesolevas teejuhis ja GPX-failides olev teave vastab 2019. aasta teadmistele ja olukorrale. GPX-faile kasutades pane tähele, et metsa matkaraja marsruut võib olla vahepeal muudetud (st andmed võivad olla vigased).

WWW.BALTICTRAILS.EU

Projekti **„Piiriülene kaugmatkarada Metsa matkarada“** (04/01/2019–06/30/2021) kaasrahastavad Euroopa Liit ja Euroopa Regionaalarengu Fondi Kesk-Läänemere programm.

PROJEKTIST:

www.baltictrails.eu/en/forest
www.celotajs.lv/lv/project/19

JUHTPARTNER:

Läti Maaturismi Ühing „Lauku ceļotājs“
Kalnciema iela 40
Riia, LV1046, Läti
T: +371 67617600;
E-mail: lauku@celotajs.lv
www.celotajs.lv

Lauku Ceļotājs
www.celotajs.lv

PROJEKTI PARTNERID:

LÄTI

LATVIJAS VALSTS MEŽI

RĪGAS PLĀNOŠANAS REĢIONS

Dabas aizsardzības pārvalde

VIDZEME

EESTI

PÕHJA-EESTI TURISM

PEIPSIMAA www.visitpeipsi.com

visit Lahemaa

E·E·S·T·I MAATURISM ESTONIAN RURAL TOURISM

Setomaa

INFORMATSIOON:

LÄTI
Mežtaka – Forest Trail

Meztaka

EESTI
Metsa matkarada - Baltic Forest Hiking - Mežtaka

FOTOD:

Lauku ceļotājs, Metsa matkaraja projektipartnerid, turismiinfokeskused, Lembit Michelson, www.visitestonia.com jt.

Interreg Central Baltic

EUROPEAN UNION
European Regional Development Fund

Trükis kajastab autori vaateid.
Programmi korraldusasutus ei ole vastutav selle teabe võimaliku kasutamise eest.

METSA
MATKARADA
BALTIC FOREST HIKING

E11
www.era-ewv-ferp.com

1060 km pikkune metsa matkarada pakub võimalust pääseda linnakärast ja avastada maailm, kus valitseb vaikus ja rahu. Metsa matkarajal saad olla omaette, hingata sisse männimetsa kosutavat õhku, lebada päikesesoojal samblal ja lihtsalt olla. Võta kaasa seenekorv või linnuvaatlusmärkmik, et üles tähendada kõik need erinevad liigid, keda matkal näed. Siin võid kohata seljakottide ja kaartidega mõttekaaslasi, kes nagu sinagi matkarajal loodust ja iseennast avastavad. Vaatetornidest avanevad maalilised vaated lõputule rohelisele metsale, mis küündib silmapiirini ning peidab metsa matkaraja rohelusse. Kuid matkarada on ometi seal, see viib su turvaliselt läbi metsa, mööda põlluteid, läbi väikeste külakeste, põigates vahel ka linna. Matkarajal pole puhkepäevi – see võtab matkajaid alati avasüli vastu.

ÜLDINE INFO:

puhkaeestis.ee – Eesti riigi ametlik turismiinfoportaal
latvia.travel – Läti riigi ametlik turismiinfoportaal
maaturism.ee – Eesti Maaturismi Ühingu infoportaal
celotajs.lv – Läti Maaturismi Ühingu infoportaal

WWW.BALTICTRAILS.EU

ISBN 978-9934-8369-9-2
9 789934 836992